Vilma Lehto

”He ovat Suomen vaarallisimmat naiset”

Naisrikollisista muodostuvat narratiivit journalistisissa uutismedioissa

Markkinoinnin ja viestinnän akateeminen yksikkö
Organisaatioiden viestinnän pro gradu -tutkielma
Viestinnän monialainen maisteriohjelma

Vaasa 2023

VAASAN YLIOPISTO
Markkinoinnin ja viestinnän akateeminen yksikkö
Tekijä: Vilma Lehto
Tutkielman nimi: ”He ovat Suomen vaarallisimmat naiset” : Naisrikollisista muodostuvat narratiivit journalistisissa uutismedioissa
Tutkinto: Filosofian maisteri
Oppiaine: Viestinnän monialainen maisteriohjelma
Organisaatioiden viestintä
Työn ohjaaja: Virpi Salojärvi
Valmistumisvuosi: 2023 **Sivumäärä:** 116

TIIVISTELMÄ:
Nainen on poikkeuksellinen rikoksentekijä, sillä tilastojen mukaan rikolliset ovat yleisimmin miehiä. Siksi voidaan ajatella, että naispuoliseen henkirikoksen tehneeseen henkilöön suhtaudutaan yhteiskunnassamme ristiriitaisesti. Tämä suhtautumistapa välittyy niihin viesteihin, joita naisrikollisista tuotetaan. Tässä pro gradu -tutkielmassa tarkastellaan viiden journalistisen uutismedian muodostamia narratiiveja viidestä naispuolisesta henkirikoksen tehneestä henkilöstä. Lisäksi tutkimuksessa tarkastellaan näiden narratiivien affektiivisuutta eli sitä, miten ne välittävät tunteita. Tutkimuksessa ollaan myös kiinnostuneita siitä, miten viisi journalistista uutismediaa (Iltalehti, Ilta-Sanomat, Helsingin Sanomat, MTV ja Yle) eroavat toisistaan uutisten narratiivisuutta ja affektiivisuutta tarkasteltaessa.

Tutkimusaineisto koostuu 809 uutisartikkelista, jotka on kirjoitettu tutkimuksen kohteena olevista naisrikollisista. Nämä artikkelit on julkaistu aikavälillä 8.12.1998–10.4.2023. Tutkimusmenetelmänä käytetään narratiivista analyysia. Tutkimuksen teoreettisena taustana taas toimivat narratiiveihin ja affekteihin keskittyvät näkökulmat.

Tutkimuksessa havaitaan, että uutiset muodostavat jokaisesta tutkimuksen kohteena olevasta naisrikollisesta koherentin tarinan. Näissä tarinoissa on havaittavissa kuusi toistuvaa elementtiä, jotka rakentavat niiden narratiivisuutta. Näitä elementtejä ovat tarinallinen ilmaisu, naiseuden korostaminen, negatiivisiksi miellettävien nimitysten käyttäminen, rikoksentekijöiden luonteenpiirteiden korostaminen, kuvien ja videoiden käyttäminen sekä yhteiskunnan kritisoiminen. Tutkimuksen perusteella voidaan sanoa, että naisista muodostuvat narratiivit ovat yksityiskohtaisia, havainnollisia ja usein myös dramaattisia.

Lisäksi tutkimuksessa havaitaan kahdeksan erilaista keinoa, jotka rakentavat uutisten affektiivisuutta. Näitä keinoja ovat asioiden toistaminen, tuttujen ja samaistusta herättävien elementtien käyttäminen, tarinallisuuden hyödyntäminen, tunteiden suora nimeäminen, kuvien ja videoiden hyödyntäminen, kansalaisten kokemusten esille nostaminen, huomiota herättävän ulkoasun käyttäminen ja yhteiskunnallisiin ongelmiin viittaaminen. Affektiivisuus tekee uutisista samaistuttavampia sekä myös tunnekokemuksiin kutsuvia ja yleisön tunnereaktioita ohjailevia.

Tutkimuksessa selviää myös, että Iltalehden, Ilta-Sanomien sekä MTV:n uutiset ovat narratiivisimpia ja affektiivisimpia. Sen sijaan Yle ja Helsingin Sanomat pitäytyvät neutraalimmassa uutisointityylissä. Aineisto antaa kuitenkin viitteitä siitä, että myös Yle ja Helsingin Sanomat hyödyntävät uutisoinnissaan silloin tällöin tarinallista ja tunteita herättävää uutisointitapaa.

AVAINSANAT: affekti, affektiivisuus, naisrikollinen, narratiivi, rikosuutinen, verkkojournalismi

Sisällys

1 Johdanto 6
1.1 Tavoite 8
1.2 Aineisto 10
1.3 Tutkimusmenetelmä 14
2 Rikosuutisointi 17
2.1 Rikosuutisointi eri uutismedioissa 18
2.2 Rikosuutisointi osana journalismia 20
2.3 Rikosuutisoinnin muutos journalismissa 22
2.4 Rikosuutisoinnin eettisyys 23
2.5 Nainen mediassa ja rikoksen tekijänä rikosuutisoinnissa 25
3 Narratiivit ja affektit mediateksteissä 29
3.1 Narratiivit 29
3.2 Affektit 33
4 Rikoksentekijöistä muodostuvat narratiivit ja niiden affektiivisuus 38
4.1 Uutistekstit koherentteja tarinoita muodostamassa 38
4.1.1 Tavallisesta nuoresta Suomen vaarallisimpien rikollisten joukkoon 39
4.1.2 Kiltistä hoivaajasta petolliseksi sarjamurhaajaksi 44
4.1.3 Uhrista tappajaksi – ja takaisin uhriksi 52
4.1.4 Normaalista tytöstä julmaksi murhaajaksi 59
4.1.5 Suurperheen äidistä surmaavaksi rakastajattareksi 66
4.2 Rikosuutisoinnissa käytetyt affektiivisuuden rakentamisen keinot 71
4.3 Media-alustojen rikosuutisoinnin erot 76
5 Päätäntö 79
Lähteet 86
Aineistoluettelo 86
Lähdekirjallisuus 105
Liitteet 114

Liite. Sanapilvet nimityksistä, joilla tutkimiini rikoksentekijöihin on uutisteksteissä viitattu 114

Kuvat

Kuva 1. Terhi Tervashongasta käytetyt nimitykset sekä häntä kuvailevat sanat uutisteksteissä. 114

Kuva 2. Aino Nykoppista käytetyt nimitykset sekä häntä kuvailevat sanat uutisteksteissä. 115

Kuva 3. Rautavaaran perhesurman tehneestä äidistä käytetyt nimitykset sekä häntä kuvailevat sanat uutisteksteissä. 115

Kuva 4. Seinäjoen teinäsurman tehneestä tytöstä käytetyt nimitykset sekä häntä kuvailevat sanat uutisteksteissä. 116

Kuva 5. Virpi Niemestä käytetyt nimitykset sekä häntä kuvailevat sanat uutisteksteissä. 116

Kuviot

Kuvio 1. Eri kategorioista tutkittavaksi valitut rikoksentekijät. 12

Kuvio 2. Analyysin vaiheet. 16

Kuvio 3. Draaman kaaren vaiheet Lukkarilaa (2023) mukaillen. 30

Taulukot

Taulukko 1. Tutkimani rikoksentekijät ja heistä kirjoitettujen artikkeleiden määrät tarkastelemissani journalistisissa medioissa. 13

Taulukko 2. Medioiden luoman narratiivin juonellinen kulku Terhi Tervashongasta. 39

Taulukko 3. Medioiden luoman narratiivin juonellinen kulku Aino Nykoppista. 45

Taulukko 4. Medioiden luoman narratiivin juonellinen kulku Rautavaaran perhesurmasta. 53

Taulukko 5. Medioiden luoman narratiivin juonellinen kulku Seinäjoen teinisurmasta. 59

Taulukko 6. Medioiden luoman narratiivin juonellinen kulku Laihian surmasta. 66

1 Johdanto

Tänä päivänä true crime on valtavan suosittu ilmiö niin maailmalla kuin Suomessakin. True crimellä tarkoitetaan erilaisia sisältöjä, joiden keskiössä ovat tosielämän rikokset. Sitä kulutetaan ja tuotetaan paljon esimerkiksi podcastien, dokumenttien, kirjallisuuden sekä elokuvien ja tv-sarjojen muodossa. Tutkimukset ovat kuitenkin osoittaneet, että Suomessa journalistinen uutismedia on monille edelleen keskeisin rikostiedon lähde (Haara ja muut, 2017, s. 91). Suomalaisessa mediassa rikosuutisointia esiintyykin runsaasti, sillä tutkimusten mukaan (Syrjälä, 2007, s. 26; Suikkanen ja muut, 2012, s. 23) mediasisällöistä noin kymmenesosan aiheena on väkivalta.

Mooren (2014, s. 1, 89) mukaan rikosuutisointi vaikuttaa ihmisten mielikuviin rikoksista. Mielikuvalla tarkoitetaan Hirschovits-Gerzin (2014, s. 23) mukaan ihmisten käsityksiä jostakin kokonaisuudesta. Hän mainitsee, että ne voivat olla joko yksilöllisiä tai sitten sosiaalisesti jaettuja kulttuurisia uskomuksia, jotka voivat suunnata käyttäytymistä. Suuri osa massamedian sisällöstä keskittyy väkivaltarikoksiin ja kuvailee sitä muun muassa laajalle levinneenä, hallitsemattomana ja väkivaltaisena. Mooren (2014, s. 89–90) mukaan media luokin yleisöille mielikuvia esimerkiksi epäiltyjen syyllisyydestä tai syyttömyydestä.

Mitä poikkeuksellisempi rikos on, sitä herkemmin uutismediat siitä kirjoittavat (Kivivuori ja muut, 2002, s. 37). Henkirikokset ovat harvinaisia rikoksia (Kolttola, 2022, s. 3), ja siksi mediat uutisoivat niistä hanakasti. Myös itse henkirikoksen poikkeavuus aiheuttaa uutistulvan. Kivivuori ja muut (2002, s. 37) mainitsevat esimerkiksi poliisiin kohdistuvien, järjestyneeseen rikollisuuteen liittyvien sekä nuorten tai lasten tekemien henkirikosten saavan runsaasti huomiota mediassa. Samoin nainen on harvinainen henkirikoksen tekijä (Lehti, 2020, s. 9). Suonpään ja Raesten (2022, s. 18) mukaan viimeisen kymmenen vuoden aikana 84 prosenttia henkirikoksista epäillyistä on ollut miehiä ja 16 prosenttia naisia. Esimerkiksi vuonna 2022 epäilty henkirikoksen tekijä on ollut 73 kertaa mies ja 9 kertaa nainen (Tilastokeskus, 2022). Satu Venäläinen (2015, s. 73) mainitsee artikkelissaan, että varsinkin iltapäivälehdet kirjoittavat sensaatiomaisia juttuja väkivaltaa tehneistä naisista

juuri tekojen harvinaisuuden tähden. Venäläisen mukaan lehdet järkyttävät lukijoita kirjoittamalla kuvauksia ”normaalinoloisista” ihmisistä, jotka ovatkin päätyneet tekemään moraalisesti tuomittavia tekoja. Tällaista asetelmaa korostetaan varsinkin silloin, kun tekijänä on ollut nainen. Venäläisen (2015, s. 73) mukaan juttujen muodostaminen perustuukin suurelta osin ajatukselle väkivallan ja naiseuden lähtökohtaisesta yhteensopimattomuudesta.

Viime vuosina keskustelua on herättänyt se, kuinka rikollisia ja rikollisuutta ihannoidaan (Tuomi, 2022b, s. 52). Jopa vakavia henkirikoksia tehneitä henkilöitä ihaillaan esimerkiksi sosiaalisessa mediassa (ks. esim. Marcus, 2021). Kritiikkiä on nostettu esiin suomalaisissa uutismedioissa. Esimerkiksi Vanhalan (2019) Ylellä julkaistussa artikkelissa kritisoidaan sitä, miten henkirikoksen tekijät esitetään kirjallisuudessa, elokuvissa ja televisiosarjoissa jopa sankareina. Lisäksi Helsingin Sanomissa (2023) julkaistun pääkirjoituksen aiheena on se, ettei rikollisia pitäisi ihailla eikä rikoksia vähätellä. Tekstissä mainitaan esimerkkinä sarjamurhaaja Jeffrey Dahmer ja hänestä vuonna 2022 julkaistu Netflix-sarja, joka on artikkelin mukaan nostattanut vastalauseita uhrien kärsimysten sivuuttamisesta. Myös Kalevan (2019) pääkirjoituksessa kritisoidaan henkirikosten tekijöiden ihailua. Jutussa ollaan huolestuneita siitä, kuinka rikollisista julkaistut tarinat ”selittävät rikollisten valintoja parhain päin ja nostavat heitä jalustalle”. Samaan aikaan journalistinen uutismedia kuitenkin itse tuottaa jatkuvasti uutistekstejä rikoksentekijöistä ja usein vieläpä viihteellisessä eli yleisöön vetoavassa muodossa (Tuomi, 2022b, s. 52). Pohtimisen arvoista onkin se, onko rikollisten jatkuva esiintuominen uutismediassa myös rikollisten tietynlaista jalustalle nostamista.

Tällaisen kritiikin noustessa esiin on hyvä keskittyä tarkastelemaan, miten suomalaiset uutismediat nostavat vakavia henkirikoksia tehneitä henkilöitä esiin. Se, millaiseen sävyyn heistä uutisissa puhutaan, mitä heistä ja heidän teoistaan uutisissa kerrotaan sekä mitä näkökulmia uutisissa painotetaan, heijastaa samalla yhteiskunnallisia arvoja. Tutkimalla rikosuutisia voidaan siis samalla tutkia myös yhteiskuntaa (Mäkipää ja Mörä, 2009, s. 207). Näin saadaan arvokasta tietoa siitä, millaisessa yhteiskunnassa elämme. Samalla

tutkimus voi nostaa esille kehitystarpeita, mikäli uutismedioiden nykyinen suunta taistelee yhteiskunnallisia arvoja vastaan.

1.1 Tavoite

Tässä pro gradu -tutkielmassa tavoitteenani on selvittää, miten valtakunnalliset journalistiset uutismediat viestivät naispuolisista henkirikoksen tehneistä henkilöistä. Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Millaisia narratiiveja journalististen medioiden uutisteksteissä muodostuu naispuolisista henkirikoksen tehneistä henkilöistä?
2. Millaisia affektiivisuutta rakentavia keinoja naispuolisista henkirikoksen tehneistä henkilöistä muodostuvissa narratiiveissa käytetään?
3. Mitä eroja eri uutismedioiden narratiiveissa ja niiden affektiivisuudessa ilmenee?

Naispuolisiin rikoksentekijöihin keskittyvää mediatutkimusta on tehnyt Suomessa esimerkiksi Venäläinen (2015, s. 74; 2017, s. 5), joka analysoi naisten ja väkivallan diskursiivista rakentumista muun muassa iltapäivälehtien rikosuutisoinnissa. Lisäksi Nikunen (2001, s. 159; 2005, s. 11–12, 14) on tutkinut, miten murha-itsemurhia eli henkirikoksia, joita seuraa sen tekijän itsemurha, kuvataan eri sanomalehdissä. Hän ottaa tutkimuksissaan huomioon sukupuolen näkökulman, sillä hän kiinnittää huomiota esimerkiksi tekijän ja uhrin sukupuoleen sekä teksteissä ilmeneviin sukupuolesta tuotettuihin käsityksiin. Noppari ja muut (2015, s. 5, 14) taas ovat tutkineet Ulvilan surmana tunnetun tapauksen murhaoikeudenkäynnistä tehtyä uutisjournalismia. He ovat tarkastelleet, tuottiko journalismi Ulvilan surman oikeuskäsittelyn eri vaiheissa sellaisia tulkintoja, jotka vahvistavat käsitystä Anneli Auerin syyllistymisestä aviomiehensä murhaan.

Myös Nykäsen (2000, s. 72) artikkelissa keskiössä on naisen tekemä rikos ja siitä uutisointi, sillä siinä tarkastellaan Sanna Sillanpäähän keskittyneitä uutisartikkeleita. Lisäksi

Kivivuori ja muut (2002, Esipuhe) ovat tarkastelleet rikosuutisointia iltapäivälehtien väkivalta-aiheisen etusivuotsikoinnin kautta. He ovat tutkineet muun muassa sitä, kuinka usein sukupuoleen viittaavia mainintoja otsikoissa esiintyy (Kivivuori ja muut, 2002, s. 60–65). Samoin Syrjälän (2007, s. 2) tutkimusaiheena on rikosuutisoinnin otsikot, sillä hän tarkastelee lööppien väkivaltaotsikoita. Hänen tutkimuksensa fokuksessa ei ole naisten tekemä rikollisuus tai sukupuolten erot rikosuutisoinnissa, mutta näitä aiheita sivutaan (esim. Syrjälä, 2007, s. 39–40).

Rikosuutisointiin keskittyvissä tutkimuksissa on noussut esille se, kuinka tarinallisia ja tunteita herättäviä rikosuutiset ovat (esim. Syrjälä, 2007, s. 38; Kivioja, 2008, s. 119–128; Noppari ja muut, 2015, s. 9, 11–12). Tällöin todellisista tapahtumista kerrotaan fiktiiviselle tarinankerronnalle ominaiseen tapaan (Lund & Jensen, 2011, s. 160). Noppari ja muut (2015, s. 33) mainitsevatkin, että tarinat ovat journalismissa työvälineitä, joilla faktoille annetaan merkityksiä. Tarinat eivät kuitenkaan heidän mukaansa synny vain faktoista, vaan tietoja valitaan osaksi uutista sillä perusteella, että ne sopivat tietynlaiseen tarinaan. Tämän vuoksi haluan selvittää, millaisia rikoksentekijöistä muodostuvat narratiivit ovat: onko ne rakennettu tarinallisuuden varaan vai painotetaanko uutisissa muita ominaisuuksia. Lisäksi olen kiinnostunut siitä, ovatko narratiivit affektiivisia ja rakennetaanko tarinallisuutta uutisiin sitä kautta. Affektiivisuudella tarkoitetaan sitä, kuinka tunnereaktioita tai aistikokemuksia herättävä jokin asia on (Kajander & Koskinen-Koivisto, 2021, s. 351).

Aiempien tutkimusten mukaan (esim. Nikunen, 2001, s. 172, 181; Nikunen, 2005, s. 297; Frigon, 2006, s. 9; Mäntymäki, 2015a, s. 6) rikoksia tehneisiin naisiin suhtaudutaan mediassa eri tavalla kuin rikoksia tehneisiin miehiin. Myös median ulkopuolella väkivaltaa tekevä nainen on poikkeava (Mäntymäki, 2015a, s. 5). Nikunen (2001, s. 181) mainitseekin, että väkivalta on sukupuolittunutta eli sitä tulkitaan ja siitä puhutaan sukupuoliin liitettyjen käsitysten kautta. Frigon (2006, s. 9) on havainnut tutkimuksissaan, että toisin kuin miespuolisten rikollisten kohdalla, naispuolisten rikoksentekijöiden kohdalla huomiota kiinnitetään mediassa esimerkiksi naisen ulkonäköön, käyttäytymiseen,

asenteisiin sekä mielenterveydellisiin ongelmiin. Tämä kertoo laajemmin siitä yhteiskunnasta, jossa elämme: jos naisista puhutaan eriarvoiseen sävyyn kuin miehistä, herää kysymys, onko tasa-arvo saavutettu. Siksi haluan selvittää, miten naispuolisista rikoksentekijöistä on viime vuosikymmeninä ja varsinkin lähivuosina viestitty, kun tasa-arvoon liittyvät teemat ovat enemmän esillä kuin koskaan ennen. Näin saadaan tärkeää ja ajankohtaista tietoa siitä, miten naisiin nykyaikana suhtaudutaan.

Omassa tutkimuksessani en keskity vain yhdestä rikoksentekijästä tai samankaltaisista rikostapauksista kirjoitettujen artikkeleiden tarkasteluun vaan otan tutkimuksen kohteeksi useampia henkirikoksen tehneitä henkilöitä. Myös esimerkiksi Venäläisen (2015, s. 76; 2017, s. 63) tutkimusaineisto koostuu useammasta rikoksentekijästä kirjoitetusta uutisoinnista, sillä hän tutkii Iltalehdessä ja Ilta-Sanomissa vuosina 2009–2011 julkaistuja rikosuutisjuttuja. Jutuissa kerrotaan väkivallasta, johon naiset ovat Suomessa syyllistyneet. Oma tutkimusasetelmani on siis Venäläisen kanssa samantyyppinen, mutta itse otan tutkimuksissani iltapäivälehtien lisäksi huomioon kolme muuta journalistista mediaa. Tämän teen siksi, koska aiempien tutkimusten mukaan (esim. Noppari ja muut 2015, s. 33; Haara ja muut, 2017, s. 62, 69, 71) medioiden rikosuutisointitavat poikkeavat toisistaan. Haluan selvittää, millaisia poikkeavuuksia uutisointitavoissa ilmenee.

1.2 Aineisto

Tässä pro gradu -tutkielmassa tarkastelen viiden journalistisen uutismedian eli Helsingin Sanomien (HS), Iltalehden (IL), Ilta-Sanomien (IS), MTV:n ja Ylen uutisointia tietyistä henkirikoksen tehneistä henkilöistä. Tarkasteluni kohteena ovat näiden viiden median verkkosivuillaan julkaisemat artikkelit. Olen ottanut Iltalehden, Ilta-Sanomat, MTV:n ja Ylen tarkastelun kohteeksi siksi, että ne ovat valtakunnallisia media-alustoja ja näin ollen tavoittavat lukijoita laajemmalta alueelta kuin esimerkiksi paikallislehdet. Helsingin Sanomat taas valikoitui mukaan siksi, että Media Audit Finlandin (2022) tekemän Kansallisen mediatutkimuksen mukaan sillä on eri päivälehdistä suurin kokonaistavoitettavuus noin

1,69 miljoonalla viikoittaisella lukijallaan. Myös FIAMin eli Finnish Internet Audience Measurementin mukaan nämä viisi journalistista uutismediaa ovat ne suomalaiset mediat, jotka ovat maaliskuussa 2023 eli aineiston keräämiseni aikoihin tavoittaneet eniten ihmisiä (FIAM, n.d.).

Tutkimuskohteenani ovat Suomen sisällä tapahtuneista naispuolisista henkirikoksen tehneistä henkilöistä kirjoitetut uutiset. Olen rajannut tarkasteltavat rikolliset henkilöihin, joiden tekemä väkivalta on johtanut toisen henkilön kuolemaan. Käytän heistä tässä tutkimuksessa pääasiallisesti yhteisnimitystä rikoksentekijä.

Olen aloittanut aineiston keräämisen etsimällä rikoksentekijöitä journalististen medioiden hakukoneilla keväällä 2023. Olen käyttänyt hakusanoja kuten *nainen tappoi*, *nainen murhasi* ja *nainen vankilaan*. Tällaisilla hakusanoilla on tullut hakutuloksiksi myös sellaisia uutisia, joissa naista on nimitetty esimerkiksi *äidiksi* tai *vaimoksi*, tai sitten hänestä on käytetty median antamaa ”lempinimeä” (esim. *myrkkyhoitaja* tai *paloittelumurhaaja*).

On hyvä ottaa huomioon, että Iltalehden hakutoiminto on näyttänyt hakutuloksia vain vuosilta 2022 ja 2023. Lisäksi MTV:n haku on antanut kullekin käyttämälleni hakusanalle vain 200 osumaa, jolloin tuloksia olisi todennäköisesti enemmänkin. Käyttämilläni hakusanoilla olen kuitenkin löytänyt yhteensä 138 tapausta, joissa nainen on ollut osallisena tai syyllistynyt tappoon tai murhaan. Nämä rikokset ovat tapahtuneet vuosien 1976–2022 aikana.

Seuraavaksi olen rajannut aineistoni ulkopuolelle ne tapaukset, joista ei ole ollut uutistekstejä kaikissa viidessä tutkimassani journalistisessa mediassa. Tämän rajauksen olen tehnyt siksi, että medioiden vertailu olisi helpompaa. Jäljelle on jäänyt yhteensä 53 rikoksentekijää. Olen tehnyt heistä hakuja journalististen medioiden hakukoneilla käyttäen erilaisia rikokseen, sen uhriin tai tekijään liittyviä hakusanoja löytääkseni kaikki aiheesta kirjoitetut artikkelit. Lisäksi olen käyttänyt Googlea apuna niin, että olen käyttänyt hakusanoja kuten *Aino Nykopp MTV* tai *myrkkyhoitaja MTV*. Tällä olen varmistanut sen,

että myös niistä medioista, joiden hakukone näyttää tuloksia vain tietyltä aikaväliltä, on saatu kaikki mahdolliset aihetta käsittelevät artikkelit mukaan.

Seuraavaksi olen katsonut, ketkä ovat ne rikoksentekijät, joista on kirjoitettu määrällisesti eniten artikkeleita. Artikkeleita on siis tällöin ollut selkeästi yli 50. Näitä rikoksentekijöitä on yhteensä 15. Heidän rikoksensa on kuulunut johonkin tai useampaan seuraavista kategorioista: paloittelusurma, hoitajan ammatissa olevan henkilön tekemä surma, äidin tekemä lapsen surma, nuoren henkilön tekemä surma tai mustasukkaisuudesta johtuva surma. Olen valinnut jokaisesta näistä kategoriasta yhden rikoksentekijän tutkittavaksi, koska olen halunnut tarkastella mahdollisimman erilaisia tapauksia. Tutkimani rikoksentekijät ovat Terhi Tervashonka, Aino Nykopp, Rautavaaran perhesurman tehnyt äiti, Seinäjoen teinisurman tehnyt tyttö ja Virpi Niemi. Kuviosta 1 nähdään, mihin kategorioihin heidän tapauksensa lukeutuvat.

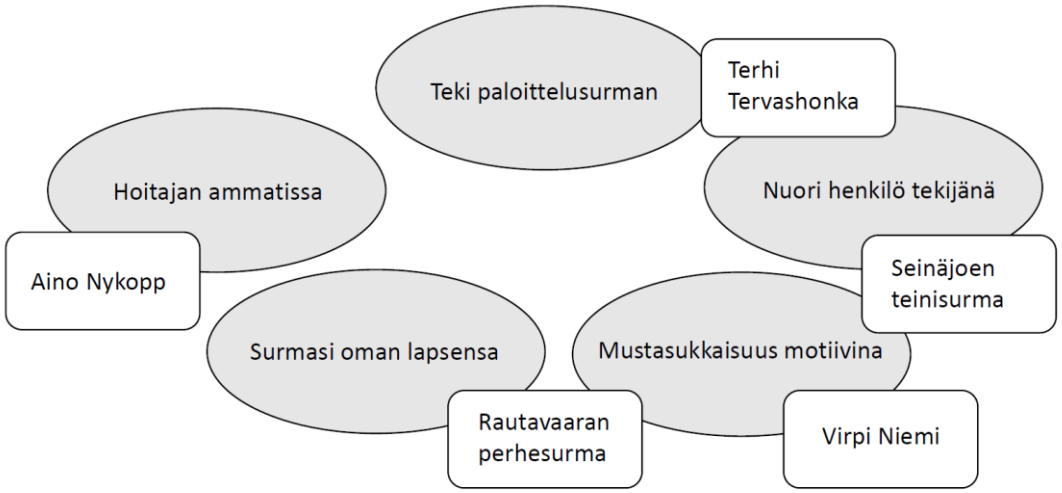

Kuvio 1. Eri kategorioista tutkittavaksi valitut rikoksentekijät.

Näin tutkimuksen kohteeksi on valikoitunut yhteensä 5 rikoksentekijää ja 809 heitä käsittelevää artikkelia aikaväliltä 8.12.1998–10.4.2023. Artikkelit ovat olleet parin lauseen tai sitten useamman kappaleen pituisia. Joidenkin tutkimieni rikoksentekijöiden nimi on saattanut vaihtua vuosien saatossa, mutta käytän heistä tässä tutkimuksessa sitä nimeä, joilla heihin on ensimmäisissä heitä käsittelevissä artikkeleissa viitattu. Rautavaaran perhesurman tehneen äidin sekä Seinäjoen teinisurman tehneen tytön nimiä ei ole koskaan

paljastettu tutkimissani medioissa. Siksi käytän perhesurman tehneestä äidistä nimitystä lasten äiti ja teinisurman tehneestä tytöstä nimitystä B. Joissakin uutisissa hänestä puhutaan B:nä, kun taas surmattua tyttöä nimitetään A:ksi, joten selkeyden vuoksi pitäydyn samoissa nimityksissä. Alla on nähtävillä tutkimistani rikoksentekijöistä kokoamani taulukko, jossa näkyy heistä kirjoitettujen artikkeleiden määrät tarkastelemissani journalistisissa medioissa.

Taulukko 1. Tutkimani rikoksentekijät ja heistä kirjoitettujen artikkeleiden määrät tarkastelemissani journalistisissa medioissa.

Rikoksen tekovuosi	**Rikoksentekijä**	**Rikostapaus**	**Artikkelien määrä**					
			HS	**IL**	**IS**	**MTV**	**YLE**	**yht.**
1998, 2006	Terhi Tervashonka	Hyvinkään paloittelusurma, vesuritappo	54	7	24	23	11	**119**
2004–2009	Aino Nykopp	Myrkkyhoitaja	29	21	41	76	29	**196**
2014	Lasten äiti	Rautavaaran perhesurma	29	27	52	61	24	**193**
2015	B	Seinäjoen teinisurma	13	42	61	59	31	**206**
2018	Virpi Niemi	Laihian surma	3	28	38	10	16	**95**
		yht.	**128**	**125**	**216**	**229**	**111**	**809**

Tutkimuksessa on huomioitu se, että tarkastelun kohteena olevissa medioissa voi esiintyä samoja artikkeleita. Helsingin Sanomat ja Ilta-Sanomat ovat molemmat Sanoman uutismedioita (Sanoma, n.d.). Siksi samoja rikosuutisia saatetaan julkaista kummassakin mediassa. Tutkimuksessani olen kuitenkin analysoinut rikosuutisen vain kerran, vaikka se olisi julkaistu useammassa eri mediassa. Uutinen on laskettu sen median uutiseksi, missä se on julkaistu ensimmäisenä.

1.3 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusten mukaan reaaliaikaisen rikosuutisoinnin on havaittu muistuttavan fiktiivisiä narratiiveja (esim. Lund & Jensen, 2011, s. 171; Noppari ja muut, 2015, s. 133). Samaa voidaan sanoa journalististen medioiden rikosuutisoinnista, sillä uusia uutisia kirjoitetaan heti, kun uutta tietoa on saatavilla. Lisäksi esimerkiksi Iltalehti tekee liveuutisointia oikeudenkäynneistä. Varsinkin lukijalle uutisointi hahmottuu helposti tarinamaisena, sillä he asettavat mediasta saamansa sirpalemaiset tiedonpalat rakentamansa tarinan osaksi (Noppari ja muut, 2015, s. 133). Siksi käytän tässä tutkielmassa tutkimusmenetelmänäni narratiivista analyysia. Sen avulla tutkin, millaisia narratiiveja journalistiset mediat luovat naispuolisista rikoksentekijöistä ja miten mediat heistä näiden narratiivien kautta viestivät (ks. tutkimuskysymys 1). Lisäksi tarkastelen muodostuvien narratiivien affektiivisuutta eli sitä, miten rikoksentekijöistä tuotetut uutiset välittävät tunteita (ks. tutkimuskysymys 2).

Hännisen (2018, Narratiivisen tutkimuksen käytäntöjä) mukaan narratiivisessa tutkimuksessa aineistossa tulisi olla tarinallinen merkitysrakenne, ja tällöin se olisi siis ajallisesti etenevä kertomus. Tarinallinen merkitysrakenne on nähtävissä rikoksentekijöistä kirjoitetuissa uutisissa, sillä niissä on aina alku, keskikohta ja loppu. Usein rikosuutisoinnissa tarina alkaa tekijän menneisyydestä, kun on selvitetty, mitkä asiat ovat johtaneet hänen tekemäänsä rikokseen. Tarinan keskikohdassa kerrotaan esimerkiksi rikoksesta ja oikeudenkäynnistä. Tarina päättyy rikoksentekijän saamaan tuomioon. Toisinaan tarina voi kuitenkin jatkua esimerkiksi niin, että rikoksentekijää on haastateltu vielä vankilassa tai on uutisoitu siitä, että hän on pääsemässä vapauteen.

Hänninen (2018, Narratiivisen tutkimuksen käytäntöjä) mainitsee, että narratiivisessa analyysissä tarinaa eli kertomuksen sisältöä voidaan tarkastella niin, että aineistosta poimitaan jotakin tiettyä käsitettä tai teemaa ilmentäviä lausumia ja eritellään niitä suhteessa tarinan tapahtumiin. Lieblich ja muut (1998, luku 1) kertovat, että analyysin kohteena voi olla myös esimerkiksi juonen kehittyminen, tarinan rakenne, sen kielelliset

piirteet sekä yhteydet laajempiin konteksteihin. Toisaalta tutkimuksen kohteena voivat heidän mukaansa olla myös tarinan sisällöllisemmät ulottuvuudet eli se, mitä merkitystä tarina tai sen tietty osa välittää, mitä yksilön piirteitä tai motiiveja näytetään tai mitä mahdollinen kertojan käyttämä kuva symboloi.

Tässä tutkimuksessa kiinnitän huomiota tarinoiden juonelliseen kehittymiseen sekä niiden kielellisiin piirteisiin, sanavalintoihin ja henkilökuvailuihin. Keskityn tarkastelemaan myös sitä, millaisia yksilöllisiä piirteitä rikoksentekijöistä nostetaan narratiiveissa esiin. Tarkastelen uutisartikkeleita kokonaisvaltaisesti eli tutkimukseni kohteena ovat leipätekstin lisäksi myös kuvat, kuvatekstit ja otsikot. Kuvien kohdalla päähuomioni keskittyy niihin otoksiin, joissa rikoksentekijä itse esiintyy. Tämän perustelen sillä, että tutkimuskohteenani on nimenomaan henkilöistä muodostuvat narratiivit ja tällöin henkilökuvat ovat tutkimukseni kannalta olennaisia analyysin kohteita. Sivuan analyysissäni kuitenkin myös esimerkiksi tapahtumapaikalta otettuja kuvia sekä kuvituskuvia, sillä nämä saattavat luoda tarinallisuutta sekä affektiivisuutta teksteihin. Uutiset ovat saattaneet sisältää myös videoita tai äänitteitä, joita olen niin ikään tarkastellut.

Hyödynnän narratiivista analyysia myös tarkastellessani tekstien affektiivisuutta. Oikkosen (2017, s. 6) mukaan narratiivinen analyysi antaa hyvät lähtökohdat affektien tarkasteluun. Hän kertoo, että narratiivit saavat meissä aikaan erilaisia toimintoja ja näin ollen tekstit liikuttavat meitä kielensä ja sisältönsä avulla. Samoin yhdistämme Oikkosen mukaan ilmiöitä ja tapahtumia toisiinsa esimerkiksi tekstien ja kuvien avulla ja näin ne muodostavat mielessämme jatkumoita. Nämä tekstit ja kuvat saattavat kuitenkin olla affektiivisesti latautuneita. Tätä kautta affektit määrittelevät Oikkosen mukaan sitä, miten olemme maailmassa ja mitä koemme merkityksellisiksi. Jos tietyt narratiivit nostetaan esille aina tiettyyn sävyyn, voi se todennäköisesti vaikuttaa suhtautumiseemme asiaa kohtaan.

Tutkiessani uutisten affektiivisuutta kiinnitän huomiota siihen, miten uutiset itse tuottavat tunnepitoisia reaktioita affektiivisesti latautuneen kielen ja kuvien avulla (ks.

Arjoranta ja muut, 2017, s. 80). Tarkastelen siis uutisten tekstejä, kuvia ja videoita tehden päätelmiä siitä, millaisia tunteita ne voivat lukijassa aiheuttaa. Olen myös kiinnostunut siitä, nimetäänkö tunteita suoraan vai välitetäänkö niitä lukijalle muilla keinoilla. Samoin kuin esimerkiksi Rantasila (2018, s. 35) on tehnyt, poimin uutisista kaikki selkeät tunnesanat ja adjektiivit. Lisäksi kiinnitän hänen tapaansa huomiota siihen, millaisia sanoja uutisissa käytetään rikoksentekijöihin viitatessa. Alla olevasta kuviosta 2 nähdään vielä tiivistetysti, mitä vaiheita tutkimukseni analyysi sisältää.

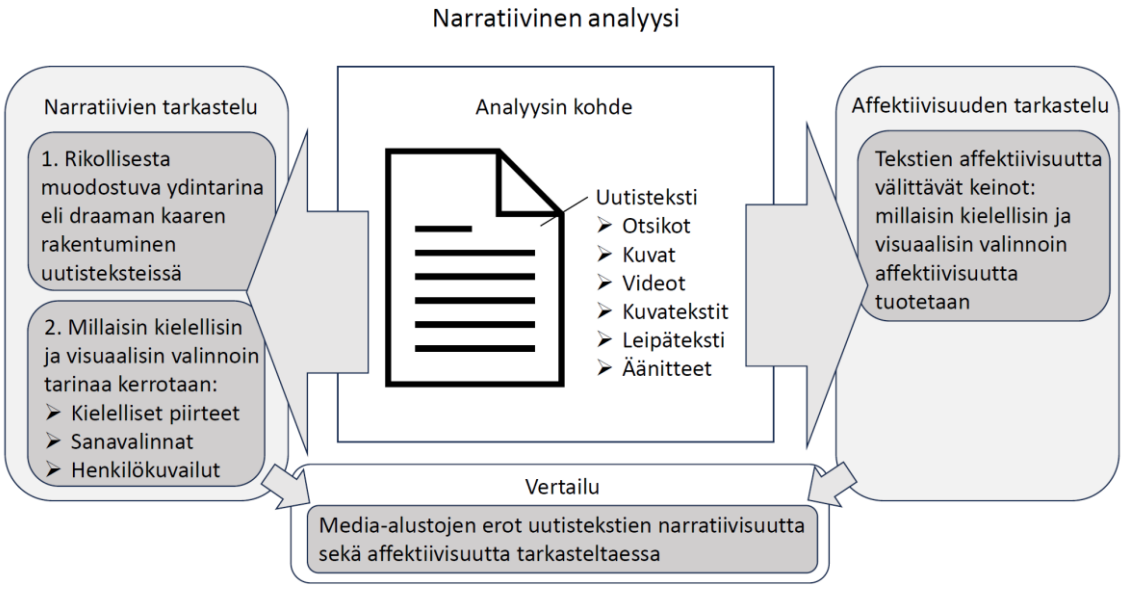

Kuvio 2. Analyysin vaiheet.

On hyvä muistaa, että tekemäni analyysi on vahvasti laadullista tutkimusta, ja muodostamani havainnot perustuvat omiin tulkintoihini. Tavoitteenani on, että omat oletukseni eivät vaikuta tutkimustuloksiin, mutta niin kuin Aaltio ja Puusa (2020, luku 11) mainitsevat, tietojen kerääminen, niiden tulkinta sekä niiden pohjalta tehdyt havainnot perustuvat aina erilaisiin taustalla vaikuttaviin esioletuksiin. Heidän mukaansa yksinkertaisimpaankin havaintoon sisältyy aina taustalla vaikuttavia skeemoja ja malleja siitä, mikä oletetaan olennaiseksi. Siksi tavoitteenani onkin tutkimusta tehdessäni ottaa monipuolisesti erilaiset näkökulmat huomioon ja näin varmistaa tekemieni tulkintojen luotettavuus.

2 Rikosuutisointi

Rikosuutisointia tulee vastaan eri medioissa joka päivä. Tämä ei kuitenkaan koske pelkästään suomalaista mediaa, vaan myös ulkomailla on havahduttu siihen, että suuri osa joukkotiedotusvälineiden ulostulosta keskittyy jollakin tavalla rikollisuuteen (Moore, 2014, s. 1). Niin maailmalla kuin Suomessakin väkivaltarikosuutisten määrä on 2000-luvulle tultaessa jatkuvasti kasvanut, vaikka väkivaltarikosten lukumäärä on pysynyt yhteiskunnassa vakaana ja jopa vähentynyt (esim. Moore, 2014, s. 1, 4–5; Noppari ja muut, 2015, s. 9–10).

Gunterin ja muiden (2003, s. 204–205) mukaan rikosuutisointia esiintyy paljon, sillä väkivaltarikokset täyttävät monta uutiskriteeriä: niissä kuvataan usein dramaattisia ja odottamattomia tapahtumia, joista yleisöt kiinnostuvat. Lisäksi niissä on draamaa ja tunteellisuutta, niiden visuaalinen materiaali on huomiota herättävää ja niissä tarjotaan tietoa konkreettisista tapahtumista, joilla on voimakas vaikutus ihmisiin (Gilliam & Iyengar, 2000, s. 560). Haaran ja muiden (2017, s. 21) mukaan syitä rikosuutisten merkittävälle osuudelle uutisoinnissa on niiden suosio, niiden julkaisun helppous sekä tuomioistuinten viestinnän ja viranomaistiedottamisen tehostuminen. Lisäksi heidän mukaansa rikos- ja oikeustoimittajien ammattitaito on kohentunut, mikä on myös lisännyt rikosaiheisten uutisten määrää mediassa.

Kivivuori ja muut (2018, s. 112) mainitsevat, että mediassa useimmiten korostetaan poikkeuksellisia rikostapahtumia. Heidän mukaansa tapahtumat, jotka ovat kauimpana tyypillisestä, toistuvasta ja säännönmukaisesta, saavat mediassa eniten uutisarvoa. Moore (2014, s. 1) mainitseekin, että valtaosa maailmassa tapahtuvista rikoksista on yleensä omaisuusrikoksia. Lisäksi Suomessa tehdään paljon liikennerikkomuksia (Kivivuori ja muut, 2018, s. 113). Tällaiset tavanomaiset rikokset jäävät kuitenkin mediassa usein vähälle huomiolle.

Vaikka media luokin kuvaa siitä, että rikoksia tapahtuu kaikkialla kaiken aikaa, Greerin (2013, background) mukaan harvoilla on oikeasti kokemusta vakavien rikoksien uhriksi joutumisesta. Hän mainitsee, että käsitykset rikollisuudesta, kuten sen määrästä, esiintymismuodoista ja tyypillisistä uhreista, tulevat useimmiten muista lähteistä kuin henkilökohtaisista kokemuksista. Greerin mukaan tämä lähde on useimmiten media. Fox ja muut (2007, s. 7–8) mainitsevatkin, että sekä fakta- että fiktiopohjaiset mediatarinat muokkaavat ihmisten ajattelua ja vaikuttavat heidän mielipiteisiinsä sekä käyttäytymiseensä.

Haaran ja muiden (2017, s. 22) mukaan rikosuutisointi Suomessa on joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta ennemmin asiallista kuin sensaationhakuista tai raakaa. Yleensä uutisten aiheina on tavallisten, keskiluokkaisten ja keski-ikäisten ihmisten uhrikokemukset. Esimerkiksi tapauksista, joiden uhrina on ollut pieni lapsi, ei kirjoiteta laajasti ja mässäillen. Tämän taustalla on heidän mukaansa se, että suomalainen yleisö reagoi hanakasti median ylilyönteihin. Toisaalta Tuomi (2022b, s. 52–53) on kuitenkin havainnut, että tämän päivän mediamaisema on affektiivinen: se on tulvillaan provosoivia ja tunteita herättäviä sisältöjä. Hänen mukaansa mediasisällöt pyrkivät shokeeraamalla ja hätkähdyttämällä saamaan yleisöt kiinnostumaan, ja tämä näkyy myös rikosuutisoinnissa.

2.1 Rikosuutisointi eri uutismedioissa

Rikosuutisointia tulee vastaan päivittäin esimerkiksi televisiossa, radiossa, journalistisissa julkaisuissa sekä sosiaalisessa mediassa. Haara ja muut (2017, s. 55) mainitsevat, että kullekin ihmiselle muodostuu oma mediarepertuaari, jossa erilaisia medioita käytetään erilaisiin tarkoituksiin. Heidän mukaansa jotkut mediat tarjoavat tietoa nopeasti omaksuttavassa muodossa, toista jäädään selaamaan tai katselemaan pitemmäksi aikaa ja kolmatta käytetään esimerkiksi tarkemman tiedon saamiseksi tietystä aiheesta. Myös rikoksista saa tällä tavalla tietoa monista eri lähteistä.

Tässä tutkielmassa tarkastelemani viisi journalistista mediaa poikkeavat jonkin verran toisistaan rikosuutisointitavoissaan. Bellin (1991, s. 14) mukaan mediat yleensäkin näkevät esimerkiksi eri asiat uutisoimisen arvoisina. Lisäksi hän mainitsee, että esitysmuodot, sisältö, kieli ja uutisen visuaalisuus voivat vaihdella. Nikusen (2005, s. 78) mukaan eri medioita kuitenkin yhdistää se, että sisällöt suunnitellaan yleisöt mielessä pitäen: uutisten tuottajat orientoituvat kirjoittamaan siitä näkökulmasta, mitä ajattelevat vastaanottajien tietävän. Koska tutkimani journalistiset mediat lukeutuvat osaksi mediaa, ottavat nekin vastaanottajat todennäköisesti tällä tavalla huomioon.

Yle on julkinen, verovaroin rahoitettu mediayhtiö. Dragomir (2017, s. 2) mainitsee artikkelissaan, että länsimaiset hallituksen rahoittamat mediat, kuten Australian ABC, Iso-Britannian BBC ja Suomen Yle, nähdään maailmanlaajuisesti laadukkaina, objektiivisina ja puolueettomina. Matikainen ja muut (2020, s. 19) ovat havainneet tutkimuksissaan, että myös suomalaiset luottavat valtakunnallisista kotimaisista uutismedioista eniten juuri Yleen, koska se on tuttu, epäkaupallinen, paikallinen ja kansallinen instituutio. Voisi siis ajatella, että Ylellä rikosuutisointi on luotettavaa eli näin ollen esimerkiksi objektiivista ja puolueetonta. Toisaalta Ylen rikosuutisointi voi olla joissakin tapauksissa sensaationhakuista, sillä Matikaisen ja muiden (2020, s. 72) sekä Tuomen (2022b, s. 3) mukaan Yleisradio on toisinaan lähtenyt mukaan kohujournalismiin.

Toisin kuin Yle, loput tutkimani journalistiset mediat eli Iltalehti, Ilta-Sanomat, Helsingin Sanomat ja MTV ovat kaupallisia medioita. Helsingin Sanomia ja MTV:tä pidetään yleisesti ottaen luotettavina lähteinä (Matikainen ja muut, 2020, s. 19), ja tämän luottamuksen taustalla voi olla alustojen näkeminen asiallisina, ”vakavina” medioina (Haara ja muut, 2017, s. 62). Myös Helsingin Sanomien ja MTV:n rikosuutisten voisi siksi ajatella olevan suhteellisen objektiivisia ja puolueettomia. Kaupallisuus saattaa kuitenkin näkyä sisällöissä esimerkiksi niin, että uutisista tehdään sensaationhakuisuutta tavoittelevia. Esimerkiksi MTV:n välittämä tieto on nähty huonompana kuin ei-kaupallisen median tarjoama tieto (Haara ja muut, 2017, s. 61). Myös Helsingin Sanomat on saanut moitteita siitä, että siinä on korkea uutiskynnys eikä lehti usein kerro pienemmistä tapahtumista

pääkaupunkiseudun ulkopuolelta (Haara ja muut, 2017, s. 61). Lisäksi Kivioja (2008, s. 142) on havainnut, että Helsingin Sanomien kirjoitustapa perhesurmauutisissa on lähestynyt iltalehtimäistä kirjoitustapaa.

Haaran ja muiden (2017, s. 62, 69, 71) mukaan iltapäivälehdet tavoittelevat usein viihteellisyyttä ja kaupallisuutta, ja tämä näkyy myös niiden rikosuutisoinnissa. Lisäksi he mainitsevat, että kyseiset lehdet saattavat mässäillä rikoksilla samalla dramatisoiden ja kärjistäen niitä. Noppari ja muut (2015, s. 33) kertovat, että erityisesti juuri iltapäivälehdet tuottavat tarinallista sisältöä. Lisäksi heidän mukaansa iltapäivälehdille on ominaista tabloidisaatio eli sensaationhakuinen tapa käsitellä eri aihealueita. Fox ja muut (2007, s. 2) kuitenkin mainitsevat, että tällainen sensaationhakuisuus on levinnyt myös asiallisempana pidettyihin julkaisuihin, ja näin on käynyt myös Suomessa (Kivioja, 2008, s. 205). Mielenkiintoista on, että sensaationhakuisuudesta huolimatta tutkimusten (Haara ja muut, 2017, s. 51, 62) mukaan monet pitävät iltapäivälehtiä itselleen tärkeinä rikostiedon lähteinä ja lisäksi sen välittämää tietoa pidetään suhteellisen luotettavana.

2.2 Rikosuutisointi osana journalismia

Journalismilla on merkittävä asema yhteiskunnassa. Huovila (2005, s. 7–9) määrittelee sen keskeisiksi tehtäviksi muun muassa tiedon välittämisen, keskustelun herättämisen sekä yleisön viihdyttämisen. Tietoa välitetään useimmiten uutisten muodossa, ja niissä kerrotaan viimeaikaisista tapahtumista ja ilmiöistä (Vos, 2018, s. 7). Huovila (2005, s. 9) mainitsee, että näiden uutisten kautta ihmisille välitetään tietoa myös yhteiskunnan toiminnoista sekä toimivuudesta ja tämän myötä heille kertyy uutta tietämystä oman päätöksenteon pohjaksi.

Journalismilla on myös muita keskeisiä tehtäviä. Kuneliuksen (2010, s. 184) mukaan journalismilla voidaan ylläpitää me-henkeä, sillä se nostaa esiin yhteisiä puheenaiheita ja tarjoaa yhteisiä kokemuksia. Lisäksi sekä Gertler (2013, s. 4) että Kunelius (2010, s. 190)

ovat havainneet, että journalismi uusintaa eli vahvistaa ja samalla hitaasti muuttaa yhteiskunnan arvoja ja normeja. Kunelius (2010, s. 190) avaa tätä kertomalla, että journalismi perustuu aina tietyn yhteiskunnan arvoille ja normeille, ja kun maailmasta kerrotaan esimerkiksi uutisteksteissä näiden arvojen ja normien pohjalta, journalismi omalta osaltaan vahvistaa niitä. Kolmas tehtävä, jonka esimerkiksi Esser ja Neuberger (2019, s. 194) sekä Kunelius (2010, s. 193) mainitsevat journalismilla olevan, on sen rooli neljäntenä valtionmahtina: se valvoo kansalaisten puolesta julkisen vallan käyttäjiä ja näin pitää yllä päätöksentekojärjestelmän toimivuutta sekä sen uskottavuutta.

Rikosjournalismin tehtävänä on antaa yleisöille tietoa rikoksista sekä oikeuden täytäntöönpanosta ja lainsäädäntötoimista (Vitoušová, 2008, s. 11). Slakoffin (2019, s. 1) mukaan ihmiset usein kuulevat rikoksista sekä sen uhreista ja tekijöistä juuri median kautta. Jos ihmisillä ei ole aiempaa tietoa tai ymmärrystä aiheesta, voi median vaikutus heidän mielipiteisiinsä olla suuri. Slakoff mainitseekin, että runsaasti mediaa kuluttavat ihmiset saattavat sekoittaa vääristyneen mediamaailman todellisuuden kanssa. Siksi olisikin tärkeää, että rikosuutisoinnissa pidättäydyttäisiin objektiivisuudessa eli keskityttäisiin kertomaan tarkasti ja neutraalisti, mitä todellisuudessa tapahtui (Van Krieken ja muut, 2015b, luku 1.1).

Mäkipään ja Mörän (2009, s. 207) mukaan silloin, kun rikoksista ja etenkin henkirikoksista uutisoidaan, muokataan samalla yhteiskunnan ydinarvoja. He mainitsevat, että se, miten ja kuinka paljon rikoksista kerrotaan, mitä asioita painotetaan ja mitä jätetään kertomatta, ilmentää yhteiskunnan ja kulttuurin asenteita. Uutiskriteerit myös heijastelevat heidän mukaansa yhteisön arvoja, kulttuurisia kipupisteitä sekä yhteiskunnallisia suuntauksia.

Mäkipää ja Mörä (2009, s. 209) ovat havainneet, että rikosuutisoinnilla voi olla negatiivisia vaikutuksia. Mediajulkisuus voi esimerkiksi vaikuttaa oikeuslaitoksen päätöksiin. Lisäksi heidän mukaansa rikosuutisointi voi vaikuttaa myös rikosten torjuntaan ja poliisin toimintaan. Julkisuus, kuten esimerkiksi epäillyn nimen tai kuvan julkaiseminen

mediassa, saattaa joko haitata tai auttaa rikostutkintaa. Jos esimerkiksi tutkinnan vaiheista raportoidaan mediassa poliisin kannalta väärään aikaan, voivat ihmiset täyttää vihjelinjat tiedoilla, joista ei ole poliisille hyötyä.

2.3 Rikosuutisoinnin muutos journalismissa

Rikosuutisoinnin voidaan nähdä viihteellistyneen vuosien saatossa. Fox ja muut (2007, s. 1) mainitsevat, että aiemmin rikosuutisointia tehtiin yleisön tiedottamista varten, mutta nykyään painoarvo on heidän viihdyttämisessään. Nopparin ja muiden (2015, s. 9–10) mukaan varsinkin iltapäivälehdissä tämä näkyy siinä, että rikosten kuvausten ja viranomaisten haastattelujen lisäksi on alettu keskittyä yhä enemmän rikosten aiheuttamista reaktioista ja tunteista uutisointiin. He myös mainitsevat, että rikosta koskevien faktojen lisäksi uutisissa on alettu painottaa yksilöiden subjektiivisia kokemuksia sekä luonnehdintoja rikoksen tekijästä ja kohteesta. Ääneen pääsevät Nopparin ja muiden mukaan niin tekijät, uhrit kuin näiden omaiset ja muu lähipiiri. Lisäksi rikoksista rakennetaan jatkokertomuksia eli samat tapaukset nostetaan toistuvasti otsikoihin.

Van Krieken ja muut (2015b, introduction) ovat havainneet, että rikosuutisen muoto poikkeaa perinteisen uutisen kaavasta: siinä missä perinteinen uutinen vastaa jo alussa kysymyksiin *mitä*, *missä* ja *milloin*, rikosuutinen keskittyy vastaamaan kysymykseen *miten*. Tällöin tapahtumat kerrotaan kronologisessa järjestyksessä ja yleensä silminnäkijän näkökulmasta. Lisäksi ympäristöä keskitytään kuvaamaan yksityiskohtaisesti. Van Kriekenin ja muiden (2015b, introduction) mukaan lukija otetaan näin osaksi tapahtumia. Syrjälä (2007, s. 42) mainitsee, että lukija otetaan osaksi tapahtumia myös kertomalla arkisia yksityiskohtia tapahtumista. Hänen mukaansa media nostaa esiin esimerkiksi lenkkipolun rikoksen tapahtumapaikkana tai äitienpäivän rikoksen tapahtuma-aikana. Tämä saa lukijan ajattelemaan, että samanlainen uhkaava tilanne voi osua hänenkin kohdalleen.

Haaran ja muiden (2017, s. 22) mukaan verkkouutisointi on muokannut rikosuutisointia. Heidän mukaansa verkkouutisoinnin myötä myös rikosuutisointi on tänä päivänä nopeampaa, monipuolisempaa, yksityiskohtaisempaa ja taustoittavampaa. Myös Nopparin ja muiden (2015, s. 10) mukaan rikostapauksista otetaan nykyään enemmän irti kaivelemalla esiin tarkempia yksityiskohtia. Tämä kuitenkin mahdollistaa Haaran ja muiden (2017, s. 22) mukaan sen, että epävarma ja paikkansapitämätön tieto lisääntyy. Tiedotusvälineet nimittäin käyttävät Kiviojan (2008, s. 145) mukaan tietolähteinään epävirallisempia kanavia, kuten esimerkiksi nimettömiä lähteitä sekä sivullisia haastateltavia, kuten naapureita tai eri asiantuntijoita.

Noppari ja muut (2015, s. 10) mainitsevat, että nykyinen rikosuutisointi tarjoaa tyypillisesti tiedon lisäksi yhteisiä tunnekokemuksia. Rikosuutisoinnin seuraaminen antaa heidän mukaansa yleisöille mahdollisuuden kokea suuria tunteita yhdessä. Yksilöityneessä ajassa ne tarjoavat kosketuspinnan laajoihin yleisöryhmiin ja mahdollistavat kollektiivisen reaktion poikkeavuutta vastaan. Rikostapauksia ruoditaankin usein esimerkiksi niistä kirjoitettujen uutisten kommenttiketjuissa, eri keskustelupalstoilla sekä sosiaalisessa mediassa.

Myös se, että rikosuutisointia seurataan yhä enemmän eri medioiden kautta, on tuonut muutoksia uutisointiin. Nopparin ja muiden (2015, s. 13) mukaan uutiset pyrkivät tekemään juttuja sellaisessa muodossa, että lukijoiden on helppo jakaa niitä sosiaalisessa mediassa. Siksi ne sisältävät heidän mukaansa huomiota herättäviä otsikoita sekä poikkeavia näkökulmia. Lisäksi verkkouutisissa tilaa on rajattomasti, mikä mahdollistaa esimerkiksi oikeudenkäynneistä kirjoittamisen reaaliajassa.

2.4 Rikosuutisoinnin eettisyys

Rikosuutisointiin liittyy aina eettisiä kysymyksiä. Voidaan esimerkiksi pohtia, kuinka eettistä on nostaa vaikkapa sarjamurhaaja ja hänen tekonsa uutisotsikoihin. Tällöin uhrit

saattavat jäädä taka-alalle, kun esimerkiksi murhaajan menneisyys ja tekoon johtaneet tapahtumat nostetaan keskiöön. Lisäksi uhrien läheisille voi olla raskasta nähdä muistutuksia tapahtuneesta mediassa. Haara ja muut (2017, s. 23) kertovat, että Suomessa rikosuutisten tekemistä rajaavat Suomen laki sekä Julkisen sanan neuvoston (2014) Journalistin ohjeet. Lisäksi toimituksissa voi olla omia yksityiskohtaisempia ohjeistuksia rikoksista uutisointiin.

Julkisen sanan neuvoston (2014) Journalistin ohjeissa neuvotaan noudattamaan hienotunteisuutta rikoksen uhreista uutisoitaessa. Niissä suositellaan myös, että kun kyseessä on alaikäisen tai syyntakeettomana tuomitun henkilöllisyys, kannattaa tietojen paljastamisessa olla pidättyväinen. Lisäksi ohjeissa sanotaan, että rikoksesta tuomitun nimen, kuvan sekä muita mahdollisia tunnistetietoja voi julkaista, ellei se ole tuomitun tekoon tai asemaan nähden selvästi kohtuutonta. Jos kuitenkin uhri paljastuu tekijän nimen paljastamisen myötä, ei tietoja pidä julkaista. Lisäksi ohjeissa mainitaan, että silloin, jos kyseessä on vasta rikosepäily tai syyte, tunnistamiseen johtavien tietojen käytössä tulee olla varovainen.

Median rikosuutisointia koskevissa tutkimuksissa (esim. Greer, 2013, Researching crime and media; Noppari ja muut, 2015, s. 10; Tuomi, 2022b, s. 52) nostetaan eettisyydeltään arveluttavaksi puoleksi rikollisten ihannointi. Noppari ja muut (2015, s. 10) mainitsevat, kuinka jatkokertomuksiksi rakennettujen rikosuutisten osapuolista voi helposti tulla julkkiksia. Tuomi (2022b, s. 57) nostaa artikkelissaan esille Nelosen Katiska-dokumenttisarjan, jossa Niko Ranta-aho ja koko huumemaailma esiteltiin suhteellisen positiiviseen sävyyn. Tällainen rikollisten glorifiointi saattaa hänen mukaansa johtaa lain ja lainvalvojien väheksyntään tai heihin suuntautuvaan vihamieliseen suhtautumistapaan. Siksi olisi tärkeää, että rikollisten hehkuttamisen sijaan mediassa otettaisiin huomioon esimerkiksi se yhteiskunnallinen konteksti, joka on vaikuttanut rikollisuuden syntyyn (Noppari ja muut, 2015, s. 10). Myös syyt rikoksen taustalla sekä sen ennaltaehkäisykeinot olisivat tärkeämpiä aiheita mediassa esiin nostettavaksi (Greer, 2013, The nature and extent of crime in the media).

Toinen eettisyydeltään arveluttava puoli median rikosuutisoinnissa on se, miten uhrista uutisoidaan. Tuomen (2022b, s. 55–56) mukaan mediassa hyödynnetään niin sanottua pelkodiskurssia eli lukija saadaan ajattelemaan, että sama rikos voisi tapahtua hänellekin. Uhria siis käytetään emotionaalisena tehokeinona. Tuomi (2022b, s. 56) mainitsee artikkelissaan myös kolmannen rikosuutisointiin liittyvän eettisen dilemman. Hänen mukaansa tietyn näköisten ja ikäisten ihmisten katoaminen saa mediassa enemmän huomiota ja julkisuutta osakseen. Esimerkiksi nuoret ja varsinkin valkoiset naisuhrit saavat useimmiten enemmän huomiota mediassa kuin vaikkapa vähemmistöryhmiin kuuluvat naiset (Slakoff, 2019, s. 7). Myös tämä on Tuomen (2022b, s. 56) mukaan osoitus rikosuutisoinnin viihteellistymisestä ja kaupallistumisesta.

2.5 Nainen mediassa ja rikoksen tekijänä rikosuutisoinnissa

Niin kansainvälisessä kuin suomalaisessa mediassa miehet pääsevät esille selvästi useammin kuin naiset. Global Media Monitoring Project (GMMP) tarkastelee sukupuolten edustusta mediassa, ja heidän viimeisimmän raporttinsa (Kjellman ja muut, 2021) on vuodelta 2020. Sen mukaan kansainvälisesti tarkasteltuna naiset ovat edustettuina lehdistössä, radiossa ja televisiossa 25-prosenttisesti ja miehet 75-prosenttisesti (Kjellman ja muut, 2021, s. 5). Uutissivustoilla ja uutismedioiden Twitter-tileillä naiset taas ovat edustettuina 27-prosenttisesti ja miehet 73-prosenttisesti (Kjellman ja muut, 2021, s. 5). Suomalaisessa mediassa eli lehdistössä, radiossa, televisiossa, uutissivustoilla ja Twitter-tileillä naiset ovat edustettuina 33-prosenttisesti ja miehet 67-prosenttisesti (Kjellman ja muut, 2021, s. 29).

GMMP:n raportin mukaan suomalaisissa uutisissa naisen rooli on antaa yleinen mielipide, olla silminnäkijä tai kertoa henkilökohtaisista kokemuksistaan (Kjellman ja muut, 2021, s. 30). Miehiä taas roolitetaan raportin mukaan useammin asiantuntijoiksi, edustajiksi tai subjekteiksi. Santoniccolo ja muut (2023, 2.1) mainitsevatkin, että vaikka käsitykset miesten ja naisten ominaisuuksista ovat muuttuneet vuosien aikana, mediassa

sukupuolten esitystavat ovat edelleen stereotyyppisiä. Esimerkiksi televisiosarjoissa naispuoliset hahmot ovat heidän mukaansa usein ulkonäkökeskeisiä, ja samoin naisurheilijoista kirjoitetuissa uutisartikkeleissa keskitytään usein ulkonäköön liittyviin näkökulmiin. Santoniccolon ja muiden (2023, 2.1) mukaan videopeleissä naiset taas ovat usein söpöjä ja viattomia sivuhenkilöitä, joita pitää pelastaa. Mainonnassa naiset kuvataan laittamassa kotia sekä puuhailemassa vapaa-ajan askareiden parissa, kun taas miehet ovat useammin ammatillisissa rooleissa. Santoniccolo ja muut ovat kuitenkin huomanneet, että myös valta-asemassa olevia naisia näytetään mainonnassa nykyään. Elliott ja muut (2016, s. 2) ovat kuitenkin havainneet, että naisammattilaisten ja -johtajien mediaesitykset ovat usein sukupuolittuneita, seksualisoituja ja ristiriitaisia. Heidän mukaansa niissä keskitytään usein esimerkiksi naisten hiuksiin, meikkiin, vaatteisiin, lapsiin tai painoon.

Myös rikosuutisoinnissa sukupuolella on merkitystä. Esimerkiksi Nikusen (2001, s. 160) ja Frigonin (2006, s. 18) mukaan nainen koetaan poikkeuksellisena rikoksentekijänä ja siksi hänen sukupuolensa tuodaan uutisoinnissa korostetusti esille. Miehet voidaan Nikusen (2001, s. 160, 166, 185) mukaan tuoda esille muillakin määreillä, kuten ammattinimikkeellä, mutta nainen on aina nainen. Nikunen kuitenkin mainitsee, että myös naisesta tuodaan rikosuutisoinnissa tiettyjä ominaisuuksia esille. Hän on usein esimerkiksi *vaimo* tai *äiti*. Muutenkin rikosuutisoinnissa naisten rikollisia tekoja arvioidaan Nikusen mukaan suhteessa heidän velvollisuuksiinsa äiteinä, puolisoina tai kunniallisina naisina.

Nopparin ja muiden (2015, s. 100) mukaan silloin, kun väkivaltaisessa rikostapauksessa epäilty on nainen, kiinnittää media usein huomiota hänen seksuaaliseen historiaansa sekä sukupuoliseen suuntautumiseensa. He mainitsevat, että syitä tapahtuneelle etsitään usein naisen mielenterveydestä, emootioista tai biologiasta (esimerkiksi kuukautiskierto tai synnytyksen jälkeinen masennus). Nopparin ja muiden (2015, s. 100) mukaan naisen tekemään rikokseen myös suhtaudutaan eri tavoin. He mainitsevat, että suhtautuminen vaihtelee sen mukaan, onko rikoksen toteutustapa ”naisellinen” (esimerkiksi lapsensurma tai myrkyttäminen) vai ”epänaisellinen” (esimerkiksi aseet tai teon poikkeuksellinen raakuus).

Noppari ja muut (2015, s. 100) mainitsevat myös, että rikosuutisointiin voi valua fiktiosta tuttuja roolituksia. Frigonin (2006, s. 17) mukaan tällaisista rooleista tulee helposti toistuvia, sosiaalisia normeja. Hän mainitsee, että fiktiossa rikoksia tekevä nainen voi olla joko kohtalokas femme fatale, kaunis ja patologisesti manipuloiva tappajanarttu tai hyväksikäytetty nainen, joka lopulta nousee sortajaansa vastaan. Usein naisten tekemät rikokset tapahtuvat hyvin tavallisissa ympäristöissä, mutta mediat hyödyntävät tällaista tarinallisuutta herättääkseen lukijoiden mielenkiinnon.

Venäläinen (2015, s. 79–93) on tarkastellut, miten iltapäivälehdet esittävät väkivaltaa tehneitä naisia. Hänen tutkimustensa mukaan naiset esitetään olosuhteiden ja tunteidensa uhreina (jos esimerkiksi alkoholilla on ollut osuutta asiaan), taitamattomina ja harhautuneina huolenpitäjinä (jos tekijä on esimerkiksi äiti tai hoitoalan työntekijä), vahingoittamishaluisina ja viekkaina pettäjättärinä (jos tekijä on halunnut tehdä väkivaltaa esimerkiksi kostaakseen) sekä petollisina naisina (jolloin korostetaan esimerkiksi naisten väkivaltaisuuden erikoisuutta).

Slakoff (2019, s. 1–2) tarkastelee tutkimuksessaan, miten etnisyydeltään erilaisista taustoista tulevat naiset esitetään rikosuutisoinnissa Yhdysvalloissa. Hänen mukaansa media ei kohtele rikoksia tekeviä naisia samanarvoisesti. Slakoff (2019, s. 2) mainitsee, että silloin, kun rikoksentekijä on valkoinen nainen, hän saa usein puolustelua medialta osakseen. Tällöin media usein vetoaa esimerkiksi naisen mielenterveysongelmiin tai kertoo siitä, kuinka naisen on mahdollista parantaa tapansa. Sen sijaan vähemmistöryhmiin kuuluvista rikoksentekijöistä maalataan Slakoffin (2019, s. 3–6) mukaan mediassa kuvaa rikoksensa uudelleen toistavina, parantumattomina ja pahoina ihmisinä, joiden ei ole mahdollista palata yhteiskunnan varsinaisiksi jäseniksi. Lisäksi heitä kuvaillaan usein vihaisiksi, rangaistuksensa ansaitseviksi, maskuliinisiksi tai lesboiksi. Jos kyseessä on latinonainen, nostetaan Slakoffin (2019, s. 4) mukaan laiton maahanmuutto lähes aina esiin. Sen sijaan Lähi-idästä kotoisin olevan naisrikollisen kohdalla terrorismi mainitaan lähes poikkeuksetta (Slakoff, 2019, s. 5).

Mäntymäki (2015b, s. 111) on havainnut, että rikoskirjallisuudessa murhaava nainen voi paljastaa yhteiskunnan epäkohtia. Hahmo voi hänen mukaansa toimia yhteiskunnan kriitikkona paljastamalla teeskentelyn ja epätasa-arvon sekä kyseenalaistamalla olemassa olevia yhteiskuntajärjestelmiä. Myös mediassa naispuolisilla rikoksilla on ollut samanlainen vaikutus, sillä heidän tekonsa ovat saaneet aikaan sen, että yhteiskunnan epäkohtiin on kiinnitetty huomiota. Moore (2014, s. 3) mainitseekin, että mediassa nostetaan hanakasti esille se, kuinka yksittäinen rikos on esimerkki laajemmasta yhteiskunnallisesta ongelmasta. Esimerkiksi perhesurmien kohdalla yhteiskunnalliset ongelmat, kuten perhepalveluiden riittämättömyys, voidaan nostaa uutisoinnissa esiin.

3 Narratiivit ja affektit mediateksteissä

Tässä luvussa otan lähempään tarkasteluun narratiivit ja affektit, jotka toimivat tutkimukseni teoreettisena taustana. Kummassakin alaluvussa avaan ensin yleisesti näiden teoreettisten lähestymistapojen taustaa. Tämän jälkeen etenen luvuissa niin, että tarkastelen, miten teoriat ilmenevät journalistisissa mediateksteissä. Lukujen lopussa otan huomioon myös visuaalisen aineiston näkökulman.

3.1 Narratiivit

Tässä tutkimuksessa narratiivit ymmärretään Riessmania (2008, s. 3) mukaillen kokonaisuuksiksi muodostuvina jatkumoina, joihin puhuja valitsee, järjestelee ja yhdistelee omasta mielestään merkityksellisiä tapahtumia kertoakseen sen tietylle yleisölle. Niin kuin Heikkinen (2018, Kerronnallinen tutkimus) on määritellyt, narratiivisessa tutkimuksessa huomio kohdistetaan tällaisiin jatkumoihin eli kertomuksiin sekä itse kertomiseen tiedon välittäjänä ja rakentajana. Heikkinen mainitsee, että tutkimuksen kohteena ovat siis sekä kertomisen prosessit että kertomukset eli tekstit tai muut kertomisen tuotokset.

Narratiiveja käsiteltäessä on keskeistä määritellä kertomuksen ja tarinan ero. Heikkisen (2018, Kerronnallinen tutkimus) mukaan tarinalla tarkoitetaan kertomuksen tapahtumarakennetta eli tapahtumien tai tapahtumakulun kuvausta, joka vastaa kysymykseen *mitä on tapahtunut*. Hänninen (2018, Narratiivisen tutkimuksen käytäntöjä) avaa tarinan käsitettä käyttäen Tuhkimo-satua esimerkkinä: Tarina on se, mitä meille tulee mieleen, kun joku mainitsee Tuhkimon (kuten juoni, teot, sattumukset, henkilöt ja tapahtumapaikat). Kertomuksella taas tarkoitetaan hänen mukaansa tarinan erilaisia esitysmuotoja: Tuhkimo esimerkiksi kirjana, elokuvana tai balettina. Heikkinen (2018, Kerronnallinen tutkimus) mainitseekin, että olennaista on se, että tarina pysyy samana, vaikka kerronnan tapa muuttuisi.

Hänninen (1999, s. 95) mainitsee, että tarina ei ole mikä tahansa selonteko peräkkäisistä tapahtumista. Siinä on aina oltava juoni, joka sitoo nämä tapahtumat toisiinsa. Hänen mukaansa tarinalla on aina peruskaava eli "alkutila–muutos–lopputila". Samaan tapaan tarina voi rakentua draaman kaarena tunnetun konseptin ympärille. Siinä dramaattista jännitystä kuvataan ajan funktiona: dramaattinen jännitys kasvaa narratiivissa kliimaksiin eli huippukohtaan asti ja sen jälkeen laskee loppua kohden (Szilas & Richle, 2013, s. 258). Tässä tutkielmassa kuvaan draaman kaaren vaiheita nimityksillä alku (henkilöiden, tapahtumapaikan ja tarinan keskeisen konfliktin esittely), kehittely (konfliktin syventyminen ja juonen mutkistuminen), huippukohta (konfliktin kärjistyminen äärimmilleen), käänne (juoni eteneekin odottamattomaan suuntaan) ja lopetus (tarinan loppuratkaisu). Kuvio 3 havainnollistaa näitä draaman kaaren vaiheita.

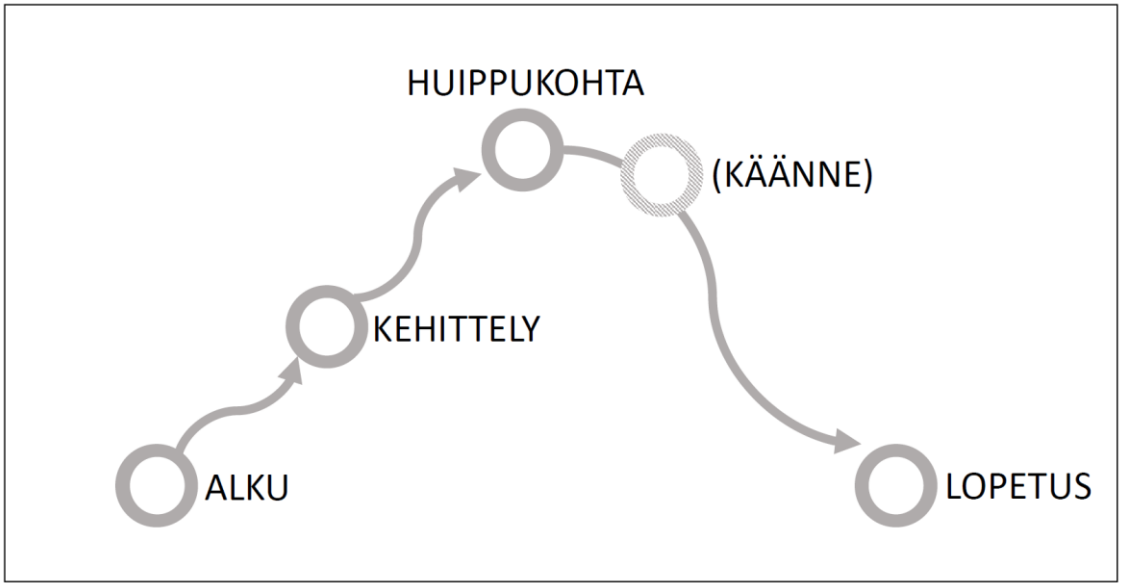

Kuvio 3. Draaman kaaren vaiheet Lukkarilaa (2023) mukaillen.

Heikkisen (2018, Kerronnallinen tutkimus) mukaan tarina muodostuu ajassa etenevistä tapahtumista. Jotta tapahtumia voisi tapahtua, tarvitaan olevaisia eli henkilöhahmoja. Heikkinen mainitsee, että näille hahmoille on tunnusomaista tarkoituksellisen ja päämäärätietoiseen toimintaan kykeneminen. Näitä toimintoja ohjaa hänen mukaansa järki ja harkintakyky. Lisäksi Heikkinen kertoo, että tarinan tapahtumat voivat olla joko näiden

henkilöhahmojen tekemiä tahallisia ja tarkoituksellisia tekoja tai sitten tahattomia, esimerkiksi luonnontapahtumien kaltaisia sattumuksia.

Riessman (2008, s. 8–9) nimeää useamman syyn sille, miksi ihmiset hyödyntävät narratiiveja. Hänen mukaansa ne auttavat yksilöitä luomaan merkityksiä kokemuksistaan. Lisäksi hän mainitsee, että ne ovat myös argumentoinnin työkaluja. Niillä myös tavoitellaan aina jonkinlaista yleisöä. Riessman muistuttaakin, että narratiivit ovat aina jonkun tuottamia: ne kutsuvat lukijan asettumaan kertojansa näkökulmaan. Näin narratiivit ja niiden luojat voivat myös liikuttaa yleisöjä haluamaansa suuntaan. Riessman mainitsee esimerkkinä tarinat syrjinnästä. Niiden kertojat ja kertomuksien omakohtaisuus ovat saaneet yleisöjä havahtumaan eriarvoisuuteen. Hän nimeää myös yleisön viihdyttämisen yhdeksi narratiivien funktioista.

Mäntymäen (2015b, s. 101–102) mukaan narratiivit ovat kulttuurisesti ja kielellisesti rakentuneita, ja siksi esimerkiksi ilmaisuväline, aika, paikka sekä ideologiat vaikuttavat niihin. Nämä lähtökohdat myös määrittelevät hänen mukaansa narratiiveista tehtyjä tulkintoja. Lisäksi Mäntymäki mainitsee, että narratiivit luodaan ja vastaanotetaan tiettyjen ajallisten, kulttuuristen ja lajityyppiin liittyvien rajojen puitteissa. Näin narratiivit tuottavat ideologioita, kulttuurisia toimintatapoja ja arvoja.

Media on täynnä narratiiveja. Fultonin (2005a, s. 1) mukaan elokuvat ja dokumentit kertovat tarinoita ihmisistä sekä maailmasta, jossa he elävät. Lisäksi hän mainitsee, että televisio tarjoaa ihmisille todellisuutta mutta vääristyneessä, liioitellussa muodossa. Myös mainokset luovat Fultonin mukaan kertomuksia ihmisten fantasioista ja haluista. Printtijournalismi taas muuttaa hänen mukaansa arjen tarinaksi. Koska mediat ovat kuitenkin useimmiten kaupallisia alustoja ja pyrkivät tavoittelemaan yleisöjä myynnin takaamiseksi, mediassa esiintyvistä narratiiveista tulee Fultonin (2005a, s. 3) mukaan myynnin välineitä. Tällöin tavoiteltavat tulot määrittelevät sen, millaisista asioista voidaan kertoa. Myös tämä on yksi syy sille, miksi mediaa ei voida pitää täysin objektiivisena ja puolueettomana (Fulton, 2005b, s. 244).

Journalismissa ja varsinkin rikosjournalismissa toimittajat ovat yleensä niitä, jotka luovat narratiiveja eri henkilöistä. Esimerkiksi rikoksen tekijä pääsee harvoin itse kertomaan omaa tarinaansa. Kertomuksen muotoutumiseen vaikuttaa siis ennemmin tekstin kirjoittaja eli toimittaja sekä myös julkaisufoorumi. Hännisen (2018, Narratiivisen tutkimuksen käytäntöjä) mukaan tällaisia narratiiveja tulisi tarkastella mediatuotteina. On siis syytä muistaa, että median välittämä narratiivi esimerkiksi rikoksentekijästä ei välttämättä anna hänestä totuudenmukaista kuvaa. Fulton (2005b, s. 244) mainitseekin, että hyödyntäessään narratiiveja uutisteksteissään journalistiset mediat usein esittävät näkökulmansa universaaleina totuuksina. Nämä näkökulmat saattavat kuitenkin usein olla varsin yksipuolisia.

Freemanin (2015, s. 29) mukaan median luomat narratiivit rikollisista voivat auttaa ihmisiä ymmärtämään heidän tekojaan. Uutisissa nimittäin usein kerrotaan, mitkä taustalla vaikuttaneet tapahtumat ovat johtaneet rikokseen. Lisäksi Van Krieken ja muut (2015a, s. 12) ovat havainneet, että narratiiviseen muotoon kirjoitettu rikosuutinen saa lukijan samaistumaan tapahtuman silminnäkijöihin enemmän kuin silloin, kun uutinen on ei-narratiivisessa muodossa. He mainitsevat, että lukija tuntee tällöin myös olevansa enemmän läsnä tapahtumissa. Tällainen muoto saa heidän mukaansa lukijan myös ennemmin lukemaan tekstin kuin silloin, kun se on kirjoitettu ei-narratiiviseen, informatiiviseen muotoon.

Journalismissa hyödynnetään usein visuaalista aineistoa, ja myös se kertoo tarinaa. Myös tällaista aineistoa, kuten kuvia ja videoita, voidaan tarkastella osana narratiivista tutkimusta. Riessman (2008, s. 142, 144) mainitsee, että visuaaliset esitysmuodot saavat yleisön näkemään sen, mitä itse tilanteen kokija on nähnyt. Siksi hänen mukaansa visuaalista materiaalia ja sen luomaa narratiivia tarkasteltaessa on tärkeää kiinnittää huomiota tarinaan kuvan tuottamisen taustalla. Silloin tarkastellaan muun muassa sitä, miten ja milloin kuva otettiin. Lisäksi Riessmanin (2008, s. 144) mukaan tulee kiinnittää huomiota kuvaan itseensä eli siihen, mitä siinä on, miten sen eri komponentit on aseteltu ja mikä sen mahdollinen sanoma on. Hänen mukaansa myös sitä, miten yleisöt kuvaa tulkitsevat,

tulee tarkastella. Tällöin tutkitaan esimerkiksi sitä, millaisia kertomuksia yleisö ajattelee kuvien taustalla olevan, sekä sitä, miten mahdollinen kuvateksti kuvan tulkintaa ohjailee.

3.2 Affektit

Affekti on käsitteenä kompleksinen, koska sillä tarkoitetaan eri asioita eri tutkimuskentillä. Affekteja voidaan tarkastella esimerkiksi luonnontieteiden, psykologian tai sosiaalitieteiden näkökulmasta (Koivunen, 2008, s. 6; Wetherell, 2012, s. 2). Tässä tutkimuksessa affektit nähdään tunnetiloina ja niiden aiheuttamina reaktioina kehossa (Wetherell, 2012, s. 2). Tällaisia reaktioita voivat Wetherellin (2012, s. 2) mukaan olla esimerkiksi punastuminen, nyyhkyttäminen, ärähtäminen ja hohottaminen. Lisäksi reaktioiden aiheuttamat hermoston toiminnot ovat affekteja. Wetherellin mukaan affektit voivat myös olla eteenpäin vieviä voimia, jotka aiheuttavat erilaisia vaikutuksia, muutoksia tai liikehdintöjä. Tällä hän tarkoittaa sitä, kuinka jostakin asiasta voidaan affektoitua (*being affected by an event*), jolloin ihmiset liikkuvat tilanteen herättämien tunnetilojen vaikutuksesta tiettyyn suuntaan. Puustinen (2010, s. 46) tiivistää tämän niin, että affektit pistävät liikkeelle niin ajatuksia, kehollisia reaktioita kuin konkreettisia fyysisiä toimintoja.

Myös erilaiset kehon ulkopuoliset tekijät voivat aiheuttaa erilaisia tunnetiloja. Tällöin nämä tekijät ovat affektiivisia eli tunnereaktioita tai aistikokemuksia herättäviä (Kajander & Koskinen-Koivisto, 2021, s. 351). Esimerkiksi kirjat ja elokuvat, esineet tai ihmisten kohtaamiset voivat olla affektiivisesti latautuneita. Tällöin muun muassa aistit, muistot ja kokemukset ovat sidoksissa affektiivisia reaktioita aiheuttavaan tekijään ja näin aiheuttavat tunteita (Kajander & Koskinen-Koivisto, 2021, s. 351).

Osa tutkijoista näkee affektit ja emootiot eri asioita tarkoittavina käsitteinä, kun taas osa pitää niitä synonyymeinä. Esimerkiksi Probyn (2005, s. 11) näkee emootiot kulttuurisina ja sosiaalisina ilmaisuina, kun taas affektit ovat hänen mielestään ruumiillisia tuntemuksia. Paasonen (2017, s. 42) on avannut tätä niin, että hän määrittelee affektin

välittömäksi fyysiseksi reaktioksi, kun taas emootio on näiden tuntemusten tarkempaa tulkitsemista, nimeämistä ja luokittelua. Kuitenkin esimerkiksi Sara Ahmed (2004a, s. 5–6), joka on tehnyt runsaasti tutkimusta affektien saralla, näkee tunteet ja affektit samana ilmiönä. Affekti on siis samaan aikaan sekä subjektiivista ja kehollista että kulttuurisesti ja sosiaalisesti jaettua (Rantasila, 2018, s. 33). Noudatan tässä tutkielmassa Ahmedin mallia enkä tee eroa affektien, emootioiden ja tunteiden välille. Jos siis käytän jotakin näistä kolmesta käsitteestä, viittaan silloin sekä kehollisiin ja jäsentymättömiin että ilmaistuihin ja nimettyihin reaktioihin (ks. Rantasila, 2018, s. 33).

Wetherell (2012, s. 4, 13–14) määrittelee affektiivisen käytännön (*affective practice*) yksilön emotionaaliseksi ja keholliseksi käyttäytymiseksi sosiaalisissa tilanteissa. Hänen mukaansa affektiivisessa käytännössä kehon osat (kuten kasvojen lihakset, syke tai hikirauhaset) ovat yhteydessä esimerkiksi yksilön ajatuksiin, tunteisiin, vuorovaikutusmalleihin, narratiiveihin, tulkintoihin, sosiaalisiin suhteisiin, henkilökohtaiseen historiaan ja elämäntapoihin. Wetherellin mukaan affektit voivat näin muodostaa erilaisia kaavioita, jotka toistuvat samantyyppisinä tietyissä sosiaalisissa tilanteissa. Esimerkiksi jännittävät tilanteet saavat usein aikaan samantyyppisiä reaktioita kehossa.

Ahmed (2004b, s. 119) näkee affektit ihmisiä yhdistävinä tekijöinä. Myös Nikusen (2016, s. 284) mukaan affektiiviset käytännöt eivät ole vain yksityisiä vaan kollektiivisesti ja institutionaalisesti tuotettuja. Tällä hän tarkoittaa sitä, että erilaisten affektiivisten käytäntöjen ja tyylien kautta voidaan rakentaa ja hallita esimerkiksi sosiaalisia asemia tai rotujen ja sukupuolien rajoja. Esimerkiksi vihamielisyys, aggressiivisuus ja rasistisuus voivat olla sosiaalisissa ryhmissä ja yhteisöissä tuotettuja reaktioita Lähi-idästä tulevia maahanmuuttajia kohtaan, kun taas myötämielisyys ja solidaarisuus ovat vastaavia reaktioita Ukrainasta tuleviin maahanmuuttajiin. Koska emootiot tuottavat tällaisia me vastaan muut -asetelmia, affektiivisuus tuottaa omalta osaltaan erilaisia valtasuhteita (Kivimäki ja muut, 2010, s. 3). Samalla ne linkittyvät yhteiskunnan arvoihin ja moraaleihin: affektiiviset reaktiot näyttävät, miten tiettyihin aihealueisiin suhtaudutaan. Maahanmuuton lisäksi aiheita, jotka herättävät varsinkin mediassa usein affektiivisia reaktioita, ovat

Paasosen (2014, s. 29) mukaan esimerkiksi tasa-arvon, kansallisuuden, rodun, sukupuolen, seksuaalisuuden, etnisyyden ja uskonnollisen vakaumuksen kaltaiset teemat.

Koivusen (2008, s. 7) mukaan nykymedia kehystää itseään yhä enemmän tunnekokemukseksi sekä puhuttelee käyttäjiään ja yleisöjään tunteisiin vedoten ja tunnereaktioita tavoitellen. Lisäksi yleisönä oleminen on hänen mukaansa yhä enemmän tunnereagoimista, jolla hän tarkoittaa esimerkiksi sisältöjen fanittamista. Ahmed (2004a, s. 226–227) on havainnut, että media usein myös ohjailee ihmisten tunteita. Tekstien tuottajat nimeävät tunteita ja näin antavat niille muodon. Teksteissä voidaan esimerkiksi sanoa, että jonkun ihmisryhmän jäsenet tuntevat itsensä syrjityiksi. Näin Ahmedin mukaan kyseiseen ihmisryhmään kuuluvien kokemat tunteet nimetään ja niitä ohjaillaan vastaamaan median antamaa tunnekuvausta.

Myös Dövelingin ja muiden (2018, s. 1) mukaan tämän päivän media välittää niin tietoa, mielipiteitä kuin tunteita. Media voi siis heidän mukaansa muodostaa sen kuluttajalle uusia tunteita sekä samaan aikaan muokata heidän olemassa olevia emootioitaan. Lisäksi media tarjoaa Dövelingin ja muiden (2018, s. 7) mukaan valmiita tunnekokemuksia, jotka luovat pohjaa tietynlaisen mielipiteen muodostamiseen käsitteillä olevasta aiheesta. Rantasila (2018, s. 34) on havainnut, että mediat voivat ohjailla yleisöä haluttuun suuntaan käyttämällä esimerkiksi tietynlaisia sanavalintoja tai nimityksiä. Se, millä nimellä esimerkiksi rikollista uutisessa nimitetään, kertoo siitä, millaisia mielleyhtymiä ja tunteita tekstin kirjoittaja haluaa lukijoissaan herättää. Moore (2014, s. 3) mainitsee, että rikollisesta käytetty nimitys voi jo itsessään aiheuttaa paniikkia sen aiheuttamien mielleyhtymien kautta.

Döveling ja muut (2018, s. 1) kertovat, että mediaa ja sen affektiivisuutta tutkimalla saadaan tietoa siitä, miten media ja sosiaalinen elämä eli sosiaaliset prosessit, kulttuuri ja arki kietoutuvat yhteen. Tällä Döveling ja muut (2018, s. 2) tarkoittavat sitä, kuinka yleisöt tunteidensa perusteella joko kokoontuvat tietynlaisen sisällön ympärille tai vastaavasti välttelevät sitä. Samalla lailla tuntevista yleisöistä muodostuu Dövelingin ja muiden

(2018, s. 7) mukaan emotionaalisesti resonoivia yhteisöjä. Joissakin tapauksissa yleisöjä yhdistävät positiiviset tunteet, kun taas joissakin tapauksissa negatiivisemmat ja tuhoisammat tunteet tuovat ihmiset yhteen (McLean ja muut, 2019, s. 755).

Döveling ja muut (2018, s. 7) ovat havainneet tutkimuksissaan myös sen, että affektit toimivat digitaalisessa mediassa eri tavalla kuin arkielämässä. Kummassakin ulottuvuudessa affektiiviset käytännöt kietoutuvat heidän mukaansa toisiinsa ja näin ollen muistuttavat toisiaan, mutta tunteiden on esimerkiksi mahdollista levitä laajemmin eri yksilöiden välillä digitaalisessa mediassa. Mediaa kuluttavat henkilöt saattavat nimittäin sijaita fyysisesti kaukana toisistaan. Laaksonen ja Pöyry (2018) lisäävät, että median kautta fyysisesti kaukana olevat tapahtumat tulevat affektiivisesti lähelle. Lisäksi mediassa olevat sisällöt voivat Dövelingin ja muiden (2018, s. 7) mukaan herättää tunteita erilaisissa aikaulottuvuuksissa. Joku saattaa lukea esimerkiksi uutisen vasta vuosia sen ilmestymisen jälkeen, ja teksti saa aikaan saman tunteen, mitä se on lukijoissaan vuosia sitten aiheuttanut. Tämän takia affektit voivat varsinkin digitaalisessa mediassa jatkuvasti vahvistua ja heikentyä, pysähtyä tai nousta uudelleen pinnalle (Arjoranta ja muut, 2017, s. 80).

Mediassa esiintyvä materiaali voi olla tarkoituksellisesti affektiivisiin reaktioihin kutsuvaa. Jos esimerkiksi uutinen on affektiivinen, se voi saada enemmän huomiota ja samalla jäädä paremmin ihmisten mieleen (Arjoranta ja muut, 2017, s. 91). Laaksosen ja Pöyryn (2018, Affektiivinen mediatila) mukaan tunne on se liima, joka saa keskustelevat ihmiset pysymään yhdessä ja pitää samalla keskustelun yllä. Siksi uutismediatkin voivat kirjoittaa useita artikkeleita samasta aiheesta, sillä yleisöt palaavat kerta toisensa jälkeen saman aiheen pariin. Laaksonen ja Pöyry (2018, Affektiivinen mediatila) mainitsevatkin, että journalismi etsii tarkoituksella kohahduttavia ja yleisöä liikuttavia aiheita. Varsinkin väkivaltaan liittyvät aihealueet saavat yleisölle aikaan tunteita ja siksi sitouttavat (McLean ja muut, 2019, s. 751).

Tuomen (2022b, s. 52) mukaan mediasisällöt hyödyntävät affektiivisuutta koukuttaakseen yleisöä sisältöihinsä. Varsinkin provokatiivisuutta eli yleisiä arvoja, normeja ja

moraalikäsityksiä ravistelevia sisältöjä hyödynnetään yleisöä houkuttamaan. Niin kuin luvussa 2.3 mainitsin, varsinkin rikosuutisoinnissa proaktiivisuuden hyödyntäminen on yleistä. Tuomi (2022a, s. 53) mainitsee myös, että mediassa affektiivisuutta korostetaan myös niin, että tunteet ylipäätään nostetaan keskeiseen asemaan ja niiden voimakas kokeminen ja ilmaiseminen näytetään tärkeänä. Mäkipää ja Mörä (2009, s. 218) ovatkin tutkimuksissaan havainneet, että varsinkin iltapäivälehtien rikosuutisoinnissa tunteiden, kuten surun, vihan ja myötätunnon, korostamisen merkitys on kasvanut.

Myös kuvat aiheuttavat katselijalleen affektiivisia reaktioita. Puustisen (2010, s. 46) mukaan kuvallinen viestintä puhuttelee katsojan tunnealueita, ja tätä kutsutaan affektiiviseksi kohtaamiseksi. Hän mainitsee, että kuvan tuottajalla on omat affektiiviset tavoitteensa, mutta katsojat voivat tulkita näitä tarkoitusperiä omalla tavallaan. Affektit eivät myöskään Puustisen mukaan ole staattisia, vaan ne muotoutuvat aina uudelleen erilaisissa kohtaamisissa. Samaa kuvaa katsoessa voi siis kokea erilaisia tunteita ja reaktioita eri katselukerroilla. Lisäksi kuvan yhteydessä oleva teksti voi ohjailla tuntemaan tietyllä tavalla kuvaa katsoessa, kuten myös kuva voi ohjailla reagoimaan tekstiin (McIntyre ja muut, 2018, s. 11).

Puustinen (2010, s. 48) on havainnut, että mediassa kiertävät kuvat voivat helposti muuttua tahmeiksi. Ahmedin (2004a, s. 91) mukaan tahmeus tarkoittaa sitä, että jokin asia kiertää (kuten esimerkiksi teksti tai valokuva mediassa) ja saa osakseen runsaasti affektiivisia reaktioita. Puustinen (2010, s. 48) nimeää useamman tahon, jotka kierrättävät kuvia ja näin ollen lisäävät sen affektiivisuutta. Tällaisia tahoja ovat kuvan ottaja, jolla on omat syynsä kuvan ottamiseen ja julkaisemiseen, toimittaja, joka tekee kuvasta oman tulkintansa ja valikoi sekä kehystää kuvan julkaisemalla sen uutisjutun yhteydessä, sekä yleisö, joka tekee kuvasta omat tulkintansa sen nähdessään. Jos kuva on tällä tavalla huomionarvoinen eli esimerkiksi kiinnostuksen tunteita herättävä, on sillä affektiivista arvoa eli tahmeutta (Paasonen, 2014, s. 25).

4 Rikoksentekijöistä muodostuvat narratiivit ja niiden affektiivisuus

Tässä luvussa tarkastelen sitä, millaisia narratiiveja tutkimani mediat ovat naispuolisista rikoksentekijöistä uutisoinnissaan tuottaneet. Tämän lisäksi tutkin, kuinka affektiivisia nämä rikoksentekijöistä muodostuvat narratiivit ovat. Lisäksi olen kiinnostunut siitä, miten tutkimani journalistiset mediat (Helsingin Sanomat, Iltalehti, Ilta-Sanomat, MTV ja Yle) eroavat toisistaan, kun uutistekstien narratiivisuutta ja affektiivisuutta tarkastellaan.

4.1 Uutistekstit koherentteja tarinoita muodostamassa

Tässä alaluvussa tarkastelen, millaisia narratiiveja tutkimani mediat naisrikoksentekijöistä luovat. Käsittelen tutkimiani rikoksentekijöitä omissa alaluvuissaan. Jokaisen alaluvun alussa avaan ensiksi sitä, miten rikoksentekijöistä luodut narratiivit juonellisesti etenevät. Pelkistän kunkin tarinan kokonaisuuden Hännisen (1999, s. 33) mallin mukaan eräänlaiseksi ydintarinaksi ja tarkastelen aluksi tarinan kokonaisuutta ja pääjuonta. Avaan muodostuvia ydintarinoita lyhyesti luvussa 3.1 esittelemäni draaman kaaren avulla. Esitän siis tarinoista alun, kehittelyn, huippukohdan, mahdollisen käänteen ja lopetuksen. Näin tarinan kokonaiskuva on helpommin hahmotettavissa.

Kun olen esittänyt rikoksentekijöistä luotujen narratiivien juonellisen kulun, lähden tutkimaan tarkemmin, miten rikoksentekijät näissä eri vaiheissa esitetään. Tarkastelen sitä, miten tekijä on eri vaiheissa nimetty. Siksi olen koonnut jokaisesta rikoksentekijästä erikseen sanapilven, jossa näkyy, millaisia nimityksiä hänestä uutisoinnissa käytetään ja millaisin sananmuodoin häntä kuvaillaan. Mitä suuremmilla kirjaimilla nimitys tekemässäni sanapilvessä esiintyy, sitä useammin nimitystä on uutisissa käytetty. Sanapilvet ovat tutkielman liitteenä (liite). Nimitysten lisäksi tutkin, millaisin kielellisin ja visuaalisin keinoin

rikoksentekijän tarinaa kerrotaan. Olen myös kiinnostunut siitä, miten hänestä luotu narratiivi mahdollisesti eri vaiheissa muuttuu ja kehittyy.

4.1.1 Tavallisesta nuoresta Suomen vaarallisimpien rikollisten joukkoon

Tutkimani viisi mediaa ovat kirjoittaneet Terhi Tervashongasta ja hänen teoistaan yhteensä 119 artikkelia. Taulukossa 2 esitän lyhyesti medioiden luoman narratiivin juonellisen kulun Tervashongan vaiheista. Hänestä luodussa narratiivissa on selvästi havaittavissa kaikki draaman kaaren vaiheet. Huomioimisen arvoista on se, että narratiivissa on havaittavissa huippukohdan lisäksi kaksi käännekohtaa. Tervashonka on nimittäin noussut otsikoihin aluksi kaatopaikkasurman, mutta sen jälkeen myös vesuritapon ja lopuksi vielä vankilasta karkaamisensa myötä.

Taulukko 2. Medioiden luoman narratiivin juonellinen kulku Terhi Tervashongasta.

Tapaus	**Juoni**	**Esitys mediassa**
Terhi Tervashonka	Alku	Hyvinkäällä kaatopaikalta löydetään miehen irtonainen jalka. Rikostutkinta alkaa.
	Kehittely	Tervashongan epäillään olevan yksi Hyvinkään kaatopaikkasurmaajista. Hänet pidätetään ja vangitaan.
	Huippukohta	Oikeudenkäynnissä Tervashongan todetaan syyllistyneen murhaan. Hän saa tuomion rikoksestaan. Hän valittaa tuomiosta, mutta se pysyy voimassa. Tervashonka aloittaa tuomionsa suorittamisen.
	1. käänne	Tervashonka tappaa miehen vesurilla ja hänet tuomitaan teosta.
	2. käänne	Tervashonka karkaa avovankilasta. Hän jää kiinni.
	Lopetus	Tervashonkaa ja hänen rikoksiaan nostetaan esiin ja liitetään muiden tekemiin rikoksiin sekä laajempiin yhteiskunnallisiin aiheisiin.

Taulukosta 2 nähdään, että Tervashongan tarina alkaa Hyvinkään kaatopaikkasurmana tunnetun tapauksen uutisoinnista. Helsingin Sanomista, MTV:ltä ja Yleltä löytyy uutisia aiheesta siltä ajalta, kun rikos ja oikeudenkäynti ovat tapahtuneet. Kun nämä mediat kertovat tapahtumasta ensimmäistä kertaa, nostavat ne jo tällöin rikoksesta epäillyt esiin. Tällöin Tervashonkaan viitataan nimityksellä *nuori* (esimerkki 1). Hänen ikänsä ja alaikäisyytensä tuodaankin teksteissä esiin (esimerkki 2). Lisäksi hänestä puhutaan myös *naisena* (esimerkki 3) ja *järvenpääläisenä* (esimerkki 4).

(1) Kolmea nuorta syytetään murhasta ja yhtä törkeästä pahoinpitelystä. (17.3.1999, Yle)
(2) Syynä oli kahden syytetyn alaikäisyys ja omaisten toivomus. (17.3.1999, Yle)
(3) Poliisi on pidättänyt kolme nuorta miestä ja yhden naisen. (8.12.1998, MTV)
(4) - - ja 17-vuotias järvenpääläisnainen murhasivat ystävänsä - - (17.3.1999, MTV)

Tarinan alkuvaiheessa Tervashongasta ei anneta paljoakaan tietoja. Sukupuoli on kuitenkin sellainen ominaisuus, joka artikkeleissa nostetaan esille. Välillä hän on yksi nuorista (esimerkki 1), mutta usein naiseutta korostetaan (esimerkit 3 ja 4). Niin kuin luvussa 2.5 mainitsin, nainen on poikkeuksellinen rikoksentekijä ja siksi sukupuoli nostetaan uutisoinnissa keskiöön (Nikunen, 2001, s. 160). Myös hänen ikäänsä korostetaan todennäköisesti siksi, että nuorten tekemät henkirikokset ovat Suomessa suhteellisen harvinaisia (Lehti, 2020, s. 39).

Nopeasti Tervashongasta muotoutuva kertomus alkaa muuttua sisällöltään kuvailevammaksi. Hänen taustojaan avataan kertomalla, että hän on rikoksen aikaan asunut edelleen vanhempiensa kanssa (11.12.1998, HS). Lisäksi kerrotaan, että osa kuulusteltavista nuorista vaikuttaa poliisin mukaan välinpitämättömiltä, ja tällä voidaan viitata Tervashonkaan (esimerkki 5). Ainakaan mediassa ei eritellä, kuka kuulusteltavista on ollut välinpitämätön, joten lukija voi tehdä tekstin perusteella omat johtopäätöksensä. Rikoksesta nostetaan esille myös enemmän yksityiskohtia, kuten tietoja rikosta edeltävistä tapahtumista. Tässä vaiheessa Tervashongan tekoja ei eritellä hänen tekemikseen vaan

hänen nähdään toimineen osana joukkoa (esimerkit 6 ja 7). Ainoastaan Helsingin Sanomissa mainitaan tarkemmin yhdessä virkkeessä, mitä juuri Tervashonka on tehnyt (esimerkki 8).

(5) Sorosen mukaan osa vangituista nuorista vaikuttaa olevan kuulusteluissa välinpitämättömiä tapahtunutta kohtaan. Hän ei halua arvioida, mistä käytös mahtaa johtua. (22.12.1998, HS)
(6) Syytteen mukaan saatananpalvojiksi sitoutuneet nuoret lietsoivat itseään tekoon kiljua juoden ja kuunnellen black metal -musiikkia. (17.3.1999, MTV)
(7) Käräjäoikeuden mukaan tuomitut ovat vahvasti suuntautuneet saatananpalvontaan ja toteuttaneet saatananpalvontariittejä murhateossa. (12.8.1999, Yle)
(8) Toisena päätekijänä on ollut järvenpääläistyttö, joka yhdessä hyvinkääläismiehen kanssa silpoi ruumista. (18.3.1999, HS)

Oikeudenkäynnin ollessa käynnissä media antaa jälleen koko rikokseen osallistuneesta ryhmästä lisätietoja. Heidän luonteenpiirteistään annetaan viitteitä kertomalla siitä, miten tekijät ovat uhria kohdelleet ja miten he ovat myöhemmin rikoksellaan kehuskelleet (esimerkit 9 ja 10). Lukija saa tekijöistä sadistisen ja julman mielikuvan. Venäläinen (2015, s. 78) on havainnut, että mediassa väkivaltaa tehneen naisen perusolemukseen liitetään väkivaltaisuus yhä kiinteämmin. Näin myös omassa aineistossani tehdään, kun tekojen raakuutta korostetaan ja niistä annetaan tarkkoja kuvauksia. Lisäksi Venäläinen (2015, s. 85) kertoo, että silloin kun väkivalta nimetään kiduttamiseksi, se vihjaa väkivallan linkittymisestä sadismiin ja luo oletuksen, että epäilty tahtoo tehdä väkivaltaa ja iloitsee sen tekemisestä.

(9) Koivusillan mielestä murha oli erityisen raaka ja julmalla tavalla tehty, koska uhri tapettiin pitkittämällä ja kiduttamalla avutonta ja puolustuskyvytöntä miestä. (25.3.1999, HS)
(10) Poliisit pääsivät syytettyjen jäljille, koska nämä olivat kehuskelleet tekoaan ulkopuolisille. (25.3.1999, HS)

Kun tuomio annetaan, Tervashongan nimi tuodaan julkisuuteen (esimerkki 11). Hänen kuvansa taas nostetaan mediaan vasta silloin, kun hän saa tuomion vesuritaposta. Tätä ennen hänestä on ollut yksi kuva mediassa (23.8.2007a, IS), mutta siinä kasvot on

peitetty. Ilta-Sanomien uutisartikkelissa (19.9.2007, IS) Tervashonka on kuvattu oikeussalissa, vihaiseksi tulkittava ilme kasvoillaan. Artikkelissa avataan Tervashongan aiemman tuomion syytä sekä kerrotaan vesuritappoon johtaneista tapahtumista (esimerkit 12 ja 13). Nämä kuvaukset antavat kuvan raakoihin tekoihin kykenevästä henkilöstä. Kun uutiseen on vielä liitetty kuva Tervashongasta kaikkea muuta kuin katuva ilme kasvoillaan, aiheuttaa se todennäköisesti artikkelin lukijalle negatiivisen tunnelatauksen Tervashonkaa kohtaan. Puustinen (2010, s. 48–50) on havainnut, että kuvat rikoksentekijöistä koetaan usein uhkaaviksi, ahdistaviksi ja pelottaviksi varsinkin silloin kun tiedetään, mitä rikoksentekijä on tehnyt. Jos kuvasta vielä välittyvät vihan tunteet, lisää se Puustisen mukaan katsojan negatiivisen tunnereaktion voimakkuutta.

(11) Terhi Johanna Tervashonka tuomittiin nuorena henkilönä täyttä ymmärrystä vailla olevana tehdystä murhasta kahdeksaksi vuodeksi kuudeksi kuukaudeksi vankeuteen. (11.8.1999, Yle)
(12) Nainen osallistui 17-vuotiaana marraskuussa 1998 Hyvinkään paloittelusurmaan, jossa 23-vuotias miesuhri kidutettiin kuoliaaksi. (19.9.2007, IS)
(13) Tukio [Tervashonka], 25, surmasi kesken ryyppyillan pöydän vastakkaisella puolella istuneen uhrinsa lyömällä tätä vesurilla niskaan. Tukio ja uhri olivat olleet sanaharkassa ennen kohtalokasta lyöntiä. (19.9.2007, IS)

Vesuritapon uutisointi antaa jonkin verran uusia tietoja Tervashongasta. Se paljastetaan, että Tervashonka on itse soittanut hätänumeroon tekonsa jälkeen (21.06.2007, MTV). Lisäksi kerrotaan siitä, kuinka Tervashongan mukaan hänen tekonsa on ollut vahinko, sekä siitä, että hän on ollut tekohetkellä humalassa (23.8.2007a, IS). Venäläisen (2015, s. 81) mukaan naisten tekemät väkivallan teot saatetaan helposti laittaa mediassa alkoholin syyksi, ja tämä voi olla syynä sille, miksi Tervashongan veren alkoholipitoisuus mainitaan uutisessa.

Vesuritappoa koskevassa uutisoinnissa Tervashongan oma ääni kuullaan ensimmäisen kerran. Uutiseen on nimittäin kirjoitettu lainauksia siitä, mitä hän on hätänumeroon soittaessaan sanonut (esimerkki 14). Lisäksi toiseen uutiseen on otettu lainauksia Tervashongan puheista oikeuskäsittelyssä (esimerkki 15). Siinä Tervashonka kertoo

itkeneensä ja menneensä paniikkiin tekojensa jälkeen. Tämä luo kuvaa tekojaan säikähtäneestä ja mahdollisesti jopa katuvasta henkilöstä.

(14) No se vaan, kun tuossa on yks ihminen, jolla ei oo henkeä enää. (23.8.2007a, IS)
(15) Havahduin siihen, että toisen miehen kädestä tuli verta. Menin siitä kipsiin. Olin paniikissa ja itkin. Oli puhetta vaan kädestä, pitäisikö sitä mennä paikkauttamaan vai ei. (23.8.2007b, IS)

Kun Tervashongan vankilapaosta uutisoidaan, kerrotaan, että hän on käyttäytynyt vankilassa hyvin ja tämän takia poliisit eivät pidä häntä vaarallisena (3.8.2011, HS). Mediat kuitenkin nostavat uutisoinnissa esiin Tervashongan menneisyyden ja kuvaavatkin häntä esimerkiksi *kaksoismurhaajaksi* (3.8.2011a, IS) ja *väkivaltaisia surmia tehneeksi henkilöksi* (3.8.2011, MTV). Lisäksi tekstit maalailevat uhkaavia, pelkoa herättäviä kuvia siitä, kuinka Tervashonka voi olla missä tahansa (3.8.2011b, IS).

Joitakin vuosia rikosten jälkeen Tervashongasta on kirjoitettu uutistekstejä, joihin kootaan hänen tekojaan. Hänet esimerkiksi yhdistetään muihin naispuolisiin rikoksentekijöihin (esimerkit 16 ja 17). Lisäksi Hyvinkään kaatopaikkasurmasta on kirjoitettu yksityiskohtaisia kuvauksia, joissa tapahtumista kerrotaan vaihe vaiheelta (9.3.2019, IS; 21.11.2021, IL). Ilta-Sanomien uutisessa kerrotaan Tervashongasta tietoja, jotka eivät ole aiemmin tulleet ilmi. Hänen kerrotaan käyttäneen nuorena runsaasti päihteitä, viillelleen, syyllistyneen petokseen ja olleen osa bändiä. Lisäksi hänen kerrotaan tehneen pahoja tekoja myös ennen henkirikoksia, sillä hän on huijannut vammaista henkilöä (esimerkki 18). Noppari ja muut (2015, s. 109) ovat havainneet, että rikosjournalismissa usein etsitään todisteita syytetyn pahuudesta hänen yksityiselämästään, ja lähes mikä tahansa henkilöhistoriasta löytyvä yksityiskohta voi osoittaa näin syyllisyyden. Tämä voi olla syynä sille, miksi tällaisia tietoja Tervashongasta nostetaan esiin.

(16) Paloittelumurha, tappo - näissä nuoret naiset ovat olleet tekijöinä (22.6.2014, MTV)
(17) He ovat Suomen vaarallisimmat naiset - uhreina kumppaneita ja lapsia (14.8.2016, IL)

(18) Käräjäoikeuden mukaan huijarit käyttivät hyväkseen uhrin vammaisuutta sekä siitä johtunutta hyväuskoisuutta ja luottamusta. (9.3.2019, IS)

MTV (20.9.2020) on julkaissut kaatopaikkasurmaa käsittelevän uutisen yhteydessä videon, jossa kootaan surman tapahtumia. Muun muassa pelottavaa ja tiivistunnelmaista musiikkia sekä saatananpalvontaan liittyviä symboleja sisältävässä videossa Tervashonkaan kuitenkin viitataan ainoastaan naisena ja hänen nimellään. Saatananpalvontaan viittaaminen voidaan kuitenkin nähdä leimaavana terminä, joka luo yleisölle negatiivisia mielikuvia Tervashongasta (ks. Noppari ja muut, 2015, s. 34).

Silloin kun Tervashongasta on uutisoitu ensimmäisiä kertoja, hän on ollut pelkkä rikoksen tehnyt nuori nainen. Vuosia myöhemmin hänestä tehdyissä koosteuutisissa hänen kuitenkin kuvataan olleen jo nuorena ongelmallinen ja paha. Noppari ja muut (2015, s. 33–34) ovat havainneet, että uutisteksteissä dramaattisten kuvien ja tapahtumien yhteen kokoaminen ei vielä rakenna draamaa. Siihen tarvitaan heidän mukaansa yhteinen koherentti tarina, jossa eri lähteistä peräisin olevia faktoja täydennetään draamaan sopivilla elementeillä. Tämä voi olla syynä sille, miksi Tervashongan tarinan alkua on myöhemmin täydennetty. Näin mediat ovat saaneet aikaan kokonaisuuden muodostavan tarinan (Noppari ja muut, 2015, s. 34).

4.1.2 Kiltistä hoivaajasta petolliseksi sarjamurhaajaksi

Aino Nykoppista on kirjoitettu tutkimissani medioissa yhteensä 196 artikkelia. Uutisointi kattaa pitkän aikavälin, sillä ensimmäinen niistä on julkaistu MTV:ssä 23.4.2009 ja viimeinen myös MTV:ssä 10.4.2023. Taulukosta 3 nähdään medioiden luoman narratiivin juonellinen kulku Nykoppin vaiheista.

Taulukko 3. Medioiden luoman narratiivin juonellinen kulku Aino Nykoppista.

Tapaus	**Juoni**	**Esitys mediassa**
Aino Nykopp	Alku	Hoitajana työskentelevä Aino Nykopp vangitaan epäiltynä potilaansa myrkytysyrityksestä. Häntä syytetään myös potilaisiinsa kohdistuneista varkauksista.
	Kehittely	Poliisit alkavat selvittää, onko Nykopp sekä yrittänyt myrkyttää että myrkyttänyt potilaitaan aiemminkin.
	Huippukohta	Selviää, että Nykopp on myrkyttänyt useampia potilaita uransa aikana.
	Lopetus	Nykoppin todetaan olevan syyllinen lääkeainemyrkytyksiin. Tapausta nimitetään ainutlaatuiseksi Suomen rikoshistoriassa. Samalla se aiheuttaa keskustelua Suomen terveydenhuollon tilasta.

Uutisointi Aino Nykoppista alkaa, kun hänen epäillään sekä yrittäneen myrkyttää että myrkyttäneen potilaitaan. Tutkimistani medioista MTV (23.4.2009a) on kirjoittanut Nykoppista ensimmäisen uutisen, ja siinä häneen viitataan nimityksillä *Helsingin myrkkyhoitajaksi epäilty nainen*, *58-vuotias hoitaja* sekä *nainen*. Lisäksi uutisessa kerrotaan, millaisia rikoksia Nykopp on aiemmin tehnyt tai hänen ajatellaan tehneen (esimerkki 19). Uutisessa on myös kuva Nykoppista oikeussalissa, jossa hän on tekemiensä koruvarkauksien takia. Kuva on otettu takaapäin, joten hänen kasvojaan ei näy. Tässä vaiheessa Nykoppin henkilöllisyyttä ei siis vielä paljasteta.

(19) Muun muassa huumausaine- ja omaisuusrikoksista vuonna 2005 tuomittu 58-vuotias hoitaja - - Ex-työnantaja kertoo, että sekä työntekijöiltä että potilailta hävisi isojakin summia rahaa hoitajan ollessa työvuorossa. (23.4.2009b, MTV)

Jo alussa media antaa Nykoppista negatiivisen kuvan. Hänen kerrotaan varastaneen potilaaltaan, joka on pyörätuolissa oleva ikäihminen (23.4.2009a, MTV). Sitä korostetaan,

kuinka Nykopp on varastanut tältä potilaalta jopa vihkisormuksen (esimerkki 20). Lisäksi uutisessa kerrotaan, kuinka ikäihmisen mukaan Nykopp valehtelee oikeudessa tämän kiistäessä häntä vastaan nostetut syytteet.

(20) Syyttäjän mukaan hoitaja varasti viime syksynä hoitokäyntiensä yhteydessä iäkkäältä naiselta useita arvokkaita koruja muun muassa vihkisormuksen. - Edes ulosottomies ei vie vihkisormusta, syyttäjä Janne Pitkävirta sanoi. (23.4.2009a, MTV)

Pian mediat uutisoivat siitä, kuinka Nykoppille epäillään kertyneen useampia uhreja hänen uransa aikana. MTV (28.4.2009) kertoo, että poliisi selvittää ainakin noin kymmentä muuta Nykoppin vanhuspotilaan kuolemaa aiemmilta vuosilta. Nopeasti tapausta nimitetäänkin *epäillyksi murhasarjaksi* (20.5.2009, IS) ja Nykoppia *Suomen historian pahimmaksi sarjamurhaajaksi* (20.5.2009b, MTV). Tapausta myös nimitetään *harvinaislaatuiseksi* (19.5.2009, Yle) ja sen tutkimiseen käytettyjä keinoja *poikkeuksellisiksi* (esimerkki 21). Lisäksi annetaan lisätietoja siitä, milloin Nykoppin tekemät rikokset ovat tapahtuneet ja kuinka moneen ikäihmiseen niiden epäillään kohdistuneen (esimerkki 22). Nykoppin kerrotaan kiistävän syytteet (esimerkki 23).

(21) Käyttöön on jouduttu ottamaan myös poikkeuksellisia keinoja. - Äärikeinona joudumme avaamaan hautoja - - (19.5.2009, Yle)
(22) Helsinkiläinen perushoitaja on vangittuna muun muassa neljästä murhasta ja seitsemästä murhan yrityksestä epäiltynä. Uhrit ovat hänen iäkkäitä hoidokkejaan. Epäillyt rikokset tapahtuivat Helsingissä vuosien 2004 ja 2009 välillä. (22.5.2009, IS)
(23) Lampelan mukaan nainen kiistää syyllisyytensä. - - Lampela kertoo myös, että nainen sanoo olevansa hyvin pöyristynyt epäilyistä ja pitää niitä täysin perusteettomina. (20.5.2009, Yle)

Kun tapauksen oikeudenkäynti alkaa, MTV kertoo uutisessaan (12.1.2010, MTV) jokaisesta Nykoppin tekemästä murhasta ja murhanyrityksestä. Nämä kuvaukset eivät ole kovinkaan yksityiskohtaisia (esimerkki 24). Tekstissä nostetaan esiin se, kuinka uhrit olivat pääsääntöisesti puolustuskyvyttömiä, usein esimerkiksi vuodepotilaita. Lisäksi tekstissä kerrotaan, että yhden uhrin kohdalla Nykopp on itse soittanut hätäkeskukseen, koska on epäillyt lääkkeiden yliannostusta. Tämä ei kuitenkaan anna Nykoppista positiivisempaa

kuvaa, sillä tekstin mukaan muiden uhrien kohdalla hän ei ole pyrkinyt auttamaan heitä mitenkään. Myöhemmin hätänumeroon soiton kuvaillaankin olleen Nykoppin osalta omien jälkien peittelyä eikä tekojen katumista (2.3.2010, MTV).

(24) 27. lokakuuta perushoitaja oli syytteen mukaan antanut 85-vuotiaalle miehelle keskushermostoon vaikuttavia lääkkeitä. Nainen oli tuolloin saman yrityksen palveluksessa ja mies kotihoidossa. Mies elvytettiin sairaalassa. (12.1.2010, MTV)

Jo seuraavana päivänä uutisointi murhista on tarinallisempaa. MTV (13.1.2010a) kertoo uutisessaan, miten Nykopp myrkytti 77-vuotiaan Raijan. Tässä uutisessa oleva kuvaus tapahtumista on yksityiskohtainen (esimerkki 25). Lukija ikään kuin kutsutaan kokemaan tapahtumat niiden kokijan eli Raijan näkökulmasta (ks. Van Krieken ja muut, 2015a, s. 2). Uutisessa myös nostetaan esille se, kuinka Nykopp kiistää jälleen tapahtumat. Tekstissä on suoria lainauksia Nykoppin sanomisista poliisikuulusteluista (esimerkki 26).

(25) Raijan tajunnantaso alentui äkillisesti ensimmäisen kerran perjantaina 13. helmikuuta, noin kaksi tuntia sen jälkeen kun syytetty perushoitaja [Nykopp] oli syöttänyt Raijalle aamupalaa. (13.1.2010a, MTV)
(26) Minulla ei ole mitään selitystä tähän asiaan. Minä en ole lääkkeitä hänelle antanut. En suuhun laittamalla tai millään muullakaan tavalla. (13.1.2010a, MTV)

Tutkimistani medioista MTV (27.1.2010) julkaisee Nykoppista ensimmäisen kasvokuvan. Se on otettu oikeudenkäynnistä, ja siinä Nykopp istuu pöydän ääressä valokuvaajien ympäröimänä. Aiemmassa MTV:n julkaisemassa uutisessa (26.1.2010, MTV) Nykoppin kerrotaan esiintyneen valmisteluistunnossa tyynesti. Myös MTV:n uutisen kuvassa Nykopp näyttää tyyneltä, vaikka kuva onkin otettu kaukaa ja on hieman epäselvä. Tämän jälkeen Nykoppia koskevissa jutuissa käytetään usein hänestä oikeussalissa otettuja kuvia, ja usein hän esiintyy niissä rauhallisen oloisena. Ilme on yleensä vakava (esim. 14.5.2010, IS) tai jopa itkuinen (22.12.2010, IS). Nämä kuvat on yleensä otettu läheltä, ja Ovaskaisen (2007, s. 55) mukaan tällaiset kuvat korostavat kasvojen piirteitä ja tunteita. Joissakin MTV:n uutisista käytetään kuvaa, jossa Nykopp näyttäisi hymyilevän (14.5.2010b, MTV). Kuvaa kuitenkin käytetään harvoin, joten mediat eivät näyttäisi yrittävän sillä asettaa

Nykoppia epäedulliseen valoon. Hymyily kuvassa voisi nimittäin viestiä, ettei Nykopp suhtaudu tilanteeseen vakavasti.

Kun Nykopp todetaan syylliseksi myrkytyksiin, hänen nimensä paljastetaan medioissa (14.5.2010a, MTV). Nopparin ja muiden (2015, s. 12) mukaan Suomessa on siirrytty kohti angloamerikkalaista mallia, eli kynnys rikoksentekijän nimen julkaisuun on tuomioistuinkäsittelyn kuluessa entistä alhaisempi. Nykoppin tapauksessa tieto kuitenkin pidetään salassa suhteellisen kauan. Ennen nimen paljastamista häntä on uutisissa kutsuttu yleensä *perushoitajaksi* tai *naiseksi*. Nopeasti hänelle kuitenkin annetaan nimityksiä kuten *Suomen ensimmäinen naissarjamurhaaja* ja *kuolemanenkeli* (22.12.2010, IL) sekä *myrkkyhoitaja* (6.3.2011, HS) ja myöhemmin myös *sarjamyrkyttäjä* (7.2.2020, IL). Muut Nykoppista käytetyt nimitykset ovat nähtävillä kuvassa 2 (liitteenä).

MTV:n uutisessa (14.5.2010a, MTV) kerrotaan, että Nykopp on pysynyt rauhallisena tuomion saatuaan, ja hänen rauhallisuuttaan myös ihmetellään (esimerkki 27). Noppari ja muut (2015) tarkastelevat tutkimuksissaan sitä, miten miehensä murhasta syytetty Anneli Auer on esitetty hänestä kirjoitetuissa uutisteksteissä. Myös he havaitsivat, että Auerin pääasiassa rauhalliseksi kuvattua käytöstä kuvailtiin useissa lehtijutuissa tavallisesta poikkeavaksi ja kehystettiin kylmyydeksi tai tunteettomuudeksi (Noppari ja muut, 2015, s. 102). Myös Venäläinen (2015, s. 89; 2017, s. 90) on havainnut, että tunteiden puuttuminen tai niiden ilmaisemattomuus vaikeuttaa rikoksentekijän vilpittömänä naisena näyttäytymistä.

(27) Jos hän on syytön, niin kuinka hän voi olla näin rauhallinen? (14.5.2010a, MTV)

Nopparin ja muiden (2015, s. 101) mukaan rikosuutisoinnissa annetaan paljon tilaa rikoksentekijän persoonan pohdintaan. Myös Nykoppia koskevassa uutisoinnissa hänen luonteenpiirteitään tuodaan esille. Esimerkiksi Nykoppin asianajaja kommentoi tämän luonnetta rauhalliseksi (14.5.2010a, MTV). Myös Iltalehden artikkelissa Nykoppin positiivisia puolia tuodaan esille (esimerkki 28). Myös hänen ulkonäköään kuvaillaan

tavalliseksi (esimerkki 29). Syrjälän (2007, s. 42) mukaan tekijän tavallisuutta korostetaan lehdissä siksi, että se alleviivaa väkivallan arkisuutta ja näin tuo tapahtumat lähemmäs lukijaa. Tarinallisuutta teksteihin tuo se, kuinka tämän ulkokuoren kerrotaan osoittautuneen petolliseksi (22.12.2010, IL). Myös Nykoppin naapureita on haastateltu, ja hekin antavat hänestä positiivisen kuvan (esimerkki 30). Samoin Nykoppin entiset potilaat kuvailevat häntä esimerkiksi luotettavaksi ja sympaattiseksi (28.1.2011, Yle).

(28) Ahkera, ystävällinen, miellyttävä, luotettava ja empaattinen. - - Hän oli se lämminhenkinen nainen, jonka vanhukset toivovat omaksi hoitajakseen. (22.12.2010, IL)
(29) Aino Nykopp-Koski on vaaleatukkainen ja aivan tavallisen näköinen suomalaisnainen. Joku voisi jopa kuvailla häntä pehmeän näköiseksi vanhemmaksi rouvaksi. (22.12.2010, IL)
(30) Hänen hoidokkiensa ja naapureidensa kesken nainen tunnettiinkin ystävällisenä ja ahkerana naisena. (22.12.2010, IL)

Samaan aikaan kun näitä positiivisia puolia Nykoppista tuodaan esille, uutiset antavat hänestä myös epärehellisen kuvan (esimerkki 31). Lisäksi mediat nostavat Nykoppin mielentilatutkimuksen tulokset esille (esimerkki 32). MTV:n uutisessa häntä kuvaillaan uhrejaan lumonneeksi psykopaatiksi (26.11.2010, MTV). Lisäksi uutisissa kerrotaan, että Nykopp on ymmärtänyt tekonsa (26.11.2010, Yle) eikä hänen teoillaan näytä olevan selkeää motiivia (esimerkki 33). Nykoppin myös kerrotaan tehneen myrkytykset vakaassa harkinnassa ja kylmän harkitusti (29.3.2012, MTV). Myös tämä antaa hänestä negatiivisen kuvan, sillä Nykoppin harhaanjohtava toiminta esitetään tahallisena. Hän ei siis ole olosuhteidensa uhri vaan omia päätöksiään tekevä ja myös tekojaan peittelevä petollinen, vaarallinen ja paha nainen, jonka haluamisen kohteet ovat vastakohtaisia hoivaavuudelle (ks. Venäläinen, 2015, s. 86–87).

(31) Hän on myös väittänyt joidenkin uhriensa käyttäneen alkoholia tai lääkkeitä väärin ja olleen masentuneita. - - Hoitajan syyllisyyttä tukee oikeuden mielestä myös se, että hän muutti epäuskottavasti kertomuksiaan esitutkinnan ja oikeudenkäynnin välillä. (15.5.2010, HS)
(32) Hänellä on myös poikkeuksellisen vahva valehtelutaipumus ja hän on erittäin kyvykäs manipuloimaan muita ihmisiä. - - Syyttäjän mukaan Nykoppilta puuttuu omatunto, eikä hän kadu. Hänellä on taipumusta tunne-

elämän epävakauteen, ja selkkauksiin joutuessaan hän syyttää muita. (26.11.2010, IS)

(33) Selkeää motiivia teoille ei ole syyttäjän mukaan löytynyt vieläkään. - Näyttää siltä, että tietyissä tilanteissa hän on vain päättänyt tappaa, Metsäpelto [tapauksen syyttäjä] sanoi. (7.11.2011, IS)

Kun tapauksesta on kulunut joitakin vuosia, mediat löytävät tapauksesta edelleen uusia yksityiskohtia kerrottavaksi. Esimerkiksi Iltalehti kertoo uutisissaan lisää Nykoppin luonteesta (esimerkki 34) sekä tekojen mahdollisesta motiivista (esimerkki 35). Helsingin Sanomat (30.10.2019) taas on liittänyt uutiseensa kuvan jogurttilautasesta, johon Nykopp oli myrkkyä sekoittanut. Lisäksi Ilta-Sanomat kertoo, mitä ammatteja Nykoppin uhrit ovat harjoittaneet ja näyttää artikkelissa käytetyissä kuvissa, millaisia koruja Nykopp on uhreiltaan varastanut (26.7.2020, IS). Samassa uutisessa Nykoppin tekoja yritetään myös ymmärtää (esimerkit 36 ja 37). Lisäksi Ilta-Sanomat kertoo, ettei Nykopp ole syyllistynyt uusiin rikoksiin vankeusaikanaan (esimerkki 38). Tapauksesta tulee tällaisten kuvausten myötä havainnollisempi ja yksityiskohtaisempi.

(34) Westerdahl kuvailee hoitajan [Nykoppin] olleen ystävällinen ja jopa häiritsevän puhelias. Nyt hän pitää naista ja tämän käytöstä karmivana. (20.2.2020, IL)

(35) Hän halusi asettua Jumalan asemaan, päättää muiden elämästä ja kuolemasta, kuvailee yksi rikostutkinnassa mukana olleista poliiseista. (16.4.2020, IL)

(36) ”Toinen mahdollinen selitys hätäpuheluille voi olla niinkin yksinkertainen, että Nykopp itse halusi näyttäytyä tilanteen sankarina ja vanhuksista huolehtivana pelastajana”, Viljakainen kirjoittaa. (26.7.2020, IS)

(37) Motiivi saattoi olla Viljakaisen mukaan myös hyvin yksinkertainenkin, esimerkiksi kateus. ”Monet Nykoppin uhreista olivat varakkaita, työssään menestyneitä ja Helsingin arvoalueilla asuvia vanhuksia. - -” (26.7.2020, IS)

(38) Hovioikeuden tuoreesta päätöksestä ilmenee, että myrkkyhoitaja on ollut vuodesta saakka 2020 avolaitoksessa ja käynyt myös saattamattomilla lomilla. Vankeusaikanaan hän ei ole myöskään syyllistynyt uusiin rikoksiin. (15.12.2022, IS)

Nykoppin tarinasta tehdään videoita ja uutisia, joissa tapauksen pääkohdat nostetaan uudelleen esiin (3.6.2017, IS; 4.3.2023, MTV). Esimerkiksi MTV:n uutisessa (4.3.2023, MTV) oleva video on mustavalkoisine kuvineen ja pelottavine musiikkeineen todella

dramatisoitu. Ovaskainen (2007, s. 56) on havainnut, että rikosuutisten kuviin lisätään tummia ja voimakkaita kehyksiä tapahtumien dramaattisuutta korostamaan, ja kyseisessä videossa on hyödynnetty samaa tehokeinoa. Helsingin Sanomien toimittaja taas on vieraillut Hämeenlinnan vankilassa ja tavannut Nykoppin siellä. Uutisessa (7.10.2017, HS) kerrotaan tarinalliseen sävyyn, millaista elämää Nykopp vankilassa viettää (esimerkki 39). Artikkelissa Nykoppin kerrotaan vannovan edelleen syyttömyyttään. Siinä on myös kuva, jossa Nykopp makaa masentuneen näköisenä sellinsä sängyllä, silmät tyhjinä kattoa kohti tuijottaen.

(39) Aino [Nykopp] syö sellissä yksin. Hän muutti tänne, osasto kolmoselle, tänä kesänä Turusta. Pöydällä on kulhossa omenoita, sängyllä ristisana. Televisiosta tulee Emmerdale. (7.10.2017, HS)

MTV nostaa uutisessaan esille sen, kuinka harvinaista on, että nainen on sarjamurhaaja (22.12.2010, MTV). Nykoppia nimitetäänkin uutisissa *Suomen ensimmäiseksi ja ainoaksi naispuoliseksi sarjamurhaajaksi* (4.3.2023, MTV; 26.7.2020, IS). Lisäksi hänet yhdistetään muihin useampia murhia tehneisiin suomalaisiin henkilöihin (24.5.2016, IL; 9.12.2022, HS). Samoin hänet yhdistetään muihin suomalaisiin naisiin tai hoitajiin, jotka ovat tehneet vakavia henkirikoksia (13.10.2015, Yle; 14.8.2016, IL; 3.7.2020, IL). Nykoppista tehdään uutisissa eräänlaista hahmoa (esimerkki 40). Kun Nykoppia nimitetään esimerkiksi myrkkyhoitajaksi tai sarjamurhaajaksi ja häntä vielä kuvaillaan muun muassa vaaralliseksi, psykoottiseksi ja persoonallisuudeltaan häiriintyneeksi, näihin nimityksiin takertuu negatiivinen lataus. Tätä kautta hänestä muodostuukin affektiivinen hahmo (Rantasila, 2020, s. 41).

(40) Millainen naisrikollinen on hahmona pelottavin: paloittelusurmaaja, myrkkyhoitaja, lasta vahingoittava äiti vai hiljainen nörtti, joka mielisairaan harhoissa ryhtyy tappajaksi? (25.9.2011, HS)

Uutisoinnin alusta lähtien mediassa nostetaan esille kritiikkiä siitä, miten Nykoppin teot ovat jääneet huomaamatta (22.5.2009, IS). Lisäksi sitä kritisoidaan, että Nykopp on saanut jatkaa hoitajana vuodesta toiseen, vaikka hän on saanut tuomioita tekemistään

rikoksista (20.5.2009c, MTV). Mediat korostavat, kuinka Nykoppin teot olisi voitu estää, jos niitä olisi tutkittu tarkemmin aiempina vuosina (esim. 14.1.2010, IL). Vuosien saatossa uutisointi ja samalla Nykoppista muodostuva tarina muuttuu, sillä ensimmäistä kertaa teksteissä pohditaan vastauksia sille, miten rikoksia ei ole havaittu (esimerkki 41).

> (41) Viljakaisen mukaan ammattilaiset eivät ensimmäisenä epäile kuoleman syyksi henkirikosta, kun monisairas, iäkäs ja vuodepotilaana pitkään ollut ihminen kuolee sairaalassa, vanhainkodissa tai kotonaan. (26.7.2020, IS)

Niin kuin luvussa 2.5 mainitsin, Venäläisen (2015, s. 82) mukaan naisten tekemälle väkivallalle halutaan löytää selityksiä. Siksi heidät saatetaan hänen mukaansa asettaa uutisissa olosuhteiden tai tunteidensa uhreiksi. Venäläinen (2015, s. 79) mainitsee, että mielisairaus voi olla tällainen syy, miksi tekijä on kyvytön välttymään väkivallan tekemiseltä. Tämä voi olla syynä sille, miksi uutiset tuovat Nykoppin mielentilatutkimuksen tuloksia hanakasti esiin. Lisäksi Nykoppin tekoja halutaan todennäköisesti ymmärtää myös siksi, että samoin kuin naiseuden ja äitiyden sekä raa'an väkivaltarikoksen välillä (ks. Noppari ja muut, 2015, s. 102), myös hoitajan ammatin sekä sarjamurhaamisen välillä on voimakas ristiriita. Venäläinen (2015, s. 87) kuvaa tätä niin, että sairaalakontekstissa vahingoittaminen on niin voimakkaassa ristiriidassa hoivaamisen kanssa, että uutiset korostavat epäillyn toiminnan järkyttävyyttä ja samalla asemoivat hänet tätä ristiriitaa ja samalla omaa asemaansa hoitajana hyväksikäyttäväksi.

4.1.3 Uhrista tappajaksi – ja takaisin uhriksi

Rautavaaran perhesurmasta on kirjoitettu tutkimissani medioissa yhteensä 193 artikkelia. Tarina eroaa muista tutkimistani tapauksista siinä, että surman tehnyt henkilö esitellään mediassa ensin yhtenä uhreista. Sävy kuitenkin muuttuu nopeasti sen jälkeen, kun selviää, että nainen on tehnyt teon tahallaan. Seuraavaan taulukkoon 4 olen koonnut pääpiirteet medioiden luoman narratiivin juonellisesta kulusta Rautavaaran perhesurmaa koskien.

Taulukko 4. Medioiden luoman narratiivin juonellinen kulku Rautavaaran perhesurmasta.

Tapaus	**Juoni**	**Esitys mediassa**
Rautavaaran perhesurma	Alku	Rautavaaralla henkilöauto ja bussi ovat kolaroineet, minkä seurauksena autossa olleet nainen ja hänen kolme lastaan ovat kuolleet.
	Kehittely	Poliisi aloittaa tapahtumien tutkinnan. Selviää, että nainen on pysäyttänyt bussin, mennyt kyytiin ja käynyt kiivaan keskustelun bussissa matkustaneen miehensä kanssa. Nainen on palannut autoonsa, kiihdyttänyt liikkeelle lähteneen bussin ohi ja ajanut päin sen keulaa.
	Huippukohta	Kyseessä onkin tappo-itsemurha eli nainen on ajanut bussia päin tarkoituksella.
	Lopetus	Tapahtuman taustoja avataan kertomalla pariskunnan avioeroriidasta, naisen mustasukkaisuudesta ja lapsista tehdystä lastensuojeluilmoituksesta. Tapausta yhdistetään muihin perhesurmiin ja lastensuojelun ongelmakohtiin.

Tapaus lähtee mediassa liikkeelle onnettomuuden uutisoinnista. Kun vielä luullaan, että tapaus on ollut onnettomuus, lasten äitiä kutsutaan pelkästään *naiseksi* tai *ihmiseksi* (26.10.2014, IS). Lisäksi Iltalehden artikkelissa kerrotaan, että hän on *nurmeslainen 81-syntynyt äiti* sekä *onnettomuuden uhri* (26.10.2014, IL).

Kun selviää, että lasten äiti on ajanut bussia päin tarkoituksella, tapausta aletaan nimittää *Rautavaaran tragediaksi*. Syrjälän (2007, s. 38) mukaan suuri osa lööppien tehosta perustuu dramaattisiin sanavalintoihin, ja siksi aihe nimetään helposti tragediaksi. Samoin Kivioja (2008, s. 125) on havainnut, että varsinkin perhesurmauutiset viljelevät usein kyseistä termiä. Näin ne hänen mukaansa korostavat tapahtumien draamankaltaisuutta.

Uutisoinnin edetessä surman tehneestä naisesta aletaan kertoa enemmän tietoja. Artikkeleissa sanotaan, että hän on riidellyt lastenhoidosta miehensä kanssa bussissa ennen kolaria (26.10.2014, HS). Lisäksi joissakin artikkeleissa mainitaan, että juuri lasten äiti on haastanut miehen kanssa riitaa (27.10.2014b, MTV; 27.10.2014b, IL). Myös lasten iät kerrotaan. Nikunen (2001, s. 178) mainitsee, että nainen saa vähemmän ymmärrystä mediassa osakseen, mikäli hän surmaa hieman isompia lapsia. Hänen mukaansa teko ei tällöin enää liity patologisiin äidin vaistoihin ja on siksi tuomittavampaa. Voi olla, että tämä on syynä sille, miksi lasten iät on haluttu mainita. Kokonaisuudessaan uutisoinnin perusteella lukijalle piirtyy kuva riidanhaluisesta naisesta, joka on kyennyt järkyttävään tekoon eli omien, alle kouluikäisten lastensa tappamiseen. Lisäksi artikkeleista saa sen kuvan, että nainen on halunnut satuttaa myös miestään (esimerkki 42).

(42) Nainen tiesi puolisonsa olevan linja-autossa, jota päin hänen epäillään tahallaan ajaneen. (27.10.2014, Yle)

Jo alussa teon motiivia avataan jonkin verran (esimerkki 43). Samassa artikkelissa kerrotaan, että naisella ei ole rikostaustaa. Hänen kuitenkin kerrotaan käyneen oikeudessa huoltajuuskiistaa, ja tämä on jutun mukaan tapahtunut naisen puolelta riitaisasti (esimerkki 44). Poliisien myös kerrotaan vierailleen perheen luona kerran (27.10.2014, IS). MTV avaa poliisien vierailun syytä hieman (esimerkki 45). Myöhemmin Ilta-Sanomat (28.10.2014c) lisää, että mies on kutsunut poliisit paikalle rauhoittamaan sanaharkkaa ja että tällöin on tehty myös lastensuojeluilmoitus. Kaikesta tästä saa sellaisen kuvan, että poliisit on kutsuttu kotiin naisen takia. Lisäksi tämä vahvistaa kuvaa naisen riitaisasta luonteesta. Samoin kuin Tervashongan kohdalla, myös tässä tapauksessa surmaa edeltäviä tapahtumia kaivellaan esiin todennäköisesti siksi, että nämä näytettäisiin ikään kuin todisteina perhesurman tehneen naisen syyllisyyteen (Noppari ja muut, 2015, s. 109).

(43) - - nainen oli jättänyt autoon viestin avopuolisolleen. Poliisin mukaan viestistä voi päätellä, että pariskunnalla oli ongelmia - - Rautavaaran tuhoisan kuolonkolarin taustalla oli todennäköisesti pariskunnan raju riitely. (27.10.2014, IS)

(44) Pohjois-Karjalan käräjäoikeuden julkisista asiakirjoista käy ilmi, että kuolonkolarin ajanut äiti riiteli vanhimman lapsensa huoltajuudesta tämän isän kanssa. (28.10.2014a, IS)
(45) - - perheen isä oli hälyttänyt poliisit kotiinsa syyskuisena aamuna, koska "ei ollut selvinnyt yksin sen hetkisestä tilanteesta kotona". Äiti oli tuolloin äitiyslomalla. (27.10.2014a, MTV)

Iltalehti, Ilta-Sanomat ja Helsingin Sanomat ovat käyneet onnettomuuden jälkeen tapahtumapaikalla haastattelemassa paikkakuntalaisia. Iltalehden ja Ilta-Sanomien artikkeleissa paikkakuntalaiset kommentoivat naisen tekoa tai naista (esimerkit 46 ja 47). Muutenkin artikkeleihin on lisätty paikkakuntalaisten pohdintoja siitä, mitkä asiat ovat saattaneet johtaa tekoon (esimerkki 48). Nikunen (2005, s. 297) on havainnut tutkimuksissaan, että perhesurmia käsittelevässä uutisoinnissa on tyypillistä, että naispuoliseen tekijään liitetään tällaisia pohdintoja. Hänen mukaansa mediat löytävät jälkikäteen naisen tekoa edeltävästä käyttäytymisestä tapahtunutta selittäviä merkkejä. Koska kommentteja antavat henkilöt ovat paikkakuntalaisia, lukija saattaa ajatella, että he ovat tienneet perheen ja näin ollen antavat heistä faktapohjaista tietoa. Kommentissa viitataan kuitenkin laajemmin ongelmista kärsiviin perheisiin, joten naisesta tai hänen perheestään ei puhuta suoraan.

(46) Jonkinhan pitää vinksahtaa yläkerrassa, ei kukaan normaali ihminen tällaista tee. (27.10.2014a, IL).
(47) Harva naapureista tunsi naista edes etunimeltä, sillä häntä näkyi häkellyttävän vähän. Näin jälkeenpäin se on seikka, jota eräs naapureista pitää erikoisena. Koko sen ajan, minkä perhe asui kadulla, nainen oli väsyneen oloinen. (31.10.2014, IS)
(48) "Perheiden taloudelliset vaikeudet ovat lisääntyneet, mikä voi kärjistää perheenjäsenten välisiä suhteita. Myös monenlainen syrjäytyminen on lisääntynyt", sanoi Nurmeksen kirkkoherra Reijo Tuokkola. (28.10.2014a, HS)

Nikusen (2005, s. 297) mukaan perhesurmien uutisoinnissa siirrytään nopeasti pohtimaan surman tehneen naisen luonnekuvaa. Samoin Rautavaaran perhesurman kohdalla Iltalehti on saanut perheen lähipiiriltä tietoja äidistä ja kertoo niistä uutisessaan (28.10.2014, IL). Artikkelissa ei kuitenkaan kerrota, mistä tiedot ovat peräisin. Siinä naisen kerrotaan olevan äärimmäisen mustasukkainen ja miehensä menoja kontrolloiva.

Lisäksi mainitaan, että naisen lähipiirin mukaan hän on ollut sellainen henkilö, jonka mielialat ovat vaihdelleet voimakkaasti. Ainoa positiivinen asia, mitä naisesta artikkelissa sanotaan, on se, että hän on lapsirakas. Tämäkin virke on kuitenkin muotoiltu niin, että naisen sanotaan itse kuvailleen itseään lapsirakkaaksi (esimerkki 49).

(49) Surmatyön tehnyt äiti on itse sanonut tuttavapiirissä olevansa hyvin lapsirakas. (28.10.2014, IL)

Lasten äiti saa myös puolustusta mediassa osakseen. Muun muassa Nikunen (2005, s. 299) ja Frigon (2006, s. 17) ovat havainneet, että perhesurman tehneisiin äiteihin suhtaudutaan kaksijakoisesti: heitä sekä tuomitaan että ymmärretään samaan aikaan. Ilta-Sanomat on kirjoittanut uutisen Katri Mannisen blogikirjoituksesta, jossa Rautavaaran tapauksesta puhutaan ymmärtäväiseen sävyyn (28.10.2014c, IS). Ilta-Sanomat on lainannut uutiseen otteita Mannisen tekstistä (esimerkki 50). Tekstistä erottuu selkeästi, mikä on Mannisen kirjoittamaa. Ilta-Sanomat on kuitenkin nostanut hänen kirjoituksensa esille, eli he ovat tehneet päätöksen julkaista tällaista puolustelevaa kantaa lasten äidistä. Mediat eivät siis kerro naisesta pelkästään negatiivisia asioita. Myös Helsingin Sanomat on julkaissut uutisen siitä, kuinka Rautavaaran tapaus on saanut muitakin äitejä kertomaan kokemuksistaan. Tässäkin uutisessa sävy äitiä kohtaan on maltillinen (esimerkki 51).

(50) Hän kertoo olevansa hyvin pahoillaan siitä, että niin moni tuomitsee pienten lasten äidin, joka ajoi autolla päin bussia ja tappoi itsensä lisäksi kolme lastaan. (28.10.2014c, IS)
(51) "En pyydä hyväksymään nurmeslaisen äidin tekoa", Äiti joka selvisi [nimimerkki] kirjoittaa. "Pyydän ymmärtämään mielenterveyden anatomiaa ja sitä, miten vähällä auttamisella joitakin tapauksia voisi ehkäistä." (1.11.2014, HS)

Jonkin aikaa tapahtumien jälkeen Helsingin Sanomissa paljastetaan, että lasten äiti on tehnyt Rautavaaran perhesurman äkkipikaistuksissaan (30.12.2014, HS). Myös se käy teksteistä ilmi, ettei kukaan olisi osannut aavistaa, että nainen kykenisi tällaiseen tekoon (esimerkit 52 ja 53). Naisella kerrotaan myös olleen taloudellisia vaikeuksia (30.10.2014,

IS). Kun lasten äidistä kerrotaan tällaisia yksityiskohtia, luo se kuvaa epävakaasta luonteesta. Frigon (2006, s. 9) on havainnut, että mediat usein korostavat naisrikollisten henkistä epävakautta. Tällöin hän on ikään kuin olosuhteiden sekä tunteidensa uhri. Tämän perustelen sillä, että Venäläisen (2015, s. 79) mukaan tunnekuohu on sellainen toiminnan hallintaa estävä tekijä, joka luo kyvyttömyyden välttyä väkivallan tekemiseltä. Venäläisen mukaan rikos naisen tekemänä on niin harvinainen, että sitä halutaan selitellä tällaisin keinoin.

(52) Mansikka-ahon mukaan isä on hyvin järkyttynyt tapahtuneesta eikä hän olisi voinut kuvitella, että äiti voisi tehdä jotain tällaista. (28.10.2014, MTV).
(53) Hänen [poliisin] mukaansa kukaan perheen lähipiiristä ei osannut aavistaa, että tilanne voisi kärjistyä väkivaltaiseksi. (31.12.2014, HS)

Tarinallisuus on voimakkaasti läsnä tapahtumista kerrottaessa jo ensimmäisistä artikkeleista lähtien. Esimerkiksi Iltalehden artikkelissa tapahtumapaikasta kerrotaan kuvailevasti (esimerkki 54). Artikkelissa on myös kuvia turmapaikasta ja siellä olevista kynttilöistä. Noppari ja muut (2015, s. 33–34) mainitsevat, että verbaalista dramatisointia täydennetään rikosuutisoinnissa usein tällaisia visuaalisia tehokeinoja hyödyntäen. Muutenkin artikkeleissa esiintyy paljon kuvia ja videoita. Esimerkiksi Ilta-Sanomien artikkelin (28.10.2014b, IS) videossa kolaritilannetta kuvataan yksityiskohtaisesti. Iltalehden artikkelissa (28.10.2014, IL) olevalla videolla taas on kuvattu omakotitaloa, mutta sitä ei kerrota, kenen talosta on kyse. Kun talo näkyy videolla, samaan aikaan puhutaan perheen kodista. Siksi voisi olettaa, että kyseessä on perheen talo. Myöhemmin Ilta-Sanomien artikkelissa kuvataan samanlaista taloa perheen kodiksi, ja tämäkin kuvaus on kirjoitettu tarinalliseen tyyliin (esimerkki 55).

(54) Tienposkessa Rautavaarassa on harmaata ja hiljaista. Autoja ajaa silloin tällöin ohi, osa niistä hidastaa kynttilöiden kohdalla. (27.10.2014a, IL).
(55) Tämä talo on matala, valkotiilinen omakotitalo. Jollei tietäisi paremmin, voisi perheen kuvitella olevan vain pitkällä matkalla: postilaatikko on täynnä, pihalla on siellä täällä lasten värikkäitä leluja. Vauvan pinnasänky on kannettu ulkokatokseen. (31.10.2014, IS)

Tapauksesta on kirjoitettu jälkikäteen uutisia, joissa hyödynnetään tarinallisuutta tapahtumista kerrottaessa. Esimerkiksi MTV:n uutisessa tapahtumat kerrotaan paikalle tulleen poliisin näkökulmasta (esimerkki 56). Artikkelissa ei kuitenkaan kerrota mitään uutta tapauksesta tai naisesta. Tutkimistani rikollisista esimerkiksi Tervashongasta on kirjoitettu myös vastaavia tarinallisia uutisia viime vuosina, mutta ne ovat sisältäneet uutta tietoa. Lisäksi tarinallisuuden hyödyntäminen on ollut niissä yleisempää kuin 2000-luvun alussa kirjoitetuissa teksteissä. Tämän pohjalta voisi ajatella, että narratiivisuutta on alettu hyödyntää uutisteksteissä enemmän vuosien saatossa. Uudemmissa tapauksissa narratiivisuus ja tapahtumien yksityiskohtainen kuvaus on nimittäin läsnä jo tuoreeltaan kirjoitetuissa uutisissa eikä vain myöhemmin tuotetuissa, kaikki yksityiskohdat avaavissa teksteissä.

> (56) Lokakuun lopun 2014 tapahtumat tulevat yhä miehen mieleen, kun hän ajaa tapahtumapaikan ohi. Raju onnettomuus jätti syvän jäljen myös kokeneeseen pelastajaan. (30.10.2018, MTV)

Rautavaaran perhesurman käsittely journalistisissa medioissa eroaa muiden tutkimieni rikoksentekijöiden käsittelystä siinä, että tapaukseen suhtaudutaan ymmärtäväisemmin. Nikunen (2001, s. 178–179) on havainnut, että naisen tekemiä ”äitiysrikoksia” voidaan ymmärtää, ja usein lapsensurmien uutisoinnissa saatetaankin pohtia sekä yrittää ymmärtää tekijän lähtökohtia. Myös Rautavaaran perhesurman kohdalla teon motiivia pohditaan, ja sen arvellaan olevan pariskunnan erokeskustelujen lisäksi yhteiskunnalliset ongelmat (28.10.2014b, HS). Medioissa kerrotaan, että tällaisiin tilanteisiin ajaudutaan esimerkiksi siksi, koska Suomessa ei kehdata pyytää apua ja koska lastensuojelussa ei ole tarpeeksi resursseja (23.11.2014, HS; 25.11.2014, HS). Varsinkin silloin, kun Savossa tapahtuu toinen perhesurma noin kuukausi Rautavaaran perhesurman jälkeen, yhteiskunnallisia ongelmia perhesurmien taustalla aletaan nostaa esiin (24.11.2014, IS; 2.5.2015, Yle). Uutisissa onkin kommentoitu, että Rautavaaran perhesurman tehnyt äiti on saanut jopa liikaa ymmärrystä osakseen ja mies sekä lapset on jätetty taka-alalle (9.11.2014, IS; 13.11.2014, HS). Venäläinen (2015, s. 80) mainitsee, että on yleistä, että lapsensurmien ollessa kyseessä vastuuta etsitään myös ulkoapäin. Hänen mukaansa uutisiin liitetään

pohdintoja siitä, onko äiti saanut apua tarpeeksi. Venäläinen on kuitenkin havainnut, että äidin vastuuta toiminnastaan uutisoinnissa ei siltikään poisteta.

4.1.4 Normaalista tytöstä julmaksi murhaajaksi

Tutkimistani tapauksista Seinäjoen teinisurmasta on uutisoitu eniten: siitä on kirjoitettu yhteensä 206 uutista. Tapaus saa paljon huomiota osakseen sen ainutlaatuisuuden tähden, sillä sekä rikoksen tekijä että uhri ovat nuoria, vasta 15-vuotiaita tyttöjä. Uhria nimitän tästä eteenpäin A:ksi ja rikoksentekijää B:ksi. Seuraavaan taulukkoon 5 olen koonnut pääpiirteet medioiden luoman narratiivin juonellisesta kulusta Seinäjoen teinisurmaa koskien.

Taulukko 5. Medioiden luoman narratiivin juonellinen kulku Seinäjoen teinisurmasta.

Tapaus	**Juoni**	**Esitys mediassa**
Seinäjoen teinisurma	Alku	Teinityttö A löydetään surmattuna teinitytön B kotoa Seinäjoelta. Tapahtumaa epäillään heti henkirikokseksi.
	Kehittely	B otetaan kiinni tutkinnan yhteydessä. Häntä epäillään taposta.
	Huippukohta	Selviää, että tytöt ovat olleet kiinnostuneita samasta pojasta ja mustasukkaisuus on johtanut rikokseen.
	Käänne	B onkin suunnitellut tekoa jo etukäteen eli teko on murha.
	Lopetus	B saa teostaan murhatuomion. Hän on vangittuna noin kolme vuotta.

Kun uutisointi Seinäjoen teinisurmasta alkaa, mediassa kerrotaan, että poliisi on ottanut tutkinnan yhteydessä kiinni *samanikäisen henkilön* (28.4.2015, Yle). Helsingin Sanomat käyttää hänestä nimitystä *nuori* (28.4.2015, HS). Lisäksi samassa Helsingin Sanomien

artikkelissa kerrotaan, että uhri ja kiinniotettu henkilö ovat tunteneet toisensa ja että he ovat seinäjokisia. Tekijän sukupuolta ei siis paljasteta. Kaikkien muiden tutkimieni rikoksentekijöiden kohdalla kyseinen tieto on kerrottu heti ensimmäisissä uutisissa. Sukupuoli kuitenkin paljastetaan jo heti seuraavan päivän uutisoinnissa, kun kerrotaan, että teosta epäillään 15-vuotiasta tyttöä (29.4.2015, HS). Tästä eteenpäin häntä puhutellaan uutisoinnissa pääsääntöisesti juuri tyttönä, sillä hänen nimeään ei paljasteta missään vaiheessa. Nikusen (2001, s. 161) mukaan tytön ajatellaan olevan ominaisuuksiltaan viattomampi kuin naisen. Voi siis olla, että *tyttö*-nimitystä käytettäessä viattomuuden ja julman murhan välinen ristiriita korostuu lukijalle.

A:n ja B:n kerrotaan olleen kavereita keskenään ja käyneen samaa koulua Seinäjoella (29.4.2015, HS). Lisäksi kerrotaan, että heidän välillään ei tiedetä olleen riitaa murhapäivänä (30.4.2015, HS), mutta jotain ristiriitaa on jossain vaiheessa ollut (2.5.2015b, IS). Iltalehti kertoo siitä, kuinka sosiaalisen median perusteella tytöt ovat olleet hyvissä väleissä (esimerkki 57). Nopeasti tapauksen uutisointiin alkaa tulla kuvailevampaa sisältöä, sillä sosiaalisesta mediasta otetuin esimerkein (esimerkki 58) kerrotaan, millaiset heidän välinsä ovat olleet.

(57) Sosiaalisessa mediassa julkaistujen kuvien perusteella 15-vuotiaat tytöt olivat hyvissä väleissä. Vielä viime keväänä tytöt kehuivat vuolaasti toinen toistaan. (1.5.2015, IL)
(58) Ihana H*****, surmansa saanut tyttö kommentoi epäillyn Facebookiin lataamaa profiilikuvaa viime vuoden toukokuussa. (1.5.2015, IL)

Noppari ja muut (2015, s. 101) ovat havainneet, että mediassa annetaan runsaasti tilaa rikoksen tehneen naisen luonteen kuvaukselle. Myös Seinäjoen teinisurman kohdalla lisää sisältöä teksteihin tuovat kuvaukset B:n luonteesta. Lukijalle hahmottuu paremmin, millainen hän on ollut. Esimerkiksi Iltalehti on käynyt haastattelemassa B:n naapureita, ja yksi heistä kuvailee häntä normaalilta vaikuttaneeksi, hiljaiseksi, omissa oloissaan viihtyväksi ja urheilulliseksi (29.4.2015, IL). Ilta-Sanomat taas kertoo B:n olleen lahjakas nuori (30.4.2015, IS). MTV taas on haastatellut B:n tuttavapiiriä (esimerkki 59). Samassa MTV:n uutisessa olevassa videossa tyttöjen käymän koulun rehtori kommentoi, että

mitään tunnusmerkkejä B:n tulevasta teosta ei ole ollut havaittavissa (5.5.2015, MTV). Seinäjoen teinisurmasta kirjoitetuissa uutisissa siis korostetaan uutisoinnin alkuvaiheessa sitä, kuinka yllättävä B:n teko on ollut. Lisäksi uutisissa tuodaan jatkuvasti esille se, kuinka normaali B on. Kuvaukset hänestä ovat positiivisia, eivät esimerkiksi syyllistäviä. Joissakin artikkeleista yritetään myös ymmärtää, miksi B on teon tehnyt (esimerkki 60). Lisäksi uutisissa kerrotaan B:n käyttäytyvän kuulusteluissa poliisien mukaan asiallisesti ja rauhallisesti (6.5.2015, MTV).

(59) Surmasta epäilty on hyvä oppilas ja hänen kotitaustansa oli kunnossa, hänet tunnetaan miellyttävänä ja hyvänä kaverina tuttavapiirissä. - - Molemmat olivat tosi hyviä kavereita, mukavia ja kilttejä. (5.5.2015, MTV)
(60) Varmaan on niin, että kontrolli pettää, eikä teon lopullisuutta ajatella. Yhtä lailla tämä on ikävää tekijällekin, eihän tästä teosta ikinä toivu - - (1.5.2015, MTV)

Jo uutisoinnin alussa kerrotaan, että A:n kuolema on ollut väkivaltainen (29.4.2015, IL). Lisäksi MTV kertoo, että poliisin mukaan teko on vaikuttanut tahalliselta (29.4.2015, MTV). Tällaiset kuvaukset tuovat vastakkainasettelua median luomaan kuvaan B:stä. Hänestä kirjoitetaan positiivisia kuvauksia, mutta samaan aikaan tekstit saavat lukijan näkemään B:n pahana ja raakaan tekoon kykenevänä henkilönä. Lisäksi uutisteksteissä painotetaan esimerkiksi sitä, kuinka B saa jatkaa elämäänsä vankilassa muun muassa koulua käyden, urheillen ja läheisiään tavaten (2.5.2015a, IS; 15.5.2015, Yle). Kun tällaisia asioita nostetaan esille, lukija saattaa ajatella, että siinä missä A:n elämä on päättynyt, saa B jatkaa lähes normaalia elämää. Tämä voi vaikuttaa asenteisiin, joita ihmisillä muodostuu B:tä kohtaan.

Kun tapahtumien kulku alkaa selvitä, medioissa kerrotaan niistä yksityiskohtaisesti. Esimerkiksi tyttöjen liikkeitä ennen murhaa avataan (esimerkki 61). Myös arvelut teon motiivista paljastetaan nopeasti (esimerkki 62). Lisäksi tarinallisuutta hyödynnetään ja tapahtumista kerrotaan kuvailevasti (esimerkki 63). Lund ja Jensen (2011, s. 171) ovat havainneet, että rikosuutisoinnissa hyödynnetään dramaattisia yllätyksiä ja cliffhangereita eli fiktiivisistä teoksista tuttua tapaa, jossa tieto tulevista tapahtumista on epävarmaa.

Cliffhangerin sisältävä uutinen päättyy niin, että se saa lukijan haluamaan lisätietoa aiheesta ja seuraamaan uutisointia tiiviimmin. Seinäjoen teinisurmasta tehdään paljon ”tämä tiedetään nyt”-näkökulmasta kirjoitettuja artikkeleita (esim. 29.4.2015, MTV), jotka tuovat uutisointiin cliffhangerin kaltaisen elementin. Samalla poliisitutkinnan etenemisestä sekä niin sanotun mysteerin vähittäisestä paljastumisesta kirjoittaminen luovat uutisointiin tarinallisen kehyksen (Kivioja, 2008, s. 123).

(61) Poliisin mukaan 15-vuotiaat tytöt saapuivat Seinäjoen Joupin omakotitaloalueelle noin kello 13.50. Kaksikko saapui epäillyn kotitalolle valkoisella mopoautolla. Poliisin mukaan mopoauto ei ollut uhrin. (1.5.2015, IL)
(62) Teon motiivin arvellaan olevan tyttöjen kiinnostus samasta pojasta ja siitä johtuva mustasukkaisuus (6.5.2015, MTV).
(63) Kahden 15-vuotiaan tytön koulupäivä sujui huhtikuisena tiistaina tavalliseen tapaan. Iltapäivä sai kuitenkin järkyttävän käänteen, sillä toinen tytöistä löytyi myöhemmin surmattuna. (8.5.2015, MTV)

Uutisissa on kuvia tapahtumapaikasta eli rauhallisen näköisellä alueella sijaitsevasta omakotitalosta. Ovaskaisen (2007, s. 51) mukaan uutiskuva vie lukijan tapahtumapaikalle ja tyydyttää uteliaisuuden. Hän kertoo, että suurista tapahtumista kirjoitetut jutut myyvät, ja samalla emotionaalisesti koskettavien uutisten kuvat syöpyvät ihmisten mieliin. Siksi rikosjutuissa kuvien asema on merkittävä.

Muutenkin Seinäjoen teinisurman uutisoinnissa on paljon tapahtumiin liittyviä kuvia ja videoita. Esimerkiksi tyttöjen koulua on kuvattu silloin, kun suruliputus on ollut käynnissä (5.5.2015, MTV). Muutenkin koulu on edustettuna useissa kuvissa. Tällä saatetaan korostaa sitä, että kyse on nimenomaan kouluikäisten keskuudessa tapahtuneesta henkirikoksesta. Myös surun ilmapiiri on kuvissa läsnä. Esimerkiksi rehtorin ilme on MTV:n artikkelin kuvassa surulliseksi tulkittava (28.5.2015, MTV). Lisäksi murhaa seurannutta päivää kuvaillaan harmaaksi (30.4.2015, Yle). Tällaiset kuvat ja kuvailut luovat mielikuvaa päivän ilmapiiristä ja tuovat tapahtumia lähemmäs lukijaa.

Kun selviää, että tapaus on murha eikä tappo, rikoksen raakuus, julmuus ja suunnitelmallisuus paljastetaan (esimerkit 64 ja 65). Myös se kerrotaan, että B on yrittänyt peitellä

jälkiään (esimerkki 66). Uutisissa kuitenkin mainitaan, että B on vapaaehtoisesti kertonut surmapäivän tapahtumista poliiseille ja myöntänyt tekonsa (4.11.2015, Yle). Hänen myös kerrotaan katuvan tekoaan (18.11.2015b, IS). Medioiden kautta muodostuva kuva B:stä on siis ristiriitainen.

(64) Kun myrkytys epäonnistui, tyttö laittoi olohuoneessa musiikin soimaan ja peitti uhrin silmät, jotta tämä pystyisi rentoutumaan. Sitten hän haki keittiöstä veitsen ja puukotti uhriaan. (12.12.2015, HS)
(65) Uhri yritti paeta kontaten ja hän pyysi apua, mutta iskut jatkuivat. Kaikkiaan lyöntejä oli kuusitoista. (18.11.2015b, IS)
(66) Missään vaiheessa hän ei ole ajatellut avun soittamista [uhrille]. Vielä teon jälkeenkin [tytöllä] on ollut ensimmäisenä mielessä tekovälineiden hävittäminen ja sen varmistaminen, että [uhri] on kuollut. (12.12.2015, HS)

Mediat näyttävät uutisissa B:n ja tämän kavereiden käymiä WhatsApp-viestisovelluksen keskusteluja. Iltalehden uutisessa kerrotaan, kuinka B keskusteli kavereidensa kanssa useaan otteeseen siitä, että voisi käyttää väkivaltaa A:ta kohtaan (20.11.2015, IL). Uutisessa on video, jossa asianajaja kommentoi viestittelyä ja sanoo, että viesteillä nuoret ovat purkaneet pahaa oloa. Toinen videolla esiintyneistä henkilöistä näkee viestit väkivallasta pelkkänä puheena. Kuitenkin esimerkiksi Iltalehti (20.11.2015), Ilta-Sanomat (21.11.2015) ja MTV (21.11.2015) nostavat nämä viestit vahvasti esille ja keskittyvät uutisteksteissä nimenomaan niihin. Esimerkiksi Iltalehden uutisessa on käytetty kuvina otteita poliisin esitutkintamateriaalista, jossa näkyy lähetettyjä viestejä. Lisäksi tekstiin on nostettu esille B:n kirjoittamia viestejä, joista voi nähdä hänen motiivinsa tekoon (esimerkki 67) sekä viestien väkivaltaisuuden (esimerkit 68 ja 69).

(67) Nii kummiski se on kiinnostunu siitä. Koska se vähän vaikuttaa siltä. Enkä kestä jos on, epäilty kirjoittaa. (20.11.2015, IL)
(68) Seuraavaks varmaa käyn ampumas sen, ilmeisesti epäilty sanoo vielä samana päivänä. (20.11.2015, IL)
(69) Epäilty kirjoittaa, että voisi mennä "hirttää" tytön. Viestiketjussa myös muut käyttävät väkivaltaisia ilmaisuja, kuten "vähä myllyttää sitäki huoraa". (20.11.2015, IL)

Alun uutisoinnissa on korostettu sitä, kuinka B on normaali, tavallisen oloinen teinityttö. Kuitenkin myöhemmissä uutisoinneissa suunta selvästi muuttuu, kun esimerkiksi medioiden haastattelemat asiantuntijat kommentoivat B:n luonnetta (esimerkit 70 ja 71). Ilta-Sanomat ovat haastatelleet asiantuntijoita, jotka eivät kuitenkaan ilmeisesti liity tapaukseen millään lailla. Niin kuin luvussa 2.3 mainitsin, rikosuutisoinnissa epävarma ja paikkansapitämätön tieto lisääntyy, kun mediat hyödyntävät tällaisia epävirallisia tietolähteitä (Kivioja, 2008, s. 145). B:n mielentilatutkimuksen valmistuttua mediat kertovat myös hänen mielenterveysongelmistaan (esimerkki 72) sekä siitä, ettei hän ole niiden takia ymmärtänyt tekoaan (19.11.2015a, IS). Nämä kuvaukset voivat saada lukijan ymmärtämään paremmin, mitkä seikat ovat vaikuttaneet tekoon. B saattaa näyttäytyä jopa olosuhteiden uhrina (Venäläinen, 2015, s. 79). Toisaalta luonteenpiirteiden kuten epäluuloisuuden ja empatiakyvyttömyyden mainitseminen voi saada aikaan sen, että B:hen suhtaudutaan negatiivisemmin.

(70) Tekotapa kertoo hyvin pitkälle menevästä häikäilemättömyydestä, julmuudesta ja tunnekylmyydestä, Psykiatrisen vankisairaalan Vantaan yksikön ylilääkäri Alo Jüriloo kommentoi. (19.11.2015b, IS)
(71) Hänen [Psykiatrian erikoislääkäri ja psykoanalyytikko Gustav Schulman] näkemyksensä mukaan tyttö kärsi tuhoavasta kateudesta. (12.12.2015, IS)
(72) Mielentilatutkimuksen mukaan tekijällä on psykoottinen persoonallisuus. Hänellä ilmeni vakavaa tunne-elämän poikkeavuutta, merkittäviä sosiaalisten tilanteiden tulkintaan liittyviä ongelmia, epäluuloisuutta ja empatiakyvyttömyyttä. (12.12.2015, HS)

Uutisoinnissa korostetaan useaan otteeseen A:n sekä tämän läheisten kokemaa kärsimystä. Niissä kerrotaan, millaisina A:n läheiset hänet näkivät (esimerkit 73 ja 74) ja kuinka onnellinen A vaikutti olevan ennen kuolemaansa (20.11.2015, IS). Lisäksi A:n läheiset puhuvat myös omasta kärsimyksestään (esimerkki 75). Syrjälä (2007, s. 44) on havainnut, että lööpeissä hyödynnetään usein tunteisiin vetoavia yksityiskohtia, joita ovat esimerkiksi juuri uhrin muistelu ja omaisten suruun keskittyminen. Tällainen uutisointi havahduttaa lukijaa jälleen siihen, kuinka julma B:n teko on ollut.

(73) Hän uskalsi olla oma itsensä, mutta ei mitenkään määräilevä porukassa tai sellainen, että vaatisi, että hänen toiveitten mukaan aina mentäisi. Hän oli sopuisa ja yritti ottaa kaikki huomioon, äiti kertoi. (20.11.2015, IS)
(74) Minulla ja (tytöllä) oli aivan sellainen erikoinen mummi- ja lapsenlapsirakkaussuhde. Hän oli minulle kaikki kaikessa, isoäiti kertoi oikeuden käytävällä. (18.11.2015a, IS)
(75) Olin aivan sokissa. Soitin toiselle ystävälleni, etten päässyt sovitusti lenkille. Minä varmaan neljä tuntia hoin, että minä olen seonnut ja että kuvittelen tällaisen asian, äiti sanoi poliisikuulusteluissa. (20.11.2015, IS)

Kun B on suorittanut tuomionsa, nousee aihe uudelleen medioissa esille. Tällöin uutisissa kirjoitetaan uudelleen surmapäivän tapahtumista. Usein asiat kerrotaan tarinallisessa muodossa (esimerkki 76). Lisäksi tapausta yhdistetään muihin nuorten tekemiin henkirikoksiin (9.9.2017, IS; 28.4.2019, IL). Myös se nostetaan uutisissa (28.4.2019, IL; 28.4.2020, IL) esille, kuinka nuorten ja varsinkin nuorten naisten tekemät henkirikokset saavat paljon julkisuutta osakseen tapausten harvinaisuuden tähden.

(76) Nelli [A] ei vastustellut, kun Vilma [B] sitoi hänen silmänsä ”rentoutumisharjoitusta” varten. Se oli hänen lyhyen elämänsä viimeinen päätös. (28.4.2019, IL)

Seinäjoen teinisurmasta on kirjoitettu valtava määrä uutisia tutkimissani medioissa. Yleensä ottaen jokainen uusi selvinnyt asia on kirjoitettu omaksi uutisekseen. Samoin kuin Tervashongasta kirjoitetuissa uutisissa, myös Seinäjoen teinisurman uutisoinnissa korostetaan tapauksen ainutlaatuisuutta sekä sitä, että tekijä on ollut nuori nainen. Yhdessä uutisartikkeleista tapausta verrataan jopa epäsuorasti saippuasarjaan (4.5.2015, IL). Uutisoinnissa saippuasarjoille ominainen dramatisointi onkin havaittavissa, kun artikkeleita tuotetaan jokaisesta selvinneestä yksityiskohdasta ja usein vieläpä tarinallisessa muodossa.

4.1.5 Suurperheen äidistä surmaavaksi rakastajattareksi

Laihian surmasta on kirjoitettu tutkimissani medioissa yhteensä 95 artikkelia. Seuraavaan taulukkoon 6 olen koonnut medioiden luoman narratiivin juonellisen kulun kyseisestä tapauksesta. Muihin tutkimiini tapauksiin verrattuna tässä tapauksessa erikoista on se, että rikoksesta uutisoidaan silloin kun se on tapahtunut, mutta Niemi jää kiinni teostaan vasta noin vuosi tapahtumien jälkeen. Tämän vuoksi tapausta nimitetään pitkään Laihian henkirikosmysteeriksi (esim. 9.7.2019, MTV).

Taulukko 6. Medioiden luoman narratiivin juonellinen kulku Laihian surmasta.

Tapaus	**Juoni**	**Esitys mediassa**
Laihian surma	Alku	Nainen löytyy kuolleena kotoaan Laihialta.
	Kehittely	Naisen vierestä nukkumasta löydetään humalainen mies, joka pidätetään. Myös aviomies pidätetään epäiltynä vaimonsa surmasta. Myös Virpi Niemi pidätetään, mutta samoin kuin miehet, myös hänet vapautetaan.
	Huippukohta	Noin vuoden kuluttua Virpi Niemi pidätetään toistamiseen teosta epäiltynä. Niemi vangitaan.
	Käänne	Paljastuu, että Niemellä ja kuolleen naisen miehellä on ollut suhde. Lisäksi surmaillan tapahtumista kerrotaan yksityiskohtia.
	Lopetus	Niemi saa tuomion teostaan. Hän kuitenkin vakuuttaa olevansa syytön.

Niin kuin taulukosta 6 nähdään, Laihian surmana tunnettu tapaus alkaa laihialaisnaisen löydyttyä menehtyneenä omakotitalostaan. Pitkään tapausta pidetään mysteerinä ja poliisi ei tiedä, onko kyseessä tappo vai luonnollinen kuolema (25.10.2018, IS). Virpi Niemi pidätetään yhtenä epäillyistä tutkimuksen alkuvaiheissa, mutta hänet vapautetaan. Tällöin häneen viitataan nimityksillä *nainen* (13.7.2018, IL), *laihialainen nainen* (12.7.2018,

IS), *46-vuotias nainen* (25.7.2018, Yle) tai *vuonna 1971 syntynyt nainen* (10.7.2018, Yle). Lisäksi hänen kerrotaan kommentoineen omaa syyllisyyttään (esimerkit 77 ja 78). Myös siitä annetaan joitakin tietoja, miksi Niemi on ylipäätään pidätetty (esimerkit 79 ja 80).

(77) Asunnossa ollut mies, uhrin aviomies sekä yksi nainen otettiin rikoksesta epäiltynä kiinni. - - Kaikki ovat kiistäneet syyllisyytensä. (25.10.2018, IS)
(78) Naisen mukaan hänellä ei ole motiivia tekoon. (19.7.2018, IS)
(79) 46-vuotias nainen ei puolestaan ollut paikalla, mutta hän voi poliisin mukaan liittyä tapahtumaan. Sekä aviomies että uhri tunsivat naisen. (25.7.2018, Yle)
(80) Nainen vangittiin ”on syytä epäillä” -perusteella. (12.7.2018, IS)

Samoin kuin muiden tutkimieni rikoksentekijöiden kohdalla, myös Niemen naiseutta korostetaan. Hänen naiseutensa mainitaan lähes poikkeuksetta varsinkin alkuvaiheessa, kun muuta tietoa ei ole saatavilla. Kun Niemi noin vuoden kuluttua pidätetään toistamiseen ja myös vangitaan, häneen viitataan jälleen samoilla sukupuoleen, ikään ja asuinpaikkakuntaan viittaavilla nimityksillä. Hänestä kuitenkin kerrotaan myös uusia tietoja: hän on *suurperheen äiti* (20.5.2019, MTV), *kotiäiti* (31.7.2019, IL) ja *isoäiti* (23.5.2019, IL). Varsinkin äitiyttä näytetään korostavan useissa eri artikkeleissa (esimerkki 81). Noppari ja muut (2015, s. 109) kertovat, että äitiyden yhdistäminen mediaesityksissä surmatekoon synnyttää voimakkaan kontrastin, joka korostaa teon poikkeuksellisuutta. Tämän voi heidän mukaansa nähdä moraalisena kannanottona henkirikokseen. Todennäköisesti sama kontrasti synnyttää yleisöissä myös voimakkaan tunnereaktion. Nainen, jonka pitäisi olla hoivaava ja huolehtiva, tekeekin henkirikoksen ja näin muuttuu pahaksi ja tunnekylmäksi.

(81) Seuraavalla viikolla Iltalehti kertoo järkyttävän tiedon: Vangittu on todella suuren monilapsisen perheen äiti. (23.5.2019, IL)

Niemen mainitaan olevan yhteistyökykyinen poliisin kanssa (31.7.2019, Yle), ja lisäksi kerrotaan, ettei hänellä ole aiempia tuomioita (23.5.2019, IL). Iltalehti maalailee kuvaa tavallisesta äidistä (esimerkki 82). Samoin kuin Nykoppin kohdalla, myös tässä tapauksessa väkivallan arkisuutta korostetaan tuomalla esiin väkivallan tehneen henkilön

tavallisuus (Syrjälä, 2007, s. 42). Väkivalta siis tulee jälleen lähelle lukijaa. Tapahtuma tulee myös lukijalle selkeämmäksi, kun mediassa avataan henkirikoksen taustoja (esimerkit 83, 84 ja 85).

(82) Facebookissa nainen on julkaissut lukuisia iloisia perhekuvia. - - Kun vastaan on kävellyt julkkis, on julkkista pyydetty yhteiskuvaan lapsen kanssa. Niin moni äiti tekisi. (23.5.2019, IL)
(83) Epäilty ja uhri tiesivät toisensa entuudestaan. (9.7.2019, MTV)
(84) Motiivin epäillään olevan tämmöinen parisuhdeasia, rakkaus, mustasukkaisuus. Kolmiodraamaksi voi sitä luonnehtia - - (31.7.2019, HS)
(85) Poliisi kertoi keskiviikkona, että rikoksesta epäillyllä noin 50-vuotiaalla naisella oli suhde surmatun 60-vuotiaan naisen mieheen. (2.8.2019, IS)

Iltalehden ja Ilta-Sanomien artikkeleissa kerrotaan lisätietoja henkirikoksen tapahtumapaikasta (esimerkit 86 ja 87). Muutenkin artikkeleissa käytetään visuaalisena aineistona rikospaikan eli omakotitalon pihasta sekä sen ympäristöstä otettuja kuvia ja videoita (22.5.2019, IL; 7.5.2019, IS; 2.8.2019, IS). Varsinkin Iltalehden artikkelissa (23.5.2019, IL) tarinallisuutta tuotetaan visuaalisen materiaalin lisäksi kuvailua hyödyntäen: ensin kuvaillaan murhapäivän säätä, sitten tapahtumapaikan ympäristöä ja lopuksi surmatun naisen luonnetta ja päivittäisiä askareita. Tarinallisuutta samaiseen uutiseen luodaan myös hyödyntämällä draaman kaaren vaiheita, ja tekstistä onkin havaittavissa sen huippukohta (esimerkki 88) ja käänne (esimerkki 89).

(86) Surmatalon pihamaa on herännyt vehreään kevääseen. Ratikylän asuinalueella käy ruohonleikkurin pörinä, kun naapuristossa leikataan nurmikkoa. (22.5.2019, IL)
(87) Surmatyö tapahtui tuiki tavallisella laihialaisella omakotitaloalueella, jossa on heinäkuisena keskiviikkoiltana hiljaista ja rauhallista. Hyvin hoidetut puutarhat reunustavat asfaltoituja katuja ja kujia. (2.8.2019, IS)
(88) Kun perjantai-ilta 6. heinäkuuta 2018 kääntyy yöhön, vaaleassa omakotitalossa tapahtuu jotain, joka muuttaa monen elämän suunnan. 60-vuotias nainen löytyy talosta kuolleena. Asunnossa on myös vieras mies. Mitä on tapahtunut? (23.5.2019, IL)
(89) Seuraavalla viikolla Iltalehti kertoo järkyttävän tiedon: Vangittu on todella suuren monilapsisen perheen äiti. Tieto tästä on järkyttänyt Laihiaa syvästi. (23.5.2019, IL)

Oikeudenkäynnin aikaan medioissa avataan rikoksen motiivia tarkemmin (esimerkki 90). Myös henkirikoksen tekotapa paljastetaan (esimerkki 91). Lisäksi Niemen tekemisistä murhailtana kerrotaan jopa hieman humoristiseen sävyyn (esimerkki 92). Tässä vaiheessa Niemeen aletaan viitata muiden nimitysten lisäksi termillä *rakastajatar* (20.8.2019, IL). Ensin jutuissa on siis oltu järkyttyneitä siitä, kuinka äiti voi kyetä tällaiseen tekoon. Siksi *äiti*-nimitystä on korostettu. Kuitenkin nyt, kun teon yksityiskohdat alkavat selvitä, vaihtuu nimitys *rakastajaksi* tai *rakastajattareksi*. Lisäksi hän on usein taas *nainen*. Tällaisten nimitysten käyttö on keino seksualisoida väkivaltaa tehnyt nainen ja samalla linkittää tehty väkivalta tunteisiin, mikä Venäläisen (2015, s. 82) mukaan saa väkivallan näyttämään ymmärrettävältä naisen tekemänä.

(90) Surmatyön taustalla on epäillyn pettymys siihen, että mies ei lupauksista huolimatta muuttanut uhrin luota epäillyn luo. (2.9.2019, Yle)
(91) Laihialla taposta syytetty nainen tappoi uhrinsa tukehduttamalla (2.9.2019, MTV)
(92) Syyttäjä maalaa laihialaisnaisen kiireisen perjantai-illan: Jalkapallomatsi, tappo ja sen pikalavastus – ja sitten pyörällä karaokeen (2.9.2019b, IS)

Edellä esitetyt tiedot Niemestä näyttävät hänet raakaan väkivallantekoon kykenevänä henkilönä. Lisäksi hänestä saa tunteettoman kuvan, kun hän on pystynyt jatkamaan normaaleja toimiaan ja elämäänsä tekonsa jälkeen (esimerkki 93). Niemen kerrotaan myös yrittäneen lavastaa rikospaikalle sattunut mies syylliseksi (esimerkki 94). Tämä saa hänet kuulostamaan viekkaalta ja moraalittomalta, sillä hän on valmis vierittämään vastuun ja mahdollisen rangaistuksen syyttömälle henkilölle. Venäläisen (2015, s. 89) mukaan naisten syyllisyyttä väkivallan tekijöinä arvioidaan suurelta osin sen mukaisesti, kuinka feminiinisiltä he näyttävät tunneilmauksiensa kautta. Niemen kohdalla tunteiden puuttuminen ja normaalin elämän jatkaminen tappamisen jälkeen saa hänet näyttämään syylliseltä.

(93) Syyttäjä: Tukehdutti uhrinsa ja lähti kapakkaan, lauloi Uniklubia ja joi lonkeroa vadelmasiirapilla (2.9.2019a, IL)
(94) Surmatyöstä syytetty nainen päätti syyttäjän mukaan lavastaa miehen tappajaksi. Hän ohjasi miehen nukkumaan surmatun naisen viereen, ja poistui itse paikalta. (2.9.2019b, IS)

Niemi näytetään artikkeleissa myös mieleltään epävakaana, pakkomielteisenä, hulluna ja häirikkönä (2.9.2019a, IS; 2.9.2019b, IL; 5.9.2019, IL). Hänen nimittäin kerrotaan esimerkiksi ahdistelleen uhrin tytärtä viestien välityksellä uhrin hautajaisten jälkeen (16.10.2019, IL). Lisäksi mainitaan, kuinka suunnitelmallinen hänen tekonsa on ollut. Niemen nimittäin kerrotaan menneen teon jälkeen baariin, jotta hän saisi rikokselleen alibin (16.10.2019, IL). Artikkeleissa myös korostetaan hänen epärehellisyyttään, kun niissä kerrotaan Niemen sanoneen, että hän olisi mennyt tunnustamaan rikoksen poliisille, jos olisi sen tehnyt (2.9.2019d, IL). Hieman positiivisempaa kuvaa Niemestä luo se, että Niemen ja hänen omien lastensa välejä kuvataan hyviksi yhtä poikkeusta lukuun ottamatta (esimerkki 95).

(95) Pojista nuorempi kertoi oikeudessa, että kaikilla muilla ison perheen lapsista on hyvät välit äitiinsä, paitsi yhdellä vanhemmista pojista. (6.9.2019, IS)

Kun Niemi todetaan tekoon syylliseksi, hänen luonteestaan annetaan jälleen lisätietoja (esimerkki 96). Nämä kuvaukset vahvistavat median jo aiemmin luomaa kuvaa hirvittäviin tekoihin kykenevästä henkilöstä. Niemestä myös näytetään enemmän yksityiskohtia paljastava kuva, sillä Ilta-Sanomien 13.9.2019 julkaiseman artikkelin kuvassa Niemi seisoo poliisiasemalla lyhyt musta mekko yllään. Kasvot on kuitenkin peitetty. Kun Niemi saa tuomion teostaan, kuva julkaistaan niin, että kasvot ovat näkyvillä (10.3.2020, IS). Niemen ilme on kuvassa vakava. Samassa artikkelissa paljastetaan myös hänen nimensä julkisuuteen.

(96) - - syytetty on luonteeltaan äkkipikainen ja nopealiikkeinen. Hän myös kykenee valehtelemaan, reagoimaan yllättäviin tilanteisiin ja esiintymään niissä hyvin uskottavasti. (16.10.2019, IS)

Tutkimissani medioissa on kerrottu paljon tietoa henkirikokseen liittyvistä tapahtumista. Lisäksi kuvia ja videoita esimerkiksi tapahtumapaikasta on paljon. Yksityiskohdat, kuten uhrin aviomiehen soittaman hätäpuhelun eteneminen (2.9.2019c, IL), uhrin tyttären ja Niemen välisen viestittelyn avaaminen (2.9.2019d, IS), eri todisteiden visuaalinen

esittäminen (2.9.2019c, IS) sekä jopa Niemen yleisimpien karaokekappalevalintojen kertominen (8.9.2019, IS), tekevät kokonaisuudesta havainnollisen lukijalle. Samalla tapauksesta luotu narratiivi on yksityiskohtainen ja draamankaltainen dramaattisine vaiheineen ja loppuratkaisuineen (ks. Noppari ja muut, 2015, s. 33–34).

4.2 Rikosuutisoinnissa käytetyt affektiivisuuden rakentamisen keinot

Tässä alaluvussa tarkastelen kokoavasti niitä keinoja, joilla affektiivisuutta tuotetaan rikoksentekijöistä kirjoitettuihin uutisiin. Nämä affektiivisuutta välittävät keinot toistuvat tutkimieni rikoksentekijöiden kohdalla. Siksi näen loogisena, että käsittelen niitä yhdessä omassa alaluvussaan. Tutkin uutisartikkeleiden tekstejä, kuvia ja videoita ja teen päätelmiä siitä, millaisilla keinoilla uutistekstit affektiivisuutta välittävät. Puustista (2010), Paasosta (2014) ja Rantasilaa (2018, 2020) mukaillen näitä eri keinoja ovat:

- toisto
- tuttuus ja samaistuttavuus
- tarinallisuus
- tunteiden suora nimeäminen
- kuvien ja videoiden hyödyntäminen
- kansalaisten kokemusten esille nostaminen
- huomiota herättävän ulkoasun käyttäminen
- yhteiskunnallisiin ongelmiin viittaaminen

Ensimmäinen affektiivisuuden rakentamisen keino, jota uutisissa käytetään, on toisto. Rantasilan (2018, s. 34) mukaan toisto on voimakas affektiivisuuden rakentamisen keino. Tällöin esimerkiksi samat sanalliset ilmaisut, kuva-aiheet, tietyt näkökulmat ja henkilöt toistuvat ja kiertävät jutusta toiseen. Myös tutkimieni tapausten uutisoinnissa toisto on yleistä. Samoja tekstikatkelmia, kuvia ja videoita käytetään useinkaan mitään muuttamatta (sama video esimerkiksi MTV:n uutisissa 17.4.2020, MTV; 19.6.2020, MTV). Näin uutiset aiheuttavat kerta toisensa jälkeen samanlaisia tunnereaktioita. Lisäksi reaktiot todennäköisesti kasvavat esimerkiksi samaa kuvaa katsoessa, kun tapauksesta selviää lisätietoja. Esimerkiksi Rautavaaran perhesurmasta uutisoidaan aluksi onnettomuutena, ja tällöin kuvat onnettomuuspaikasta (26.10.2014, IS) saattavat aiheuttaa esimerkiksi

surua ja myötätuntoa. Kun selviää, että teko on ollut tahallinen, muuttuvat kuvan aiheuttamat tuntemukset todennäköisesti negatiivisemmiksi.

Toinen affektiivisuuden rakentamisen keino, jota tutkimieni tapausten rikosuutisoinnissa hyödynnetään, on tuttuus ja samaistuttavuus. Tällöin jutuissa kerrotaan siitä, kuinka uhrit sekä rikoksen tekijät ovat tavallisia ihmisiä. Monissa tarkastelemissani teksteissä korostetaan sitä, kuinka tekijä oli ennen rikostaan tavallinen ihminen (esimerkit 97 ja 98). Tunnereaktioita aiheuttaakin jo itse teon lisäksi se, kuinka normaali ihminen on ajautunut tekemään hirveitä tekoja. Samoin tunteita aiheuttavat kuvailut uhreista (esimerkit 99 ja 100). Tällaisten kuvailujen aiheuttama tunnereaktio on kuitenkin erilainen: ne saavat aikaan esimerkiksi surua, epäuskoa ja sääliä. Puustinen (2010, s. 52) mainitsee, että sääli voi myös toimia eräänlaisena pakokeinona uutisen herättämään pelkoon. Hänen mukaansa säälimällä ihminen asettuu sivuun kuvan luomasta uhkaavasta asetelmasta.

(97) Naapurin mukaan hyvästä perheestä oleva [teinisurman tehnyt] tyttö on hiljainen, mutta tervehti häntä pihapiirissä ohi mennessään. (29.4.2015, IL)
(98) Ystävät ja työtoverit kuvailivat hoitajaa [Nykoppia] ystävälliseksi, hyväkäytöksiseksi, luotettavan oloiseksi ”potilaiden lempihoitajaksi”. (14.8.2016, IL)
(99) Viimeisen kuukauden aikana A on ollut tosi onnellinen ja hän on leijunut jalat ilmassa ja huoneesta on kuulunut paljon naurua ja iloista musiikkia. (20.11.2015, IS)
(100) Naapurin mukaan [Laihialla] surmattu 60-vuotias nainen oli pidetty ihminen, joka viihtyi töidensä jälkeen kotipihan puutarhatöissä. (22.5.2019, IL)

Tuttuutta ja samaistuttavuutta rakennetaan uutisteksteihin myös kuvilla ja videoilla, jotka on otettu tavallisista, suomalaisille tutuista maisemista. Visuaalista materiaalia on esimerkiksi rikospaikoista sekä kaupungeista, joissa rikos on tapahtunut. Esimerkiksi Seinäjoen teinisurmasta kirjoitettujen uutisten kuvissa on usein talo, jossa rikos tapahtui. Kuvissa talo on taka-alalla, ja etualalla on poliisien huomionauhaa, jolla he ovat eristäneet rikospaikan (esim. 17.7.2015, MTV). Kuvissa voi nähdä hyödynnettävän vastakkainasettelua eli huomionauhan ollessa etualalla korostuu se, kuinka järkyttävä rikos on tehty

täysin tavallisella asuinalueella ja tavallisena päivänä. Tällainen asettelu voi herättää jopa pelkoa siitä, että vastaava rikos sattuu omallekin kohdalle.

Kolmas keino, jolla affektiivisuutta rakennetaan uutisteksteihin, on tarinallisuuden hyödyntäminen. Rantasilan (2020, s. 102, 118) mukaan affektiivisuutta luodaan tilanteiden tai tunnelmien kuvailuun liittyvillä sanavalinnoilla. Kun tilanteita ja tunnelmia kuvataan niin, että lukija pystyy kuvittelemaan olleensa paikalla, voi tekstin herättämä tunnereaktiokin olla vahvempi. Esimerkiksi Laihian surman uutisoinnin kohdalla tällainen tarinallisuus on yleistä (esimerkki 101).

(101) Palataan vuoteen 2016. Syksy oli ollut syytetyn mukaan hänelle kauhea. Nainen oli joutunut kokemaan tuskallisia asioita. (8.9.2019, IS)

Yllä olevassa esimerkissä (101) hyödynnetään tarinallisuuden lisäksi myös toista affektiivisuuden rakentamisen keinoa eli tunteiden suoraa nimeämistä. Siinä käytetään tunnesanoja *kauhea* ja *tuskallinen*. Muutenkin jutut ovat tunneilmauksissaan suorasukaisia. Uhrien omaisten kerrotaan esimerkiksi Seinäjoen teinisurman kohdalla olleen järkyttyneitä, pettyneitä sekä kyyneliin murtuneita (18.11.2015a, IS). Myös esimerkiksi Aino Nykoppin tapauksen uutisoinnissa viitataan suoraan pelkoon: Sekä Ilta-Sanomat että MTV uutisoivat siitä, kuinka arkkiatri Risto Pelkonen pelkää, että myrkkyhoitajia voi tulla vielä lisää. Kumpikin medioista on nostanut tämän tiedon tekstien otsikoksi (esimerkit 102 ja 103). Varsinkin MTV:n otsikko on huomiota herättävä, sillä se ilmaisee, että myrkyttäminen ja murhaaminen tulevat jatkumaan. Tällainen muotoilu voi herättää pelkoa.

(102) Arkkiatri: Myrkkyhoitajia voi tulla vielä lisää (13.1.2010, IS)
(103) Arkkiatri pelkää: Myrkkyhoitajia löytyy lisää (13.1.2010b, MTV)

Usein uutisissa käytetään suoraan erilaisia tunnesanoja myös rikostapauksiin ja niiden tekijöihin viitatessa. Näillä sanavalinnoilla rikoksentekijöistä luodaan eräänlaisia affektiivisia hahmoja, joihin liitetään mielikuvia ja tunteita (Rantasila, 2020, s. 41). Esimerkiksi monet Tervashongasta käytetyistä nimityksistä ovat negatiivisesti latautuneita: häntä kutsutaan muun muassa saatananpalvojaksi, Suomen vaarallisimmaksi naiseksi,

kaksoissurmaajaksi ja kiduttajaksi (ks. liite, kuva 1). Samoin hänen tekemäänsä rikosta kuvaillaan muun muassa raa'aksi, julmaksi, järkyttäväksi ja Suomea kuohuttaneeksi (9.3.2019, IS). Kivivuori ja muut (2002, s. 73) ovat havainneet, että väkivaltaan keskittyvä uutisointi hyödyntää runsaasti emotionaalisesti latautuneita sanoja, ja näin on tehty myös tutkimissani tapauksissa.

Viides tapa rakentaa uutistekstien affektiivisuutta on kuvien ja videoiden hyödyntäminen. Esimerkiksi Puustisen (2010, s. 48–53, 55) tutkimuksesta selviää, että dramaattinen kuvamateriaali voi olla merkittävä tekijä uutistekstin affektiivisuuden rakentumisessa. Hänen mukaansa kuva antaa kasvot, joita vihata ja syyttää. Esimerkiksi Tervashongasta käytetyt kuvat ovat uutisissa uhkaavan oloisia, sillä hänen ilmeensä niissä on synkeä ja samoin kuvien värimaailma on tummanpuhuva. Hän ei näytä kuvissa katuvalta, joten kuvaan on helppo kohdistaa negatiivisia tunteita. Kuvat saattavat herättää myös pelkoa yleisöissä. Puustinen (2010, s. 51) on havainnut, että tällaiset kuvat herättävät pelkoa muun muassa siksi, että katsoja pelkää itse joutuvansa uhkaavaan tilanteeseen. Katsoja saattaa kuvat nähdessään ajatella, että Tervashonka osuu hänenkin kohdalleen.

Uutiset välittävät tunteita myös videoissa näkyvien ihmisten kautta. Videossa esiintyvällä henkilöllä voi olla päällä jonkinlainen tunnereaktio, kuten liikutus, ja se rakentaa uutisen affektiivisuutta. Esimerkiksi MTV (5.5.2015) on Seinäjoen teinisurmaa käsittelevään uutiseen liitetyssä videossa haastatellut seinäjokisia nuoria ja koulun rehtoria, ja heidän puheistaan sekä olemuksista välittyvät ainakin epäuskon tunteet. Videossa he kommentoivatkin tapausta kauheaksi, käsittämättömäksi ja vaikeaksi. Kansalaisten kokemusten esille nostamista voi pitää affektiivisuuden rakentamisen keinona, sillä Rantasilan (2020, s. 17) mukaan tunteet välittyvät ihmisiltä toisille. Kansalaiset siis ikään kuin näyttävät, miten tapahtumiin pitäisi suhtautua ja millaisia tunteita yleisöjen pitäisi kokea.

Seitsemäs tapa, joilla mediat affektiivisuutta tutkimissani uutisteksteissä rakentavat, on huomiota herättävän ulkoasun käyttäminen. Tällä tarkoitan suurien kirjaimien ja faktalaatikoiden käyttämistä sekä lihavoituja ja klikkiotsikkotyyliin muotoiltuja otsikoita.

Paasonen (2014, s. 24) on havainnut, että sosiaalisen median alustat ohjailevat käyttäjiensä huomion kiinnittymistä jopa hyvin konkreettisin tavoin. Saman voi nähdä journalistisissa media-alustoissa. Esimerkiksi silloin, kun Terhi Tervashonka saa tuomion vesuritaposta, uutisissa on faktalaatikko, jossa kerrotaan hänen osallisuudestaan Hyvinkään kaatopaikkasurmaan. Otsikko ”Mukana saatananpalvontamurhassa” on kirjoitettu isoin, lihavoiduin kirjaimin, jolloin huomio kiinnittyy siihen. Näyttäisi siltä, että Tervashongan rikollista historiaa halutaan korostaa. Todennäköisesti Hyvinkään surman esiin tuominen aiheuttaakin yleisöissä negatiivisia tunteita.

Monet tekstien otsikoista on muotoiltu klikkiotsikkotyyliin (esimerkki 104). Samoin uutisten väliotsikoihin nostetaan usein tekstien dramaattisimpia sisältöjä (esimerkit 105 ja 106). Kun otsikoihin vielä yhdistetään tunteikkaita kuvauksia, kuten esimerkissä (104) käytetty *järkyttävä loppu*, kiinnittyy huomio varmasti uutiseen. Puustinen (2010, s. 53) on havainnut, että itse media-alustat voivat aiheuttaa negatiivisia tunteita yleisöilleen. Hänen mukaansa esimerkiksi Iltalehden valinta julkaista kouluampujan kuva lehdessään sai yleisöissä aikaan ärtymyksen tunteita. Jos yleisöt havaitsevat, että jotakin julkaistaan huomion herättämisen ja sen saamisen takia, voi se aiheuttaa Puustisen (2010, s. 54) mukaan negatiivisia tunteita. Voi siis olla, että medioiden hyödyntäessä klikkiotsikoita silloin, kun käsitellään vakavia rikoksia, mediat itse herättävät yleisöissä tunteita.

(104) Kolmiodraama sai järkyttävän lopun heinäkuisena iltana – näin suurperheen äiti päätyi syytteeseen (8.9.2019, IS)
(105) ”Olisinko ollut seuraava [uhri]” (20.2.2020, IL)
(106) [Murhaava hoitaja] Liikkuu vapaasti uhrien keskuudessa (19.6.2020, MTV)

Viimeinen keino, jolla tutkimani uutistekstit rakentavat affektiivisuutta, on laajempiin yhteiskunnallisiin ongelmiin viittaaminen. Niin kuin luvussa 2.5 mainitsin, mediassa nostetaan hanakasti esille se, kuinka yksittäinen rikos on esimerkki laajemmasta yhteiskunnallisesta ongelmasta (Moore, 2014, s. 3). Puustisen (2010, s. 53) tutkimuksissa on noussut esiin se, kuinka yhteiskunnalla koetaan olevan vastuuta yksilöiden väkivaltaisista teoista. Yhteiskunta ikään kuin tuottaa väkivaltaa tekeviä yksilöitä, ja tällainen ajatus aiheuttanee esimerkiksi ahdistusta ja vihaa. Kaikkia tutkimiani rikostapauksia yhdistetäänkin

laajempiin yhteiskunnallisiin epäkohtiin. Esimerkiksi Nykoppin tapaus saa aikaan kritiikkiä Suomen terveydenhuollon valvontaviranomaisia kohtaan (20.5.2009a, MTV). Tervashongan pako vankilasta taas nostattaa kritiikkiä suomalaista oikeuslaitosta kohtaan (3.8.2011a, IS).

4.3 Media-alustojen rikosuutisoinnin erot

Tässä alaluvussa tarkastelen, miten tutkimani uutismediat eroavat toisistaan uutisteksteissä muodostuvien narratiivien ja niiden affektiivisuuden osalta. Keskityn tarkastelemaan, miten eri uutismediat eroavat siinä, miten ne näitä ominaisuuksia teksteihin rakentavat. Lisäksi olen kiinnostunut siitä, miten eri mediat käyttävät visuaalista materiaalia näiden ominaisuuksien tukemiseen.

Kaikki mediat luovat rikoksentekijöistä narratiiveja. Eroja esiintyy kuitenkin siinä, kuinka yksityiskohtaisia nämä muodostuvat tarinat ovat. Yksityiskohtaisinta kuvailua näyttäisivät käyttävän Iltalehti, Ilta-Sanomat ja usein myös MTV. Nämä mediat kertovat tapauksista pienimmätkin yksityiskohdat ja tekevät uutisia lähes kaikesta, mitä tapauksesta on selvinnyt. Sen sijaan Helsingin Sanomat ja Yle näyttäisivät pitäytyvän uutisoinnissaan hieman pääpiirteisemmällä tasolla.

Eron huomaa selkeimmin siinä, kuinka mediat hyödyntävät tarinallista ilmaisutapaa. Esimerkeissä (107) ja (108) nähdään, kuinka Ilta-Sanomat ja Helsingin Sanomat hyödyntävät erilaisia kirjoitustyylejä, kun ne kertovat Rautavaaran perhesurman perheestä. Muutenkin Iltalehti, Ilta-Sanomat ja MTV kertovat asioista usein kertomukselliseen tyyliin, kun taas Helsingin Sanomien ja Ylen kirjoitustapa on neutraalimpi.

> (107) Noin 40-vuotias mies, 33-vuotias nainen, kuusivuotias esikoululaistyttö, 2- ja 1-vuotiaat tyttö ja poika. Siinä on lakonisesti kuvattuna koko perhe, jota 8000 asukkaan Nurmes suree - ja josta se puhuu. (31.10.2014, IS)

(108) Turmassa kuoli naisen lisäksi hänen 1-, 2- ja 6-vuotiaat lapsensa. Naisen avopuoliso ja kahden nuorimman lapsen isä oli bussissa, jota päin nainen ajoi. (30.12.2014, HS)

Mainitsin luvussa 2.1, että tutkimuksissa on havaittu, kuinka Helsingin Sanomat ja Yle ovat toisinaan lähestyneet iltapäivälehtimäisempää uutisointitapaa (Kivioja, 2008, s. 142; Matikainen ja muut, 2020, s. 72; Tuomi, 2022b, s. 3). Tämän pystyy havaitsemaan myös omasta aineistostani (esimerkit 109 ja 110). Pääosin voisi kuitenkin sanoa, että nämä mediat pitäytyvät asiallisemmassa tyylissä. Esimerkiksi nimitykset, joilla Helsingin Sanomat ja Yle surman tekijöihin viittaavat, ovat yleensä neutraalimpia kuin vastaavat muissa tutkimissani medioissa (esimerkit 111 ja 112). On kuitenkin hyvä huomata, että Helsingin Sanomat ja Yle käyttävät leimallisiakin nimityksiä, kuten Aino Nykoppista nimeä *myrkkyhoitaja*.

(109) Markkinoiden iloinen tunnelma oli tiessään. Lähes kaikki keskustelivat ahdistuneina bussionnettomuudesta. (28.10.2014a, HS)
(110) Suomalaisten sarjamurhaajien skaala on laaja: yksi on tappanut viisi lastaan, toinen myrkyttänyt vanhuksia, kolmas kuristanut seksuaalisen himon vallassa naisia hengiltä. (1.2.2021, Yle)
(111) Syytettynä on 15-vuotias tyttö - - (4.11.2015, Yle)
(112) Mustasukkainen 15-vuotias tyttö puukotti luokkatoverinsa raa'alla tavalla hengiltä - - (26.6.2019, IL)

Kun rikoksentekijöistä luotujen narratiivien affektiivisuutta vertailee eri media-alustojen välillä, ovat erot samantapaisia kuin narratiivisuutta tarkasteltaessa. Jälleen Iltalehti, Ilta-Sanomat ja MTV ovat affektiivisempia kuin Helsingin Sanomat ja Yle: niissä hyödynnetään useammin tunteita välittäviä sanavalintoja, visuaalista aineistoa sekä näkökulmia. Esimerkiksi Laihian surmasta uutisoitaessa Iltalehti kuvailee sitä muun muassa Laihiaa järkyttäneeksi henkirikokseksi, ihmissuhdedraamaksi sekä hämmentäväksi, omituiseksi ja vaikeaksi (22.5.2019, IL; 31.7.2019, IL). Yle taas nimittää tapausta epäillyksi henkirikokseksi sekä yhdessä uutisessa vaikeaksi (25.7.2018, Yle). Toisaalta sanavalinnat ovat Helsingin Sanomilla ja Ylelläkin välillä tunteita välittäviä: esimerkiksi Seinäjoen teinisurmaa kyseiset mediat kuvaavat muun muassa järkyttäväksi, surulliseksi ja koskettavaksi (29.4.2015, HS; 30.4.2015, Yle).

Kaikki mediat hyödyntävät uutisoinnissaan tunteita välittävää kuva- ja videomateriaalia. Usein MTV:n kuvat ja videot ovat affektiivisimpia, sillä niissä on dramaattisuutta lisääviä elementtejä, kuten dramaattista musiikkia (esim. 20.9.2020, MTV; 4.3.2023, MTV). Muut mediat ovat usein kuvanneet esimerkiksi tapahtumapaikkoja, tapahtumapaikkakuntaa ja rikoksen tehneitä henkilöitä (esim. 28.10.2014b, HS; 10.3.2020, IS), mutta MTV:n kaltaisia dramaattisia elementtejä ei näissä kuvissa ja videoissa esiinny. Tunteet välittyvät niidenkin kautta, mutta todennäköisesti tunnekokemus on lievempi.

Medioiden välillä on myös muita eroja affektiivisuuden välittämisessä. Iltalehti, Ilta-Sanomat ja MTV nostavat uutisteksteissään kansalaisten kokemuksia sekä asiantuntijoiden havaintoja enemmän esille kuin Helsingin Sanomat ja Yle (esim. 27.10.2014a, MTV; 23.5.2019, IL; 2.8.2019, IS). Jälleen poikkeuksiakin kuitenkin löytyy, kun Helsingin Sanomat on käynyt haastattelemassa paikkakuntalaisia Rautavaarassa perhesurman jälkeen (esimerkki 113).

> (113) Rautavaaralainen lukiolainen Leila Kokkonen ei voi ymmärtää, miksi äiti olisi tahallaan ajanut lastensa kanssa päin bussia. (28.10.2014a, HS)

Kaiken kaikkiaan voisi sanoa, että niin kuin aiemmissakin tutkimuksissa on todettu (esim. Noppari ja muut, 2015, s. 33; Haara ja muut, 2017, s. 62, 69, 71) iltapäivälehtien eli Iltalehden ja Ilta-Sanomien uutiset rikoksentekijöistä ovat tarinallisimpia sekä affektiivisimpia. Myös MTV:n sisällöt ovat samaa tasoa. Helsingin Sanomat ja Yle pitäytyvät neutraalimmassa uutisointitavassa. Yllättävää on kuitenkin se, että jokaisen tarkastelemani rikoksentekijän kohdalla löytyy vähintään yksi uutinen, jonka kohdalla kumpikin tai jompikumpi näistä medioista on käyttänyt tabloidimaisempaa lähestymistapaa.

5 Päätäntö

Tässä pro gradu -tutkielmassa olen tarkastellut viiden journalistisen uutismedian muodostamia narratiiveja viidestä naispuolisesta rikoksentekijästä. Lisäksi olen tarkastellut näiden narratiivien affektiivisuutta eli sitä, miten naisrikoksentekijöistä kirjoitetut uutiset välittävät tunteita. Tämän lisäksi olen ollut kiinnostunut siitä, miten viisi tutkimaani journalistista uutismediaa (Iltalehti, Ilta-Sanomat, Helsingin Sanomat, MTV ja Yle) eroavat toisistaan uutisten narratiivisuutta ja affektiivisuutta tarkasteltaessa. Nämä asiat ovat valikoituneet tutkimuskohteekseni siksi, koska olen halunnut selvittää, miten valtakunnalliset journalistiset uutismediat viestivät naispuolisista henkirikoksen tehneistä henkilöistä. Tutkimusaineistonani olen käyttänyt viidestä tutkimastani mediasta keräämiäni uutisartikkeleita, joita on ollut yhteensä 809 kappaletta.

Ensimmäinen tutkimuskysymykseni oli, että millaisia narratiiveja journalistissa uutismedioissa muodostuu naispuolisista henkirikoksen tehneistä henkilöistä. Näissä rikoksentekijöistä muodostuvissa narratiiveissa on havaittavissa kuusi elementtiä, jotka toistuvat kaikkien tutkimieni rikoksentekijöiden kohdalla. Vaikka siis otin tutkittavakseni viisi erilaista rikostapausta, kirjoittavat mediat niistä samantyylisiä uutistekstejä.

Ensimmäinen narratiiveissa toistuva elementti on niiden tarinallisuus. Jokaisesta rikoksentekijästä näytetään kertovan uutisissa kaikki mahdolliset tiedot, jotka mediat ovat selville saaneet. Lisäksi nämä tiedot kerrotaan uutisissa mahdollisimman yksityiskohtaisesti ja usein vieläpä kertomuksellisessa muodossa. Aiemmissa tutkimuksissa on selvitetty (esim. Van Krieken ja muut, 2015a, s. 12), että tällaiset yksityiskohtaiset kuvaukset saavat yleisöt samaistumaan teksteissä kerrottuihin tapahtumiin sekä kokemaan, että olisivat tapahtumissa läsnä. Samalla tällaiset esitysmuodot herättävät yleisöissään tunteita juuri niiden tarjoaman samaistumispinnan takia. Onkin syytä pohtia, mikä on uutismedioiden motiivi hyödyntää tällaista tarinallista esitystapaa. Onko syy kaupallinen, eli tarinallisen muodon ajatellaan myyvän paremmin? Samalla voidaan miettiä, onko se

kunnioittavaa esimerkiksi rikoksen uhreja sekä heidän omaisiaan kohtaan, että asioita heidän elämästään kerrotaan tällä tavalla myynnin takaamiseksi.

Toinen elementti, joka narratiiveissa toistuu, on naiseuden korostaminen. Kaikkia tutkimiani rikoksentekijöitä kutsutaan uutisissa naisiksi tai tytöiksi. Olen maininnut tässä tutkimuksessa useampaan kertaan, että nainen on harvinainen rikoksentekijä. Esimerkiksi Venäläinen (2015, s. 73) on havainnut, että naisten tekemät rikokset nostetaan uutisoinnissa esille juuri niiden harvinaislaatuisuuden takia. Myös tutkimassani aineistossa korostetaan erilaisin sanavalinnoin sitä, kuinka harvinaisia tarkastelemieni naisten tekemät rikokset ovat olleet. Niitä kutsutaan harvinaislaatuisiksi, yllättäviksi, odottamattomiksi, poikkeuksellisiksi ja Rautavaaran perhesurmaa jopa ”tapahtumasarjaksi vailla vertaansa”. Tutkimusten mukaan (esim. Venäläinen, 2015, s. 86–87) naisen tekemä väkivaltarikos on ristiriidassa häneen yleensä liitetyn hoivaavuuden sekä huolehtivaisuuden kanssa, ja tämä voi olla syynä sille, miksi tällaisia sanavalintoja käytetään. Samaan aikaan uutisartikkeleissa häivytetään tätä ristiriitaa antamalla syitä sille, miksi naiset ovat päätyneet rikoksia tekemään. He saattavat olla esimerkiksi olosuhteiden uhreja mielenterveysongelmien tai yhteiskunnallisten syiden takia (Venäläinen, 2015, s. 79).

Tällainen naiseuden korostaminen uutisissa saa pohtimaan, millainen naisen rooli tämän päivän yhteiskunnassa on. Ainakin tutkimieni rikoksentekijöiden kohdalla mediat tuntuvat viestittävän, että nainen on edelleen esimerkiksi vaimo tai äiti. Tällöin hänet määritellään jonkin itsensä ulkopuolella olevan tekijän kautta (puoliso, lapsi) eikä hän näin ollen ole itsenäinen subjekti. Tällaisia nimityksiä naisista on käytetty jo pitkään suomalaisessa mediassa (Nikunen, 2001, s. 166). Luvussa 2.5 toin esille sen, kuinka naiset ja miehet esitetään mediassa edelleen stereotyyppisesti. Saman voi havaita tutkimieni rikoksentekijöiden kohdalla. Voikin pohtia, kertooko tämä laajemmin siitä, mikä sukupuolten asema suomalaisessa yhteiskunnassa on. Onko tasa-arvoa saavutettu, jos eriarvoisuutta on havaittavissa tällaisissa rakenteissa?

Kolmas narratiiveissa havaittava elementti on rikoksentekijöiden nimeäminen. Sen lisäksi, että heitä nimitetään heidän sukupuolensa kautta, rikoksentekijöistä käytetään myös muita nimityksiä. Usein nämä nimitykset muuttuvat uutisoinnin eri vaiheissa: alussa mediat noudattavat Julkisen sanan neuvoston ohjeita (ks. luku 2.4) eivätkä paljasta rikoksentekijän henkilötietoja. Tällöin käytetään nimityksiä kuten *perushoitaja* ja *nuori nainen*. Nopeasti mukaan tulee kuitenkin ”lempinimiä”, jotka ovat usein negatiivisesti latautuneita ja affektiivisesti tahmeita, eli niihin liitetään erilaisia tunteita ja mielikuvia (Rantasila, 2020, s. 41). Esimerkiksi Terhi Tervashonka on *kaksoissurmaaja*, Aino Nykopp *myrkkyhoitaja* ja Virpi Niemi *rakastajatar* (ks. muut nimitykset liitteenä: kuvat 1–5). Tällaiset kutsumanimet rakentavat rikoksentekijästä muodostuvaa tarinaa juuri nimityksiin liitettävien mielikuvien kautta. Käytetyt nimitykset luovat mielikuvia siitä, että niiden kantaja on tehnyt jotakin moraalitonta ja tuomittavaa. Ehkä mediat tällaisia nimityksiä käyttäessään omalta osaltaan tuomitsevat rikollisten teot.

Neljäs narratiiveissa toistuva elementti on rikoksentekijöiden luonteenpiirteiden korostaminen. Kaikki luonteenpiirteet, joita heistä esiin tuodaan, ovat useimmiten negatiivisiksi miellettäviä (luonteenpiirteitä nähtävillä liitteen kuvissa). Heidän kerrotaan olevan esimerkiksi sairaalloisen mustasukkaisia, vaarallisia, häikäilemättömiä ja empatiakyvyttömiä. Samoin rikoksentekijöiden menneisyydestä kaivellaan esiin sellaisia yksityiskohtia, jotka todistavat heidän olleen pahoja myös ennen rikoksiaan (Noppari ja muut, 2015, s. 109). Jos heidän hyviä luonteenpiirteitään nostetaankin esille, niitä pidetään epäilyttävinä tai sopimattomina. Myös silloin, jos rikoksentekijän kerrotaan katuvan tekojaan, kyseistä näkökulmaa ei nosteta uutisoinnissa keskiöön.

Viides elementti, jota narratiiveissa käytetään ja joka niiden kertomuksellisuutta lisää, on kuvien ja videoiden käyttäminen. Niin kuin luvussa 4.1.4 mainitsin, uutiskuva vie lukijan tapahtumapaikalle ja tyydyttää uteliaisuuden (Ovaskainen, 2007, s. 51). Tapahtumat siis tulevat lähemmäs lukijaa. Muutenkin visuaalista aineistoa käyttämällä uutisista tehdäänkin vielä yksityiskohtaisempia, kun esimerkiksi rikoksentekijät ja tapahtumapaikat näytetään yleisöille. Usein tapahtumia myös dramatisoidaan varsinkin videoilla, kun niihin

liitetään pelottavaa musiikkia tai muita tunteita herättäviä elementtejä. Miksi mediat julkaisevat tällaista rikokseen liittyvää kuvamateriaalia? Onko syy jälleen kaupallinen? Nopparin ja muiden (2015, s. 122–123) mukaan rikosjournalismin tehtävänä on lujittaa yhteiskunnan rajoja ja samalla muistuttaa ihmisiä rajojen rikkomisen seurauksista. Kuvien julkaisuun voi siis liittyä tällainenkin puoli: ihminen menettää kasvonsa, kun hänen kuvansa paljastetaan rikoksen yhteydessä. Kuvien näyttäminen mediassa voi siis muistuttaa siitä, kuinka rikosten tekeminen on väärin ja voi saada ihmiset tätä kautta pysymään erossa rikollisuudesta.

Kuudes narratiiveissa toistuva elementti on yhteiskunnan kritisoiminen. Kaikkien tutkimieni rikoksentekijöiden kohdalla heidän tarinaansa liitetään laajempiin yhteiskunnallisiin narratiiveihin, kuten oikeuslaitoksen epäkohtiin tai lapsiperheiden saaman tuen vähyyteen. Tutkimisen arvoista olisikin se, onko tällainen yhteiskunnallisten ongelmien esiin tuominen tavallisempaa naisten tekemistä rikoksista uutisoitaessa. Mikäli näin on, tämä voi jälleen viestittää siitä, kuinka naisen tekemä rikos nähdään ristiriitaisena. Syy hänen tekemäänsä rikokseen nähdään olevan ennemmin yhteiskunnallinen kuin naisesta itsestään johtuva. Niin kuin luvussa 2.4 mainitsin, Nopparin ja muiden (2015, s. 10) mukaan olisi tärkeää, että mediassa otettaisiin huomioon se yhteiskunnallinen konteksti, joka on vaikuttanut rikollisuuden syntyyn. Tämä siis näyttäisi toteutuvan ainakin naisista tuotetuissa rikosuutisissa, mutta samalla voidaan pohtia, saako tällainen näkökulma näyttämään rikoksentekijän teot hyväksyttävämpinä.

Toinen tutkimuskysymykseni oli, että miten affektiivisia eli tunteita herättäviä naispuolisista henkirikoksen tehneistä henkilöistä muodostuvat narratiivit ovat. Analysoidessani aineistoni affektiivisuutta havaitsin kahdeksan erilaista keinoa, joilla affektiivisuus uutisteksteihin rakentuu. Näitä keinoja ovat asioiden toistaminen, tuttujen ja samaistusta herättävien elementtien käyttäminen, tarinallisuuden hyödyntäminen, tunteiden suora nimeäminen, kuvien ja videoiden hyödyntäminen, kansalaisten kokemusten esille nostaminen, huomiota herättävän ulkoasun käyttäminen ja yhteiskunnallisiin ongelmiin viittaaminen. Huomioimisen arvoista on se, että monet näistä keinoista ovat samoja, joilla

teksteihin rakennetaan narratiivisuutta. Tästä voikin tehdä johtopäätöksen, että ainakin tutkimissani rikosuutisissa narratiivisuus sekä affektiivisuus kulkevat käsi kädessä. Vastaavan havainnon narratiivien sekä affektien yhteydestä on tehnyt esimerkiksi Rantasila (2018, s. 43): hänen mukaansa affektit luovat tahmaisia yhteyksiä eri aikakerrosten eli menneen, tulevan ja nykyisyyden välille. Ne siis omalta osaltaan rakentavat muodostuvaa narratiivia.

Miksi mediat hyödyntävät tällaista affektiivista lähestymistapaa rikoksista uutisoidessaan? Ensinnäkin, niin kuin luvussa 3.2 mainitsin, affektiiviset käytännöt linkittyvät yhteiskunnan arvoihin ja moraaleihin (Nikunen, 2016, s. 285). Se, millaisin affektein tietty asia esimerkiksi mediassa ilmaistaan, näyttää, miten kyseinen media asiaan suhtautuu. Koska rikoksen ja varsinkin murhan tekeminen on moraalisesti väärin, tukevat medioiden välittämät negatiiviset tunteet yhteiskunnassa yleisesti vallitsevia arvoja: rikokseen kuuluukin suhtautua negatiivisesti. Rikosuutiset siis omalta osaltaan vahvistavat yhteiskunnan moraalia (Noppari ja muut, 2015, s. 123).

Toinen syy, miksi affekteja tutkimissani rikosuutisissa todennäköisesti hyödynnetään, on niiden luoma yhteisöllisyyden tunne. Nopparin ja muiden (2015, s. 123) mukaan yksiselitteisen paheksuttavina esitetyt rikokset tarjoavat ihmisille mahdollisuuden kokea yhdessä kollektiivisia suuria tunteita. Samalla ihmiset voivat uutisia lukiessaan ikään kuin testata omaa moraalista herkkyyttään (Dahlgren, 1988, s. 203–204): koenko lukiessani samoja tunteita, joita valtaosa ihmisistä on kokenut? Dahlgrenin (1988, s. 203–204) mukaan tämä on syy sille, miksi rikosuutiset kiinnostavat. Mediat haluavat houkutella lukijoita puoleensa, ja siksi uutisiin laitetaan tällaisia moraalista herkkyyttä testaavia affektiivisia elementtejä.

Aineistostani pystyi tekemään myös sen havainnon, että rikoksen tehneiden naisten omia tunteita ei tuoda medioissa useinkaan esille. Latun (2016, s. 215) mukaan naiset tuntevat monenlaisia tunteita väkivaltaa tehtyään, mutta ainakin tutkimieni rikosuutisten kohdalla nämä tunteet sivuutetaan. Voidaankin pohtia, kerrotaanko rikollisista vain

niin sanotusti ulkopuolisin silmin, koska muuten heidän asemaansa olisi helpompi asettua. Ehkäpä ajatellaan, että se ei tue yhteiskunnallisia arvoja, jos rikoksentekijään suhtaudutaan esimerkiksi säälien hänen saadessaan kertoa omista tuntemuksistaan.

Kolmas tutkimuskysymykseni oli, että mitä eroja eri uutismedioiden narratiiveissa ja niiden affektiivisuudessa ilmenee. Tutkimustulokseni vahvistavat aiempien tutkimusten tuloksia (esim. Haara ja muut, 2017, s. 62, 69, 71): iltapäivälehtien uutiset ovat narratiivisimpia ja affektiivisimpia. Noppari ja muut (2015, s. 123) kuvailevat iltapäivälehtien tyyliä osuvasti: ne yrittävät löytää rikosuutisiinsa sellaisia elementtejä, jotka erottaisivat ne tavallisesta tarinasta. Lisäksi rikokset esitetään draamoina ja mysteereinä, jolloin esille nostetaan yksityiskohtia, spekulaatioita motiiveista sekä tietoja tekijän tai uhrin taustoista. Noppari ja muut (2015, s. 123) ovatkin havainneet, että tällaiseen kerronnan tapaan sopivat myös sukupuoleen liittyvät kärjistykset ja stereotypiat.

Myös MTV:n uutisointi on usein tarinallista ja tunteita välittävää. Varsinkin kuvat ja videot ovat MTV:llä usein tarinallisiksi muotoiltuja. Sen sijaan Yle ja Helsingin Sanomat pitäytyvät neutraalimmassa uutisointityylissä. Ne kertovat, miten asiat ovat menneet ilman tapahtumien ylimääräistä värittämistä. Tutkimuksissa on kuitenkin havaittu, että Yle ja Helsingin Sanomat ovat toisinaan lähestyneet iltalehtimäisempää uutisointitapaa (Kivioja, 2008, s. 142; Matikainen ja muut, 2020, s. 72; Tuomi, 2022b, s. 3). Tämän voi havaita myös omasta aineistostani: sävy on pääosin asiatyylinen, mutta muutamia sisällöltään tarinallisempia sekä tunteellisempia poikkeuksia löytyy.

Tutkimuksissa on havaittu, että rikosuutisointi on alkanut muistuttaa fiktiivisiä narratiiveja (esim. Lund & Jensen, 2011, s. 160). Tekemäni tutkimus vahvistaa näitä tutkimustuloksia, sillä naispuolisista rikoksentekijöistä kirjoitetut uutiset muodostavat koherentteja, tunteita herättäviä tarinoita. Samaan aikaan naiset esitetään näissä tarinoissa tietyin sukupuoleen liitettyjen käsitysten kautta (Nikunen, 2001, s. 181). Venäläinen (2015, s. 74) kuvaa tätä niin, että väkivaltaa tehneiden naisten ja heidän toimintansa kuvaukset linkittyvät sukupuolta luoviin kulttuurisiin diskursseihin (eli merkityksellistämisen tapoihin) ja

niiden muovautumiseen ja toistumiseen. Kun naisista siis kirjoitetaan uutistekstejä yllä luetelluin tavoin, kertoo tämä siitä, miten naisiin yleensäkin kulttuurissamme ja yhteiskunnassamme asemoidutaan.

Tässä tutkimuksessa olen tarkastellut, miten journalistiset uutismediat rikoksentekijöistä viestivät. Jatkotutkimusta ajatellen seuraavaksi tutkimuksen kohteeksi voisi ottaa sen, miten muut media-alustat sen tekevät. Sosiaalinen media on esimerkiksi nuorille tärkeä tietolähde (Sanomalehtien Liitto, 2020, s. 4), ja siksi olisi kiinnostavaa tutkia, miten sosiaalisen median eri alustoilla rikollisista kerrotaan. Näin voisi tehdä myös vertailua siitä, onko sävy rikollisia kohtaan sosiaalisessa mediassa esimerkiksi sallivampi tai rikollisia ihannoivampi (ks. Tuomi, 2022b, s. 52). Toinen mahdollinen jatkotutkimusaihe olisi miespuolisista rikoksentekijöistä muodostuvien narratiivien tarkastelu. Näin voitaisiin vertailla, miten naisista ja miehistä muodostuvat narratiivit eroavat toisistaan. Viestivätkö mediat miespuolisista rikoksentekijöistä sallivampaan sävyyn, koska väkivallan tekeminen nähdään heidän sukupuolelleen ominaisena käytöksenä (Mäntymäki, 2015a, s. 4–5)? Vai onko sallivampi ja selittelevämpi viestintätyyli ominaisempaa naispuolisten rikoksentekijöiden kohdalla, koska väkivallan ei koeta sopivan heidän feminiinisyyteensä ja tällöin heidän teoilleen on löydettävä selitys jostakin muualta kuin heistä itsestään (Venäläinen, 2015, s. 74–75)?

Lähteet

Aineistoluettelo

Autio, S. (2014, 9. marraskuuta). *Rautavaaran tragedia palautti isän järkyttävät muistot: Ex-vaimoni surmasi 3 ihanaa lastamme*. Ilta-Sanomat. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000833053.html

Autio, S. (2015b, 19. marraskuuta). *Seinäjoen teinisurma: Oikeuspsykiatrin mukaan tekotapa viittaa häikäilemättömyyteen ja tunnekylmyyteen*. Ilta-Sanomat. Noudettu 28.8.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000001038465.html

Autio, S. (2018, 19. heinäkuuta). *Laihian epäilty naistappo – 46-vuotias nainen päästettiin vapaaksi.* Ilta-Sanomat. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005762433.html

Autio, S. (2020, 26. heinäkuuta). *Tokkuraisen lehtorin omituiselta maistunut jugurtti paljasti Suomen ainoan tiedetyn naissarjamurhaajan – näin Aino Nykopp muuttui kosmetologista myrkkyhoitajaksi*. Ilta-Sanomat. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006579194.html

Ekman, M. (2015, 30. huhtikuuta). *Kriisityö 15-vuotiaan tytön surmasta jatkuu Seinäjoella viikkoja.* Yle. Noudettu 28.8.2023 osoitteesta https://yle.fi/a/3-7963608

Erkkilä, J. (1998, 11. joulukuuta). *Rikospoliisi vaatii kolmea tekijää vangittavaksi Hyvinkään surmasta*. Helsingin Sanomat. Noudettu 1.5.2023 osoitteesta https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000003764560.html

Halonen, A., IS. & STT. (2014, 27. lokakuuta). *Poliisi Rautavaaran tragediasta: Tästä pariskunta riiteli bussissa*. Ilta-Sanomat. Noudettu 31.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000827084.html

Halonen, A. (2014, 24. marraskuuta). *Psykologi perhesurmien syistä: "Monesta asiasta kysymys"*. Ilta-Sanomat. Noudettu 31.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000839555.html

Halonen, A. (2018, 13. heinäkuuta). *Poliisi vangitsi naisen epäiltynä Laihian henkirikoksesta - 60-vuotiaan naisen ruumis löytyi omasta talosta: Kuolinsyy yhä epäselvä*.

Iltalehti. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/201807132201072561

Halonen, A. (2021, 21. marraskuuta). *Musta kupla*. Iltalehti. Noudettu 1.5.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/d92f3f61-1464-495b-b73b-796858fa141d

Harju, E. (2015, 20. marraskuuta). *Seinäjoen teinisurmaa edeltäneet Whatsapp-viestit: "Käyn ampumas sen"*. Iltalehti. Noudettu 29.8.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/uutiset/a/2015112020702671

Harju, E. (2016, 14. elokuuta). *He ovat Suomen vaarallisimmat naiset - uhreina kumppaneita ja lapsia*. Iltalehti. Noudettu 1.5.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/uutiset/a/2016081222088078

Hedberg, M. (2014a, 27. lokakuuta). *IL Nurmeksessa: Paikkakuntalaiset järkyttyivät tragediasta*. Iltalehti. Noudettu 31.5.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/uutiset/a/2014102718785813

Helsingin Sanomat. (2014b, 28. lokakuuta). *Rautavaaran kuolonkolarin taustalla aiemmin alkanut eroriita*. Noudettu 31.5.2023 osoitteesta https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002772943.html

Helsingin Sanomat. (2015, 28. huhtikuuta). *Teinityttö löydettiin surmattuna Seinäjoella*. Noudettu 27.8.2023 osoitteesta https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002820055.html

Hiiro, J. (2014, 23. marraskuuta). *Ministeri Huovinen: Suomessa ei kehdata pyytää apua*. Helsingin Sanomat. Noudettu 31.5.2023 osoitteesta https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002779968.html

Holopainen, S., Pimiä, K. & Ranta, N. (2014b, 28. lokakuuta). *Rautavaaran tragedia: Nämä tapahtumat askarruttavat yhä poliisia*. Ilta-Sanomat. Noudettu 31.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000827625.html

Hujanen, M. (2017, 3. kesäkuuta). *Myrkkyhoitaja kätki rauhoittavia iäkkään rouvan jogurttiin – sai kipinän kirjeestä, joka ei koskaan saapunut perille*. Ilta-Sanomat. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005237347.html

Husu, P. (2014b, 27. lokakuuta). *Poliisi paljastaa perhesurmasta: Tästä bussissa riideltiin*. Iltalehti. Noudettu 31.5.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/uutiset/a/2014102718786076

Iltalehti. (2010, 14. tammikuuta). *Myrkkyhoitaja oli epäiltynä jo 10 vuotta sitten*. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/uutiset/a/2010011410924819

Iltalehti. (2010, 22. joulukuuta). *Hän on Suomen ensimmäinen naissarjamurhaaja*. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/uutiset/a/2010122212904780

IS. (2009, 20. toukokuuta). *MTV3: Myrkkyhoitajan ex-pomo epäili tätä jo vuosia sitten*. Ilta-Sanomat. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000180591.html

IS. (2011a, 3. elokuuta). *Kaksoismurhaaja avovankilassa - suomalaiset järkyttyivät, "mikä oikeuslaitosta vaivaa?"*. Ilta-Sanomat. Noudettu 1.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000420072.html

IS. (2011b, 3. elokuuta). *Poliisi: Tervashonka voi olla jo ulkomailla*. Ilta-Sanomat. Noudettu 1.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000420136.html

IS-STT. (2009, 22. toukokuuta). *Myrkkyhoitajakohu: ei uusia rikosepäilyjä*. Ilta-Sanomat. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000227750.html

IS-STT. (2010, 14. toukokuuta). *Myrkkyhoitaja järkyttyi oikeuden ratkaisusta*. Ilta-Sanomat. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000081050.html

IS. & STT. (2014, 26. lokakuuta). *Nainen ja kolme pientä lasta kuolivat rajussa kolarissa*. Ilta-Sanomat. Noudettu 31.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000826725.html

Joki, N. (2018, 25. heinäkuuta). *Laihian henkirikoksesta epäillyt vapautettu – poliisilla edelleen kolme epäiltyä*. Yle. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://yle.fi/a/3-10321660

Julku, M. (2019, 23. toukokuuta). *Tämä Laihian oudosta henkirikoksesta tiedetään nyt: Suurperheen äidin lisäksi muitakin epäiltyjä - Poliisi kuvailee yksityiskohtia ”arkaluontoisiksi”.* Iltalehti. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/446b1a75-76f4-44ff-a446-9ff3270369bd

Julku, M. (2019, 31. heinäkuuta). *Suurperheen äitiä epäillään rakastajansa vaimon taposta Laihialla, surmapaikalla ollut vieras mies hämmentää poliisia – Tämä kaikki tiedetään nyt*. Iltalehti. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/3447ac09-ca1d-491b-98a9-00b3cdaebe86

Leiwo, H. (2019, 2. syyskuuta). *Laihian surman käsittely alkoi Pohjanmaan käräjäoikeudessa – syyttäjä vaatii 1971 syntyneelle naiselle vankeutta*. Yle. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://yle.fi/a/3-10949840

Kaakinen, E. (2018, 10. heinäkuuta). *Kaksi miestä vangittu epäiltynä Laihian henkirikoksesta*. Yle. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://yle.fi/a/3-10297706

Kauranen, A. (2015, 4. toukokuuta). *15-vuotiasta epäiltyä kuultu: Poliisilla käsitys surman tekotavasta*. Iltalehti. Noudettu 28.8.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/uutiset/a/2015050419626001

Kerkelä, Lasse. (2015, 29. huhtikuuta). *Teinityttö pidätettiin koulukaverinsa taposta epäiltynä Seinäjoella – "He olivat kavereita, mutta eivät bestiksiä"*. Helsingin Sanomat. Noudettu 27.8.2023 osoitteesta https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002820202.html

Kerkelä, Lasse. (2015, 30. huhtikuuta). *Teinityttö vangittiin koulukaverinsa taposta*. Helsingin Sanomat. Noudettu 27.8.2023 osoitteesta https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002820541.html

Kilpeläinen, K. (2020, 28. huhtikuuta). *16 veitseniskua*. Iltalehti. Noudettu 27.8.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/fc377e35-9566-4e8a-9df8-551e443aa31c

Koponen, K. & Repo, P. (2014, 25. marraskuuta). *Lastensurmat herättivät: Perheiden kodinhoitoapua lisätään*. Helsingin Sanomat. Noudettu 31.5.2023 osoitteesta https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002780332.html

Kujala, P. (2019, 7. toukokuuta). *KRP epäilee: Laihialla tapettiin 60-vuotias nainen – poliisilla hyvä käsitys salaperäisestä kuolinsyystä*. Ilta-Sanomat. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006096141.html

Kunnas, R. (2019, 20. elokuuta). *Laihian kolmiodraaman uudet yksityiskohdat julki: Syytön mies nukkui surmatun naisen vieressä*. Iltalehti. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/ddc1e022-2703-4222-806a-13bc44362893

Kunnas, R. (2019c, 2. syyskuuta). *Laihian surmayö: Kotona vieras mies, vaimo kuolleena sängyssä – Tällainen oli aviomiehen hätäpuhelu*. Iltalehti. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/1e55c630-400e-44a5-a214-b333f64a2180

Kunnas, R. (2019d, 2. syyskuuta). *Laihian surma: Poliisi kuunteli salaa rakastavaisten keskusteluja*. Iltalehti. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/be40a809-53cc-4aec-b34d-312a50ce47de

Kunnas, R. (2020, 7. helmikuuta). *Sarjamyrkyttäjä Aino Nykopp haluaa vapaaksi*. Iltalehti. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/14783f8b-8c57-4d08-aa32-c4451f588f8d

Kunnas, R. (2020, 16. huhtikuuta). *Salainen istunto: Hovioikeus kuulee kylmäveristä sarjamurhaajaa - myrkkyhoitaja haluaa pian pois vankilasta*. Iltalehti. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/af358958-c56d-4ef2-8593-f89a980a0cac

Laine, L. (2020, 20. helmikuuta). *Irmeli oli samoihin aikoihin sairaalassa, kun myrkkyhoitaja iski – nyt hän kertoo yöstä, jolloin tapasi tunnetun sarjamurhaajan*. Iltalehti. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/6068e20d-0eb6-4142-b936-46a6d097a3c7

Latva-Mantila, P. (2015a, 2. toukokuuta). *Poliisi: Taposta epäilty 15-vuotias tyttö saa opiskella ja kuntoilla vankilassa*. Ilta-Sanomat. Noudettu 27.8.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000919039.html

Latva-Mantila, P. (2015, 21. marraskuuta). *Näin Seinäjoen teinisurmasta syytetty viestitteli epätoivoisesta ihastuksestaan: ”En kestä, en kestä”*. Ilta-Sanomat. Noudettu 27.8.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000001039105.html

Lehtonen, M.-O. (2015, 29. huhtikuuta). *Epäusko valtasi Seinäjoen - mitä teinityttöjen välillä tapahtui?* Iltalehti. Noudettu 27.8.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/uutiset/a/2015042919603884

Lehtonen, M.-O. (2015, 1. toukokuuta). *15-vuotiaan surma: Tytöt lähtivät koulusta mopoautolla*. Iltalehti. Noudettu 27.8.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/uutiset/a/2015050119611972

Mainio, T. & Huhtanen, J. (2014, 26. lokakuuta). *Rautavaaran turma-autoa kuljettanut nainen ja mies riitelivät bussissa ennen kolaria*. Helsingin Sanomat. Noudettu 31.5.2023 osoitteesta https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002772560.html

Mainio, T. (2014a, 28. lokakuuta). *Neljän ihmisen kuolemaan päättynyt kolari hiljensi Rautavaaran.* Helsingin Sanomat. Noudettu 31.5.2023 osoitteesta https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002772893.html

Mankkinen, J. (2021, 1. helmikuuta). *Pahimpien rikollisten tarinat päätyvät nyt suoratoistopalveluihin: uusi sarja kertoo suomalaisista sarjamurhaajista, joista yhdellä on 12 uhria*. Yle. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://yle.fi/a/3-11761939

Mantsinen, J. (2019, 31. heinäkuuta). *Kolmiodraama Laihian epäillyn henkirikoksen taustalla, naista epäillään toisen naisen tappamisesta viime kesänä*. Helsingin Sanomat. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006189932.html

Mattila, S. (2022, 15. joulukuuta). *Sarjamurhista tuomittu myrkkyhoitaja Aino Nykopp anoi vapaaksi jo toista kertaa – turhaan*. Ilta-Sanomat. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000009268237.html

Moisio, T. (2014, 1. marraskuuta). *Perhesurmaa hautonut äiti: "Aioin viedä lapset mennessäni suloiseen uneen".* Helsingin Sanomat. Noudettu 31.5.2023 osoitteesta https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002774153.html

MTV. (1998, 8. joulukuuta). *Hyvinkään kaatopaikkasurmassa pidätyksiä*. Noudettu 1.5.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/hyvinkaan-kaatopaikkasurmassa-pidatyksia/5452554#gs.wadxtb

MTV. (1999, 17. maaliskuuta). *Saatananpalvonta paloittelumurhan taustalla*. Noudettu 1.5.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/saatananpalvonta-paloittelumurhan-taustalla/5457376#gs.wadymk

MTV. (2007, 21. kesäkuuta). *Vesurisurmasta epäilty oli mukana Hyvinkään paloittelusurmassa*. Noudettu 1.5.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/vesurisurmasta-epailty-oli-mukana-hyvinkaan-paloittelusurmassa/2066818#gs.wadzsw

MTV. (2009a, 23. huhtikuuta). *Myrkkyhoitajaksi epäilty oikeudessa koruvarkauksista.* Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/myrkkyhoitajaksi-epailty-oikeudessa-koruvarkauksista/2043364#gs.5h6fsb

MTV. (2009b, 23. huhtikuuta). *Lähde: Epäillystä myrkkyhoitajasta varoitettu viranomaisia.* Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/lahde-epaillysta-myrkkyhoitajasta-varoitettu-viranomaisia/2044020#gs.5h6fes

MTV. (2009, 28. huhtikuuta). *Myrkkyhoitajaksi epäillyn uhrimäärä kasvaa*. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/myrkkyhoitajaksi-epaillyn-uhrimaara-kasvaa/2042500#gs.5h6gf7

MTV. (2009a, 20. toukokuuta). *Myrkkyhoitajan entinen pomo: Pelkäsin tätä.* Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/myrkkyhoitajan-entinen-pomo-pelkasin-tata/2045444#gs.5h6gxd

MTV. (2009b, 20. toukokuuta). *Urpilainen poseeraa hoitajana ruisku kädessä*. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/urpilainen-poseeraa-hoitajana-ruisku-kadessa/1854110#gs.5h6h5i

MTV. (2009c, 20. toukokuuta). *Helsingin käräjäoikeus: Meidän olisi pitänyt ilmoittaa tuomiosta*. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/helsingin-karajaoikeus-meidan-olisi-pitanyt-ilmoittaa-tuomiosta/2040506#gs.5h6gjv

MTV. (2010, 12. tammikuuta). *Perushoitajan sarjamurhajuttu: Näistä rikoksista naista syytetään*. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/perushoitajan-sarjamurhajuttu-naista-rikoksista-naista-syytetaan/2037850#gs.5h6yfh

MTV. (2010a, 13. tammikuuta). *Poliisin esitutkintapöytäkirja: Näin 77-vuotias Raija murhattiin*. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/poliisin-esitutkintapoytakirja-nain-77-vuotias-raija-murhattiin/2037008#gs.5h6z16

MTV. (2010b, 13. tammikuuta). *Arkkiatri pelkää: Myrkkyhoitajia löytyy lisää*. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/arkkiatri-pelkaa-myrkkyhoitajia-loytyy-lisaa/1847186#gs.5h6zal

MTV. (2010, 26. tammikuuta). *Myrkkyhoitajaksi epäillyn juttua puidaan oikeudessa*. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/myrkkyhoitajaksi-epaillyn-juttua-puidaan-oikeudessa/2036838#gs.5h6zr3

MTV. (2010, 27. tammikuuta). *Myrkkyhoitaja: Kyseessä on lavastus!* Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/myrkkyhoitaja-kyseessa-on-lavastus/2037504#gs.70g9a8

MTV. (2010, 2. maaliskuuta). *Myrkkyhoitajalle raskaita syytteitä jo 17:ttä päivää*. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/myrkkyhoitajalle-raskaita-syytteita-jo-17-tta-paivaa/2036766#gs.5h4l8k

MTV. (2010a, 14. toukokuuta). *Perushoitaja järkyttyi syyllisyydestään*. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/perushoitaja-jarkyttyi-syyllisyydestaan/2036756#gs.5h4m0a

MTV. (2010b, 14. toukokuuta). *Poliisi ei usko lääkemyrkytystuomion poikivan uusia vihjeitä*. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/poliisi-ei-usko-laakemyrkytystuomion-poikivan-uusia-vihjeita/2039640#gs.5h4le8

MTV. (2010, 26. marraskuuta). *Mielentilalausunto: Myrkkyhoitajalla psykopaatin piirteitä - "lumosi uhrinsa"*. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/mielentilalausunto-myrkkyhoitajalla-psykopaatin-piirteita-lumosi-uhrinsa/2039856#gs.5h4ml3

MTV. (2010, 22. joulukuuta). *Myrkkyhoitaja-tapaus poikkeuksellinen Suomen rikoshistoriassa*. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/myrkkyhoitaja-tapaus-poikkeuksellinen-suomen-rikoshistoriassa/2035438#gs.5h56rl

MTV. (2011, 3. elokuuta). *Poliisi: Vankilan riskiarvion mukaan Tervashonka ei ole vaarallinen*. Noudettu 1.5.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/poliisi-vankilan-riskiarvion-mukaan-tervashonka-ei-ole-vaarallinen/2056238#gs.wae1wv

MTV. (2012, 29. maaliskuuta). *Myrkkyhoitajan elinkautinen tuomio ei muuttunut hovissa.* Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/myrkkyhoitajan-elinkautinen-tuomio-ei-muuttunut-hovissa/2045658#gs.5h586n

MTV. (2014, 22. kesäkuuta). *Paloittelumurha, tappo - näissä nuoret naiset ovat olleet tekijöinä.* Noudettu 1.5.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/paloittelumurha-tappo-naissa-nuoret-naiset-ovat-olleet-tekijoina/3452734#gs.wae4fj

MTV. (2014a, 27. lokakuuta). *Rautavaaran kolari: Isä hälytti poliisin apuun syyskuussa*. Noudettu 31.5.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/rautavaaran-kolari-isa-halytti-poliisin-apuun-syyskuussa/4441630#gs.z4gq6b

MTV. (2014b, 27. lokakuuta). *Kolarissa paljon avoimia kysymyksiä: Riita lasten hoidosta hetki ennen turmaa?* Noudettu 31.5.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/kolarissa-paljon-avoimia-kysymyksia-riita-lasten-hoidosta-hetki-ennen-turmaa/4441954#gs.z4gpvs

MTV. (2014, 28. lokakuuta). *Poliisi: Rautavaaran perhemurhan syy selvisi.* Noudettu 31.5.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/poliisi-rautavaaran-perhemurhan-syy-selvisi/4455562#gs.z4gomw

MTV. (2015, 29. huhtikuuta). *Tämä Seinäjoen teinisurmasta tiedetään - moni kysymys yhä auki.* Noudettu 29.8.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/tama-seinajoen-teinisurmasta-tiedetaan-moni-kysymys-yha-auki/5041800#gs.4hbbu6

MTV. (2015, 1. toukokuuta). *Teinisurma äärimmäisen harvinainen: "En muista uraltani yhtään tapausta".* Noudettu 29.8.2023 osoitteesta

https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/teinisurma-aarimmaisen-harvinainen-en-muista-uraltani-yhtaan-tapausta/5044378#gs.4hb7r7

MTV. (2015, 5. toukokuuta). *VIDEO: Seinäjoen teinityttöjen ystävä: Tällaisia olivat uhri ja epäilty.* Noudettu 29.8.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/video-seinajoen-teinityttojen-ystava-tallaisia-olivat-uhri-ja-epailty/5059502#gs.4haw7q

MTV. (2015, 6. toukokuuta). *Teinisurman uhri menehtyi saman tien: "Ei mitään tehtävissä".* Noudettu 29.8.2015 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/teinisurman-uhri-menehtyi-saman-tien-ei-mitaan-tehtavissa/5062260#gs.4hb19f

MTV. (2015, 8. toukokuuta). *Seinäjoen teinisurma - näinkö tapahtumat etenivät?* Noudettu 29.8.2015 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/seinajoen-teinisurma-nainko-tapahtumat-etenivat/5069214#gs.4hbhtr

MTV. (2015, 28. toukokuuta). *Seinäjoen lyseon rehtori teinisurman surutyöstä: "Nyt jos koskaan koti on hyvä paikka".* Noudettu 29.8.2015 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/seinajoen-lyseon-rehtori-teinisurman-surutyosta-nyt-jos-koskaan-koti-on-hyva-paikka/5131618#gs.4hbmu5

MTV. (2015, 17. heinäkuuta). *Seinäjoen teinisurmasta epäilty mielentilatutkimukseen.* Noudettu 29.8.2015 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/seinajoen-teinisurmista-epailty-mielentilatutkimukseen/5230232#gs.4hbf6j

MTV. (2015, 21. marraskuuta). *IL: Seinäjoen teinisurmasta epäillyn väkivaltaa tihkuvat Whatsapp-viestit julki.* Noudettu 29.8.2015 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/il-seinajoen-teinisurmasta-epaillyn-vakivaltaa-tihkuvat-whatsapp-viestit-julki/5570726#gs.4hbtd1

MTV. (2018, 30. lokakuuta). *Jarmo Korhonen kohtasi uransa pahimman tehtävän, kun äiti ajoi päin bussia kolme lasta kyydissään – "Vaikeinta oli, kun isä marssi ulos autosta".* Noudettu 31.5.2015 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/jarmo-korhonen-kohtasi-uransa-pahimman-tehtavan-kun-aiti-ajoi-pain-bussia-kolme-lasta-kyydissaan-vaikeinta-oli-kun-isa-marssi-ulos-autosta/7129574#gs.z4go3l

MTV. (2019, 20. toukokuuta). *IL: Suurperheen äiti vangittiin 60-vuotiaan naisen taposta epäiltynä Laihialla – uhrissa ei ollut ulkoisia vammoja.* Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/il-suurperheen-aiti-vangittiin-60-vuotiaan-naisen-taposta-epailtyna-uhrissa-ei-ollut-ulkoisia-vammoja/7415198#gs.zend9v

MTV. (2019, 9. heinäkuuta). *Viimekesäisen Laihian henkirikosmysteerin tutkinta valmistumassa*. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/viimekesaisen-laihian-henkirikosmysteerin-tutkinta-valmistumassa/7475324#gs.zenc8w

MTV. (2019, 2. syyskuuta). *Syyttäjä: Nainen tappoi rakastajansa vaimon tukehduttamalla Laihialla – surmansa saanut 60-vuotias nainen oli jo jättänyt avioerohakemuksen.* Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/syyttaja-nainen-tappoi-rakastajansa-vaimon-tukehduttamalla-laihialla-surmansa-saanut-60-vuotias-nainen-oli-jo-jattanyt-avioerohakemuksen/7533162#gs.zenb1m

MTV. (2020, 19. kesäkuuta). *Myrkkyhoitaja Aino Nykoppista tehty kirja paljastaa: Näistä syistä hoitoalalla työskentelevä sarjamurhaaja on erityisen vaarallinen – "Murhaaja voi kätkeä rikoksensa kaikkien nähtäville".* Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/myrkkyhoitaja-aino-nykoppista-tehty-kirja-paljastaa-naista-syista-hoitoalalla-tyoskenteleva-sarjamurhaaja-on-erityisen-vaarallinen-murhaaja-voi-katkea-rikoksensa-kaikkien-nahtaville/7850164#gs.5h58e6

MTV. (2020, 17. huhtikuuta). *Myrkkyhoitaja vaatii päästä vapauteen 12 vankilavuoden jälkeen – Tältä viisi vanhusta murhannut Aino Nykopp, 70, näyttää nyt*. Noudettu 2.10.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/myrkkyhoitaja-vaatii-paasta-vapauteen-12-vankilavuoden-jalkeen-talta-viisi-vanhusta-murhannut-aino-nykopp-70-nayttaa-nyt/7793488#gs.6fxgej

MTV. (2020, 20. syyskuuta). *Saatananpalvontaa ja ihmissyöntiä – Hyvinkään äärimmäisen raaka paloittelumurha järkytti Suomea yli 20 vuotta sitten: näin poliisi ratkaisi tapauksen.* Noudettu 3.5.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/saatananpalvontaa-ja-ihmissyontia-hyvinkaan-aarimmaisen-raaka-

paloittelumurha-jarkytti-suomea-yli-20-vuotta-sitten-nain-poliisi-ratkaisi-tapauksen/7929174#gs.x0smpi

MTV. (2023, 4. maaliskuuta). *Näin Aino Nykopp paljastui Suomen ensimmäiseksi naissarjamurhaajaksi: "Väkisin tuli mieleen, oliko tämä ensimmäinen kerta".* Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/nain-aino-nykopp-paljastui-suomen-ensimmaiseksi-naissarjamurhaajaksi-vakisin-tuli-mieleen-oliko-tama-ensimmainen-kerta/8646372#gs.5h5pzn

MTV. (2023, 10. huhtikuuta). *Nämä piirteet yhdistävät sarjamurhaajia – yhtenä motiivina on usein vallan tunne: "Näistä yhdessä syntyy ihminen, joka tappaa useammin kuin kerran".* Noudettu 16.10.2023 osoitteesta https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/nama-piirteet-yhdistavat-sarjamurhaajia-yhtena-motiivina-on-usein-vallan-tunne-naista-yhdessa-syntyy-ihminen-joka-tappaa-useammin-kuin-kerran/8672842#gs.70iz6r

Mustikkamaa, J. (2019, 22. toukokuuta). *Suurperheen äiti vangittiin pimeästä henkirikoksesta - Laihia järkyttyi: ”Miten hän pystyi elämään tämän salaisuuden kanssa?”.* Iltalehti. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/596f1896-88d8-4c3d-bb5b-66a94d6f0aa6

Mäkinen, R. (2010, 26. marraskuuta). *Myrkkyhoitajan mielentilatutkimus julki - "Tämä on pöyristyttävää".* Ilta-Sanomat. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000359246.html

Mäkinen, R. (2011, 7. marraskuuta*). Viidestä murhasta tuomittu istui rauhallisena oikeudessa.* Ilta-Sanomat. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000446879.html

Mäkinen, R. (2019, 9. maaliskuuta). *”Historian karmein rikos” alkoi paljastua, kun Kiertokapulan kaatopaikalta löytyi ihmisen jalka*. Ilta-Sanomat. Noudettu 1.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006028647.html

Mäkinen, R. (2019c, 2. syyskuuta). *Poliisin kuvat: Tällaisia ovat todisteet Laihian henkirikoksesta.* Ilta-Sanomat. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006225123.html

Mäkinen, R. (2019d, 2. syyskuuta). *Laihialla surmatun naisen tytär löysi nimettömän kirjeen, jossa äidille paljastettiin miehen uusi suhde*. Ilta-Sanomat. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006225451.html

Mäkinen, R. (2019, 13. syyskuuta). *Tekstiviestit paljastavat, miten Laihian kolmiodraama eteni kohti hirvittävää loppua – ”Isäntä on kaikki yöt tuolla harakalla”.* Ilta-Sanomat. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006236908.html

Mäkinen, R. (2019, 16. lokakuuta). *Laihian kolmiodraama: DNA vainajan kynsien alla todisti suurperheen äidin surmaajaksi.* Ilta-Sanomat. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006275475.html

Mäkinen, R. & Ranta, N. (2015a, 19. marraskuuta). *Mielentilatutkimus: Seinäjoen teinisurmasta epäilty tyttö on alentuneesti syyntakeinen*. Ilta-Sanomat. Noudettu 28.8.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000001038092.html

Niemi, L. (2022, 9. joulukuuta). *Sarjakuristaja ja myrkkyhoitaja – Tällaisia ovat Suomen tunnetuimmat sarjamurhaajat.* Helsingin Sanomat. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000009255685.html

Nuutinen, A. (2014a, 28. lokakuuta). *Rautavaaran tragedia: Äiti riiteli huoltajuudesta - toiselle isälle tiukat tapaamisehdot*. Ilta-Sanomat. Noudettu 31.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000827373.html

Nykänen, A.-S. (2011, 25. syyskuuta). *Julmat naisrikolliset muistetaan.* Helsingin Sanomat. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002505767.html

Nykänen, H. (2014, 27. lokakuuta). *Poliisi: Nainen ajoi ilmeisesti tahallaan päin bussia Rautavaaralla.* Yle. Noudettu 31.5.2023 osoitteesta https://yle.fi/a/3-7552897

Paavola, N. & Erma, M. (2019, 2. elokuuta). *Laihian mysteerikuolemaa epäillään intohimorikokseksi – tieto ei tullut yllätyksenä paikallisille: ”Kolmiodraama oli pitkään tiedossa”.* Ilta-Sanomat. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006192042.html

Paavola, N. (2019a, 2. syyskuuta). *Rakastajansa vaimon taposta syytetty kertoi, ettei pärjää ilman miestä – Laihian kolmiodraamassa oli jo jätetty avioeropaperit, mutta*

aviopari asui edelleen yhdessä. Ilta-Sanomat. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006224911.html

Paavola, N. (2019b, 2. syyskuuta). *Syyttäjä maalaa laihialaisnaisen kiireisen perjantai-illan: Jalkapallomatsi, tappo ja sen pikalavastus – ja sitten pyörällä karaokeen.* Ilta-Sanomat. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006224935.html

Paavola, N. (2019, 6. syyskuuta*). Laihian taposta syytetyn naisen poika oikeudessa: "Vanhempi veli ja hänen vaimonsa kertoivat yrittävänsä, että äiti saisi tuomion".* Ilta-Sanomat. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006229646.html

Paavola, N. (2019, 8. syyskuuta). *Kolmiodraama sai järkyttävän lopun heinäkuisena iltana – näin suurperheen äiti päätyi syytteeseen*. Ilta-Sanomat. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006230794.html

Paavola, N. (2020, 10. maaliskuuta). *Laihian intohimorikoksen tuomio: Suurperheen äidille kymmenen vuotta vankeutta rakastajansa vaimon taposta*. Ilta-Sanomat. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006434383.html

Palomäki, P. (1999, 18. maaliskuuta). *Paloittelusurman oikeuskäsittely alkoi*. Helsingin Sanomat. Noudettu 1.5.2023 osoitteesta https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000003786155.html

Palomäki, P. (1999, 25. maaliskuuta). *Paloittelusurman syytetyt ehkä mielentilatutkimukseen.* Helsingin Sanomat. Noudettu 1.5.2023 osoitteesta https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000003788256.html

Parikka, V. (2019, 30. lokakuuta). *Ylilääkäri Hannu Lauerma kertoo lisää kourallisesta psykopaatteja, joita ei koskaan pitäisi vapauttaa vankilasta*. Helsingin Sanomat. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000006290452.html

Passi, M. (2011, 6. maaliskuuta). *Valvira poisti myrkkyhoitajan ammattirekisteristä*. Helsingin Sanomat. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000004792047.html

Passi, M. (2014, 30. joulukuuta). *Poliisi: Rautavaaran surma tapahtui äkkipikaistuksissa – perheessä oli mustasukkaisuutta*. Helsingin Sanomat. Noudettu 31.5.2023 osoitteesta https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002788828.html

Passi, M. (2014, 31. joulukuuta). *Poliisi: Rautavaaran perhesurma tapahtui äkkipikaistuksissa*. Helsingin Sanomat. Noudettu 31.5.2023 osoitteesta https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002789044.html

Pikkarainen, A. (2019a, 2. syyskuuta). *Laihian surmayön yksityiskohdat julki – Syyttäjä: Tukehdutti uhrinsa ja lähti kapakkaan, lauloi Uniklubia ja joi lonkeroa vadelmasiirapilla.* Iltalehti. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/c668030c-93c6-49d9-a232-6628ac12f236

Pimiä, K. & Viljakainen, M. (2014, 31. lokakuuta). *Rautavaaran tragedia: Nyt puhuvat naapurit*. Ilta-Sanomat. Noudettu 31.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000829158.html

Pudas, M. (2016, 24. toukokuuta). *Asiantuntija epäillyistä venesurmista: "Täyttää sarjamurhaajan määritelmän"*. Iltalehti. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/uutiset/a/2016052421615227

Pyykkönen, A.-L. (1998, 22. joulukuuta). *Hyvinkään surmasta vangitulla tuomio kirkon tuhopoltosta.* Helsingin Sanomat. Noudettu 1.5.2023 osoitteesta https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000003767105.html

Ranta, N. & Pimiä, K. (2014, 30. lokakuuta). *Rautavaaran tragedian taustat: Rahahuolia ja ero tulossa*. Ilta-Sanomat. Noudettu 1.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000828487.html

Ranta, N. (2015a, 18. marraskuuta). *Surmatun teinitytön isoäiti murtui kyyneliin oikeuden käytävällä – ”Hän oli minulle kaikki kaikessa”.* Ilta-Sanomat. Noudettu 29.8.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000001037722.html

Ranta, N. (2015b, 18. marraskuuta). *Syyttäjä Seinäjoen teinisurmasta: Syytetty viestitteli muiden kanssa uhriin kohdistuvasta väkivallasta ennen henkirikosta*. Ilta-Sanomat. Noudettu 29.8.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000001037818.html

Ranta, N. (2015, 20. marraskuuta). *Seinäjoella surmatun tytön äiti kuuli suru-uutisen mieheltään: ”En uskonut asiaa ollenkaan”.* Ilta-Sanomat. Noudettu 29.8.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000001039031.html

Ranta, N. (2015, 12. joulukuuta). *Psykiatrian erikoislääkäri Seinäjoen teinimurhasta tuomitusta: ”Hyvin vaikea tie edessä”.* Ilta-Sanomat. Noudettu 29.8.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000001050622.html

Ranta, N. (2018, 25. lokakuuta). *Laihian mysteerikuolema aiheuttaa hämmennystä – kokenut henkirikostutkija: ”Harvoin tulee vastaan tällaisia”.* Ilta-Sanomat. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005876417.html

Rautanen, P. (2015, 15. toukokuuta). *Läheiset saavat tavata vangittua koulutyttöä päivittäin.* Yle. Noudettu 28.8.2023 osoitteesta https://yle.fi/a/3-7995803

Rautanen, P. (2015, 4. marraskuuta). *Seinäjoen teinisurma oikeudessa kahden viikon kuluttua*. Yle. Noudettu 28.8.2023 osoitteesta https://yle.fi/a/3-8430910

Rautio, Y. (2014, 13. marraskuuta). *Lapsentappajien ymmärtämisessä ei ole mitään humaania.* Helsingin Sanomat. Noudettu 31.5.2023 osoitteesta https://www.hs.fi/politiikka/art-2000002777208.html

Reinboth, S. (2015, 12. joulukuuta). *15-vuotias tyttö sai yhdeksän vuotta vankeutta Seinäjoen teinimurhasta*. Helsingin Sanomat. Noudettu 28.8.2023 osoitteesta https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002872410.html

Ronkainen, A. (2015, 2. toukokuuta). *Vuosi koko maata järkyttäneistä perhesurmista – onko mikään muuttunut parempaan?* Yle. Noudettu 16.10.2023 osoitteesta https://yle.fi/a/3-8493945

Saarikoski, S. (2017, 7. lokakuuta). *”On rankkaa tajuta, että musta on tullut hirviö” – Toimittaja vietti viikon vankina ja kuuli Siirin ja kymmenien muiden naisvankien tarinat.* Helsingin Sanomat. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.hs.fi/kuukausiliite/art-2000005397779.html

Salminen, S. (2019, 28. huhtikuuta). *Mikä tekee lapsesta tappajan?* Iltalehti. Noudettu 28.8.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/ac0575d4-3a1e-41e5-837a-c9e7a65e0f7c

Salminen, S. (2019, 26. kesäkuuta). *Yle Kioski nimittää Seinäjoen teinimurhaa ”mehuhetkeksi” – matkii 15-vuotiaan myrkytystä Youtubessa, juontaja sekoilee videolla: ”Milla? Minna? Voi mitä vit --?”.* Iltalehti. Noudettu 28.8.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/d43b3b41-5bce-4c10-8b1c-f1bde6cf2f31

Salminen, S. (2019b, 2. syyskuuta). *Laihian kolmiodraama leimusi Facebookissa – uhrin tytär kyllästyi epäillyn tappajan törkyyn: ”Pilasit isän elämän olemassaololollasi”.* Iltalehti. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/212c10ff-91ec-44be-aea0-2d7374079aff

Salminen, S. (2019, 5. syyskuuta). *Laihian kolmiodraama: Tuttava katsoi Laihian rakastajatarta murheellisesti - todistajat kertovat maanisesta liikkumisesta surmayönä: "Meni hullunkiilto silmissä".* Iltalehti. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/e3ca1e6d-8022-4885-8f42-20802ef273a5

Salminen, S. (2019, 16. lokakuuta). *Laihian kolmiodraama: Näin oikeus osoitti taposta syytetyn rakastajattaren vilunkipelin – 4 keskeistä ongelmaa*. Iltalehti. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/2b35223b-bc4d-4737-a9be-1600be5883e1

Santapakka, S.-L. (2017, 9. syyskuuta). *8-vuotiaan Maddien ruumis upotettiin vesisänkyyn – koko karmea tapahtumaketju selvisi vasta 19 vuotta myöhemmin*. Ilta-Sanomat. Noudettu 29.8.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005357805.html

STT. (2010, 13. tammikuuta). *Arkkiatri: Myrkkyhoitajia voi tulla vielä lisää.* Ilta-Sanomat. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000302364.html

STT. (2010, 22. joulukuuta). *Myrkkyhoitajan tuomion pituus selviää.* Ilta-Sanomat. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000365198.html

STT. (2019, 31. heinäkuuta). *Mustasukkaisuus ja kolmiodraama Laihian epäillyn henkirikoksen taustalla – naista epäillään toisen naisen tappamisesta viime kesänä, poliisi vaitonainen tekotavasta.* Yle. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://yle.fi/a/3-10900435

Särkkä, H. (2014c, 28. lokakuuta). *Katri Mannisen kirjoitus Rautavaaran tragediasta leviää nyt somessa - "Pystyn samaistumaan hänen tuntemuksiinsa äitinä".* Ilta-Sanomat. Noudettu 31.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000827624.html

Taponen, T.-M. (2014, 26. lokakuuta). *Äiti ja kolme lasta kuolivat nokkakolarissa Rautavaaralla.* Iltalehti. Noudettu 31.5.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/uutiset/a/2014102618782949

Vaalisto, H. (2018, 12. heinäkuuta*). 46-vuotias nainen vangittiin Laihian henkirikoksesta – aiemmin vangittu sekä uhrin puoliso, että 63-vuotias mies.* Ilta-Sanomat. Noudettu 28.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005753424.html

Valtanen, J. (2020, 3. heinäkuuta). *Useita potilaita murhattu 2000-luvulla – hoitajat eivät välttämättä jää kiinni henkirikoksista, kertoo raportti*. Iltalehti. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/b948ba02-f79a-4772-b8e7-c7b1fb589d9f

Vanninen, A. (2011, 3. elokuuta). *Karannut kaksoissurmaaja olisi vapautunut pian*. Helsingin Sanomat. Noudettu 1.5.2023 osoitteesta https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000004821385.html

Viljakainen, M. (2015b, 2. toukokuuta). *15-vuotiaan tytön surmassa outoja yksityiskohtia: 5 kysymystä jäi auki.* Ilta-Sanomat. Noudettu 27.8.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000919105.html

Viljakainen, M. & Ranta, N. (2015, 30. huhtikuuta). *Poliisi pidätti 15-vuotiaan koulutytön epäiltynä taposta: Uhri ja epäilty olivat kavereita.* Ilta-Sanomat. Noudettu 27.8.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000917999.html

Vornanen, I. (2014, 28. lokakuuta). *Äiti oli lapsirakas mutta mustasukkainen*. Iltalehti. Noudettu 31.5.2023 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/uutiset/a/2014102818786366

Vuorinen, T. (2007a, 23. elokuuta*). Kaatopaikkamurhaaja tuomiolla vesuritaposta*. Ilta-Sanomat. Noudettu 1.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000059201.html

Vuorinen, T. (2007b, 23. elokuuta). *Uhri opetti surma-aseen käyttöä tappajalleen*. Ilta-Sanomat. Noudettu 1.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000202400.html

Vuorinen, T. (2007, 19. syyskuuta). *Paloittelusurmaajalle 9 vuotta vesuritaposta*. Ilta-Sanomat. Noudettu 1.5.2023 osoitteesta https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000295124.html

Vähäsarja, I. (2010, 15. toukokuuta). *Myrkkyhoitaja joutuu mielentilatutkimukseen*. Helsingin Sanomat. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000004730846.html

Yle. (1999, 17. maaliskuuta). *Hyvinkään paloittelusurman oikeudenkäynti alkoi*. Noudettu 1.5.2023 osoitteesta https://yle.fi/a/3-5128446

Yle. (1999, 11. elokuuta). *Hyvinkään kaatopaikkasurman tuomiot annettiin tänään*. Noudettu 1.5.2023 osoitteesta https://yle.fi/a/3-5174195

Yle. (1999, 12. elokuuta). *Elinkautinen kaatopaikkamurhasta.* Noudettu 1.5.2023 osoitteesta https://yle.fi/a/3-5174229

Yle. (2009, 19. toukokuuta). *Perushoitajaa epäillään murhasarjasta Helsingissä*. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://yle.fi/a/3-5253864

Yle. (2009, 20. toukokuuta). *Poliisille uusia myrkytysepäilyjä*. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://yle.fi/a/3-5254282

Yle. (2010, 26. marraskuuta). *Sarjamurhista syytetty perushoitaja oli täydessä ymmärryksessä*. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://yle.fi/a/3-5676472

Yle. (2015, 13. lokakuuta). *Miltä näyttää murha-Suomi?* Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/10/13/milta-nayttaa-murha-suomi

Yle Uutiset. (2015, 28. huhtikuuta). *Poliisi tutkii teinitytön kuolemaa Seinäjoella – epäillään henkirikokseksi.* Yle. Noudettu 27.8.2023 osoitteesta https://yle.fi/a/3-7960680

Yli-Ojanperä, E. (2011, 28. tammikuuta). *Vanhusten lääkemurhista tuomittu hoitaja puolustautuu.* Yle. Noudettu 9.9.2023 osoitteesta https://yle.fi/aihe/artikkeli/2011/01/28/vanhusten-laakemurhista-tuomittu-hoitaja-puolustautuu

Lähdekirjallisuus

Aaltio, I., & Puusa, A. (2020). Mitä laadullisen tutkimuksen arvioinnissa tulisi ottaa huomioon? Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät* (luku 11). Gaudeamus Oy.

Ahmed, S. (2004a). *The Cultural Politics of Emotion.* Edinburgh University Press.

Ahmed, S. (2004b). Affective Economies. *Social Text*, 22(2 (79)), 117–139. Noudettu 16.4.2023 osoitteesta https://voidnetwork.gr/wp-content/uploads/2016/08/Affective-economies-by-Ahmed-Sara-1.pdf

Arjoranta, J., Hirsjärvi, I., Kovala, U., Saresma, T., & Ruotsalainen, M. (2017). Turvetta tupaan: faktat, valheet ja affektiivinen vastaanotto Turveinfo-mainoskampanjassa. *Media & Viestintä*, 40(3–4), 76–99. https://doi.org/10.23983/mv.67795

Bell, A. (1991). *The Language of News Media*. Wiley-Blackwell.

Dahlgren, P. (1988). Crime News: The Fascination of the Mundane. *European Journal of Communication*, 3(2), 189–206.https://doi.org/10.1177/0267323188003002005

Dragomir, M. (2017). Control the money, control the media: How government uses funding to keep media in line. *Journalism*, 19(8), 1–18. https://doi.org/10.1177/1464884917724621

Döveling, K., Harju, A. A., & Sommer, D. (2018). From Mediatized Emotion to Digital Affect Cultures: New Technologies and Global Flows of Emotion. *Social Media + Society*, 4(1), 1–11. https://doi.org/10.1177/2056305117743141

Elliott, C., Stead, V., Mavin, S., & Williams, J. (2016). Introduction. Teoksessa C. Elliott, V. Stead, S. Mavin & J. Williams (toim.), *Gender, Media, and Organization: Challenging Mis(s)Representations of Women Leaders and Managers* (s. 1–18). Information Age Publishing Inc.

Esser, F., & Neuberger, C. (2018). Realizing the democratic functions of journalism in the digital age: New alliances and a return to old values. *Journalism*, 20(1), 194–197. doi:10.1177/1464884918807067

FIAM. (n.d.). *FIAM top-lista*. Noudettu 5.4.2023 osoitteesta https://fiam.fi/tulokset/

Fox, R. L., Van Sickel, R. W., & Steiger, T. L. (2007). *Tabloid Justice: Criminal Justice in an Age of Media Frenzy*. Lynne Rienner Publishers. Noudettu 5.4.2023 osoitteesta https://www.rienner.com/uploads/47d9507ee3854.pdf

Freeman, M. (2015). Narrative as a Mode of Understanding: Method, Theory, Praxis. Teoksessa A. De Fina & A. Georgakopoulou (toim.), *The Handbook of Narrative Analysis* (s.21–37). Wiley Blackwell.

Frigon, S. (2006). Mapping Scripts and Narratives of Women Who Kill Their Husbands in Canada, 1866–1954. Inscribing the Everyday. Teoksessa A. Burfoot & S. Lord (toim.), *Killing Women: the visual culture of gender and violence* (s. 3–20). Wilfrid Laurier University Press.

Fulton, H. (2005a). Introduction: the power of narrative. Teoksessa H. Fulton, R. Huisman, J. Murphet & A. Dunn (toim.), *Narrative and Media* (s. 1–8). Cambridge University Press.

Fulton, H. (2005b). Print news as narrative. Teoksessa H. Fulton, R. Huisman, J. Murphet & A. Dunn (toim.), *Narrative and Media* (s. 218–244). Cambridge University Press.

Gertler, M. (2013). Meaning-generating propositions of reality by media. Quality attributes and functions of journalism. *Journal of Information, Communication and Ethics in Society*, 11(1), 4–18. https://doi.org/10.1108/14779961311304121

Gilliam, F. D., & Iyengar, S. (2000). Prime Suspects: The Influence of Local Television News on the Viewing Public. *American Journal of Political Science*, 44(3), 560–573. https://doi.org/10.2307/2669264

Greer, C. (2013). Crime and Media: Understanding the Connections. Teoksessa C. Hale, K. Hayward, A. Wahadin & E. Wincup (toim.), *Criminology* (luku 7). Oxford University Press.

Gunter, B., Harrison, J. & Wykes, M. (2003). *Violence on Television: Distribution, Form, Context, and Themes*. Routledge: Taylor & Francis Group.

Haara, P., Reunanen, E., Näsi, M., & Kivivuori, J. (2017). *Väkivalta pirstaloituvassa mediamaisemassa. Fokusryhmätutkimus uhkan kokemuksesta ja rikostiedon lähteistä*. Tampereen yliopisto. https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-0614-4

Heikkinen, H. L. T. (2018). Kerronnallinen tutkimus. Teoksessa R. Valli (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin* (s. 170–187). PS-kustannus.

Helsingin Sanomat. (2023, 24. tammikuuta). *Rikollisten ihailu on etova ilmiö*. Noudettu 6.5.2023 osoitteesta https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009345581.html

Hirschovits-Gerz, T. (2014). *Suomalaisten riippuvuuksia koskevat mielikuvat* [väitöskirja, Tampereen yliopisto]. Trepo. https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-9539-7

Huovila, T. (2005). *Toimittaja – tiedon etsijä ja vaikuttaja.* WSOY.

Hänninen, V. (1999). *Sisäinen tarina, elämä ja muutos* [väitöskirja, Tampereen yliopisto]. Trepo. https://urn.fi/urn:isbn:951-44-5597-5

Hänninen, V. (2018). Narratiivisen tutkimuksen käytäntöjä. Teoksessa R. Valli (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin* (s. 188–208). PS-kustannus.

Julkisen sanan neuvosto. (2014). *Journalistin ohjeet*. Noudettu 25.2.2023 osoitteesta https://jsn.fi/journalistin-ohjeet/

Kajander, A., & Koskinen-Koivisto, E. (2021). Aistikokemukset ja affektiivisuus arjen materiaalisen kulttuurin tutkimuksessa. Teoksessa N. Hämäläinen & P. Kauppi (toim.), *Paradigma. Näkökulmia tieteen periaatteisiin ja käsityksiin* (s. 350–365). Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. https://doi.org/10.21435/ksvk.100

Kaleva. (2019, 14. lokakuuta). *Henkirikoksista tehdään nyt viihdettä – uhrien omaisista isommin piittaamatta*. Noudettu 6.5.2023 osoitteesta https://www.kaleva.fi/henkirikoksista-tehdaan-nyt-viihdetta-uhrien-omais/1678376

Kivimäki, S., Kolehmainen, M., & Sumiala, J. (2010). Tunteet ja tutkimus. *Media & Viestintä*, 33(4), 2–6. Noudettu 10.5.2023 osoitteesta https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/62918

Kivioja, P. (2008). *Iltapäivälehdet mediakentän ja yhteiskunnan muutoksessa*. Tampereen yliopisto. https://urn.fi/urn:isbn:978-951-44-7496-5

Kivivuori, J., Aaltonen, M., Näsi, M., Suonpää, K., & Danielsson, P. (2018). *Kriminologia. Rikollisuus ja kontrolli muuttuvassa yhteiskunnassa*. Gaudeamus.

Kivivuori, J., Kemppi, S., & Smolej, M. (2002). *Etusivujen väkivalta: väkivalta iltapäivälehtien etusivuilla, todellisuudessa ja ihmisten peloissa 1980–2000*. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos. Noudettu 5.4.2023 osoitteesta http://hdl.handle.net/10138/242575

Kjellman, M., Mannila, S., & Siivonen, J. (2021). *GMMP Finland 2020. National report*. Noudettu 13.9.2023 osoitteesta https://whomakesthenews.org/wp-content/uploads/2021/08/GMMP-country-report_FINLAND_13.8.2021.pdf

Koivunen, A. (2008). Affektin paluu? Tunneongelma suomalaisessa mediatutkimuksessa. *Media & Viestintä*, 31(3), 5–24. https://doi.org/10.23983/mv.63018

Kolttola, I. (2022). Rikollisuuden rakenne ja kehitys. Teoksessa I. Kolttola (toim.), *Rikollisuustilanne 2021. Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimusten valossa* (s. 3–9). Helsingin yliopisto. Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti. http://hdl.handle.net/10138/352005

Kunelius, R. (2010). *Viestinnän vallassa. Johdatus joukkoviestinnän kysymyksiin*. WSOYpro Oy.

Laaksonen, S.-M., & Pöyry, E. (2018). *Pahastumista vai politiikkaa: Sosiaalisen median kohut affektiivisessa keskustelukulttuurissa*. WiderScreen 21(3). Noudettu 13.9.2023 osoitteesta http://widerscreen.fi/numerot/2018-3/pahastumista-vai-politiikkaa-sosiaalisen-median-kohut-affektiivisessa-keskustelukulttuurissa/

Lattu, E. (2016). *Naisten tekemä väkivalta* [väitöskirja, Tampereen yliopisto]. Trepo. https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-0138-5

Lehti, M. (2020). *Katsauksia 41/2020. Henkirikoskatsaus 2020*. Helsingin yliopisto. Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti. Noudettu 29.4.2023 osoitteesta http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-0674-2

Lieblich, A., Tuval-Mashiach, R., & Zilber, T. (1998). *Narrative research: Reading, analysis, and interpretation*. Sage Publications, Inc. https://doi.org/10.4135/9781412985253

Lukkarila, A. (2023). *Draaman keinot proosan kirjoittamisessa*. AK Kustannus. Noudettu 1.10.2023 osoitteesta https://akkustannus.com/luova-kirjoittaminen/draaman-keinot-proosan-kirjoittamisessa/

Lund, A. B. & Jensen, H. (2011). Continuity and change in mass-mediated crime coverage: Content analyses of newspapers, television and web media. *Northern Lights*, 9(1), 159–177. DOI:10.1386/nl.9.159_1

Marcus, E. (2021). *The New Menendez Defenders*. The New York Times. Noudettu 6.5.2023 osoitteesta https://www.nytimes.com/2021/02/09/style/menendez-brothers-social-media-defenders.html

Matikainen, J., Ojala, M., Horowitz, M., & Jääsaari, J. (2020). *Media ja yleisön luottamuksen ulottuvuudet: instituutiot, journalismi ja mediasuhde*. Helsingin yliopisto, Valtiotieteellinen tiedekunta. http://hdl.handle.net/10138/319153

McIntyre, K., Lough, K., & Manzanares, K. (2018). Solutions in the Shadows: The Effects of Photo and Text Congruency in Solutions Journalism News Stories. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 95(4), 1–19. https://doi.org/10.1177/1077699018767643

McLean, J., Maalsen, S., & Prebble, S. (2019). A feminist perspective on digital geographies: activism, affect and emotion, and gendered human-technology relations in Australia. *Gender, Place & Culture*, 26(5), 740–761. https://doi.org/10.1080/0966369X.2018.1555146

Media Audit Finland. (2022). *KMT 2022 lehtien lukijamäärät*. Noudettu 26.2.2023 osoitteesta https://mediaauditfinland.fi/wp-content/uploads/2022/11/KMT-2022-lukijamaarat-liite.pdf

Moore, S. E. H. (2014). *Crime and the Media*. Red Globe Press.

Mäkipää, L., & Mörä, T. (2009). Henkirikos yhdistää. Teoksessa E. Väliverronen (toim.), *Journalismi murroksessa* (s. 207–224). Gaudeamus.

Mäntymäki, T. (2015a). Johdanto. Teoksessa T. Mäntymäki (toim.), *Uhri, demoni vai harhainen hullu? Väkivaltainen nainen populaarikulttuurissa* (s. 1–14). Vaasan yliopisto. https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-476-583-1

Mäntymäki, T. (2015b). Kuoleman tekijät. Narratiiveja naisista, jotka murhaavat aikamme rikoskirjallisuudessa. Teoksessa T. Mäntymäki (toim.), *Uhri, demoni vai harhainen hullu? Väkivaltainen nainen populaarikulttuurissa* (s. 99–120). Vaasan yliopisto. https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-476-583-1

Nikunen, K. (2016). Tunteesta mediaan: Solidaarisuus, arvontuotanto ja data hybridissä mediaympäristössä. *Media & Viestintä*, 39(4), 283–289. Noudettu 16.4.2023 osoitteesta https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/61412

Nikunen, M. (2001). Nainen ja henkirikos, ”Mies ei halunnut mistään hinnasta luopua vaimostaan”. Teoksessa M. Nikunen, T. Gordon, S. Kivimäki & R. Pirinen (toim.), *Nainen / naiseus / naisellisuus* (s. 159–190). Tampereen yliopisto. https://urn.fi/urn:isbn:951-44-5469-3

Nikunen, M. (2005). *Surman jälkeen itsemurha. Kulttuuriset luokitukset rikosuutisissa* [väitöskirja, Tampereen yliopisto]. Trepo. https://urn.fi/urn:isbn:951-44-6257-2

Noppari, E., Raittila, P., & Männikkö, P. (2015). *Syylliseksi kirjoitettu. Ulvilan surman uutisointia paperilla ja verkossa*. Tampereen yliopisto. https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-9908-1

Nykänen, A.-S. (2000). Mistä tunnet sä tappajan? Hymytytöstä tuli hirviö, uhri ja surullinen tapaus. *Media & Viestintä*, 23(1), 72–74. Noudettu 5.4.2023 osoitteesta https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/61555

Oikkonen, V. (2017). Affect, technoscience and textual analysis: Interrogating the affective dynamics of the Zika epidemic through media texts. *Social Studies of Science*, 47(5), 1–22. https://doi.org/10.1177/0306312717723760

Ovaskainen, E.-L. (2007). Väkivaltaotsikoiden kuvitus Ilta-Sanomien ja Iltalehden lööpeissä. Teoksessa H. Syrjälä (toim.), *Väkivalta lööppijulkisuudessa* (s. 51–63). Tampereen yliopisto, Journalismin tutkimusyksikkö. https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-6915-2

Paasonen, S. (2014). Juhannustanssien nopea roihu ja Facebook-keskustelun tunneintensiteetit. *Media & Viestintä*, 37(4), 22–39. https://doi.org/10.23983/mv.62836

Paasonen, S. (2017). Affekti suhteina ja intensiteettinä. *Tieteessä Tapahtuu*, 35(2), 42–43. Noudettu 10.5.2023 osoitteesta https://journal.fi/tt/article/view/62067

Probyn, E. (2005). *Blush. Faces of Shame*. University of Minnesota Press.

Puustinen, L. (2010). Kuolenko minä seuraavaksi? Vihan ja pelon kierrätystä Kauhajoen koulusurmaajan kuvan vastaanotossa. *Media & Viestintä*, 33(4), 43–59. https://doi.org/10.23983/mv.62924

Rantasila, A. (2018). Tahmaiset affektit: Fukushima Daiichin ydinonnettomuus YLE:n uutisoinnin verkkokommenteissa. *Lähikuva – Audiovisuaalisen Kulttuurin Tieteellinen Julkaisu*, 31(3), 30–45. https://doi.org/10.23994/lk.76570

Rantasila, A. (2020). *Circulating Emotions, Sticky Feelings: Affective dynamics of the Fukushima Daiichi nuclear disaster in a hybrid media environment* [väitöskirja, Tampereen yliopisto]. Trepo. https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-1764-5

Riessman, C. K. (2008). *Narrative Methods for the Human Sciences*. SAGE Publications.

Sanoma. (n.d.). *Tuotteet ja brändit.* Noudettu 26.2.2023 osoitteesta https://www.sanoma.fi/mita-teemme/tuotteet-ja-brandit/

Sanomalehtien Liitto. (2020). *Nuorten mediankäyttö ja korona. Tiivistelmä päätuloksista*. Noudettu 15.10.2023 osoitteesta https://www.uutismediakasvatus.fi/wp-content/uploads/sites/4/2020/05/Nuorten-mediankaytto-ja-korona_tiivistelma-paatuloksista.pdf

Santoniccolo, F., Trombetta, T., Paradiso, M. N., & Rollè, L. (2023). Gender and Media Representations: A Review of the Literature on Gender Stereotypes, Objectification and Sexualization. *International journal of environmental research and public health*, 20(10), 5770. https://doi.org/10.3390/ijerph20105770

Slakoff, D. C. (2019). The representation of women and girls of color in United States crime news. *Sociology Compass*, 14(1), 1–13. https://doi.org/10.1111/soc4.12741

Suikkanen, R., Holma, A., & Raittila, P. (2012). *Muuttumaton uutinen? Suomalaisen uutismedian vuosiseuranta 2007–2012, loppuraportti*. Journalismin, viestinnän ja median tutkimuskeskus COMET. https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-8993-8

Suonpää, K., & Raeste, A. (2022). Henkirikokset. Teoksessa I. Kolttola (toim.), *Rikollisuustilanne 2021. Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimusten valossa* (s. 10–31). Helsingin yliopisto. Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti. http://hdl.handle.net/10138/352005

Syrjälä, H. (2007). *Väkivalta lööppijulkisuudessa*. Tampereen yliopisto, Journalismin tutkimusyksikkö. https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-6915-2

Szilas, N., & Richle, U. (2013). Towards a computational model of dramatic tension. *Workshop on Computational Models of Narrative 2013*, 257–276. DOI:10.4230/OASIcs.CMN.2013.257

Tilastokeskus. (2022). *Eräisiin rikoksiin epäilyt uhrin iän ja sukupuolen sekä ilmoitusvuoden mukaan, 2009-2022*. Noudettu 8.10.2023 osoitteesta https://stat.fi/tilasto/rpk

Tuomi, P. (2022a). *Puhtoisuuden illuusio: moraali- ja arvokäsityksiä ravistelevat televisiotuotannot mediassa.* WiderScreen 25(1–2). Noudettu 13.1.2023 osoitteesta http://widerscreen.fi/numerot/2022-1-2/puhtoisuuden-illuusio-moraali-ja-arvokasityksia-ravistelevat-televisiotuotannot-mediassa/

Tuomi, P. (2022b). Kun rikollisuudesta ja kuolemasta tulee viihdettä: (Media)väkivalta viihteellistymisen näkökulmasta. *Lähikuva – Audiovisuaalisen Kulttuurin Tieteellinen Julkaisu*, 35(3), 52–63. https://doi.org/10.23994/lk.121895

Vanhala, V. (2019, 17. marraskuuta). *Media on tehnyt murhaajista sankareita – kirjailija haluaa riisua sädekehän: "Kuorruttavat tekonsa uskonnollisella hömpällä"*. Yle. Noudettu 6.5.2023 osoitteesta https://yle.fi/a/3-11056201

Van Krieken, K., Hoeken, H., & Sanders, J. (2015a). From Reader to Mediated Witness. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 92(3), 580–596. https://doi.org/10.1177/1077699015586546

Van Krieken, K., Sanders, J., & Hoeken, H. (2015b). Viewpoint representation in journalistic crime narratives: An analysis of grammatical roles and referential expressions. *Journal of Pragmatics*, 88, 220–230. DOI:10.1016/j.pragma.2014.07.012

Venäläinen, S. (2015). Naiset väkivallan tekijöinä iltapäivälehdissä – hoivaavuus ja vahingoittavuus toiminnan ja olemuksen tyyleinä. Teoksessa T. Mäntymäki (toim.), *Uhri, demoni vai harhainen hullu? Väkivaltainen nainen populaarikulttuurissa* (s. 73–96). Vaasan yliopisto. https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-476-583-1

Venäläinen, S. (2017). *Women as perpetrators of violence: Meanings of gender and violence in the tabloid press and in the narratives of women imprisoned for violent crimes* [Väitöskirja, Helsingin yliopisto]. Helda. http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-3280-2

Vitoušová, P. (2008). Introduction. Teoksessa Š. Vymětal, P. Vitoušová, L. Čírtková & M. Kloubek (toim.), *Journalists and Victims of Crimes* (s. 10–11). THEMIS.

Vos, T. P. (toim.). (2018). *Journalism: Handbooks of Communication Science.* De Gruyter Mouton.

Wetherell, M. (2012). *Affect and Emotion: A New Social Science Understanding*. SAGE Publications.

Liitteet

Liite. Sanapilvet nimityksistä, joilla tutkimiini rikoksentekijöihin on uutisteksteissä viitattu

Olen kerännyt sanapilvissä esiintyvät sanat tutkimistani uutisteksteistä. Mitä suuremmin kirjaimin sana pilvessä on, sitä useammin se on uutisteksteissä esiintynyt. Sanapilvet on tehty WordArt.com-sivuston sanapilvigeneraattorilla.

Kuva 1. Terhi Tervashongasta käytetyt nimitykset sekä häntä kuvailevat sanat uutisteksteissä.

Kuva 2. Aino Nykoppista käytetyt nimitykset sekä häntä kuvailevat sanat uutisteksteissä.

Kuva 3. Rautavaaran perhesurman tehneestä äidistä käytetyt nimitykset sekä häntä kuvailevat sanat uutisteksteissä.

Kuva 4. Seinäjoen teinisurman tehneestä tytöstä käytetyt nimitykset sekä häntä kuvailevat sanat uutisteksteissä.

Kuva 5. Virpi Niemestä käytetyt nimitykset sekä häntä kuvailevat sanat uutisteksteissä.